

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**FERRUH ARSUNAR'IN HAYATI VE TÜRK HALK
MÜZİĞİNE KATKILARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Ünsal DENİZ

HAZIRLAYAN

Vedat DAMAR

MALATYA - 2020

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

FERRUH ARSUNAR'IN HAYATI VE TÜRK HALK MÜZİĞİNE KATKILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Vedat DAMAR

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Ünsal DENİZ

MALATYA 2020

KABUL VE ONAY SAYFASI

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

FERRUH ARSUNAR'IN HAYATI VE TÜRK HALK MÜZİĞİNE KATKILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Ünsal DENİZ

HAZIRLAYAN
Vedat DAMAR

Jürimiz 26/06/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda bu yüksek lisans tezini oybirliği ile başarılı bularak Türk Müziği Anabilim Dalı, Türk Müziği Bilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak kabul etmiştir.

Jüri Üyelerinin / Ad Soyadı

İmzası

1. Dr. Öğretim Üyesi Ünsal DENİZ (Danışman)
2. Doç. Dr. Yavuz DEMİRTAŞ
3. Dr. Öğr. Üyesi Ramazan KAMILOĞLU

Prof. Dr. Mehmet KUBAT
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Dr. Öğr. Üyesi Ünsal DENİZ danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım, “Ferruh Arsunar’ın Hayatı ve Türk Halk Müziğine Katkıları” başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın, tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Vedat DAMAR

ÖNSÖZ

Çalışmamın her aşamasında yardımlarını, bilgilerini ve desteklerini asla esirgemeyen, her aşamasında yanımda olan çok değerli tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ünsal DENİZ'e, bu süreçte ve hayatımın her döneminde, her zaman yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım.

Vedat DAMAR

ÖZET

FERRUH ARSUNAR'IN HAYATI VE TÜRK HALK MÜZİĞİNE KATKILARI

Bu araştırmada, Türkiye'de Cumhuriyet dönemi ile birlikte başlayan, Türk halk müziği derleme çalışmalarının nasıl geliştiği, hangi kurumların ve kişilerin bu çalışmalara katkı sunduğu araştırılmış ve şimdiye kadar Türk halk müziği derleme faaliyetlerine çok önemli katkılar sunmuş olan Ferruh Arsunar'ın çalışmaları hakkında bilimsel bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu tespitten hareketle çalışmada, Ferruh Arsunar'ın hayatı, çalıştığı kurumlar, Türk halk müziği derleme faaliyetlerine sunduğu katkılar, yaptığı yayımlar, Türk halk müziği repertuvarına kazandırdığı eserler araştırılmış ve tespit edilen eserleri incelenerek listelenmiştir.

Bu araştırmada, Ferruh Arsunar'ın Türk halk müziğine ve derleme çalışmalarına katkılarının incelenmesi amacıyla, arşiv araştırması yapılarak elde edilen dokümanlar üzerinde analizlerin yapıldığı tarihsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın konusu kapsamında, arşiv taraması ile elde edilen kitap, dergi, gazete, kitap, fotoğraf, devlet arşiv belgeleri ve nota gibi dokümanlarda, Ferruh Arsunar'ın Türk halk müziği üzerine yazdığı yazıları, kitapları ve yaptığı çalışmalar tespit edilerek incelenmiş ve betimlenmiştir.

Bu araştırma neticesinde, Ferruh Arsunar'ın Dârü'l-Elhân bünyesinde başlatılan Türk halk müziği derleme, kayıt altına alma ve yayınlama faaliyetlerine aktif olarak katıldığı, Dârü'l-Elhân tarafından yayınlanan Derleme Defterlerindeki pek çok türküyü notaya aldığı, Halkevleri bünyesinde folklor çalışmalarında bulunduğu ve yaptığı derleme çalışmalarını müstakil kitaplar şeklinde neşrettiği ulaşılan sonuçlardan bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: Ferruh Arsunar, Müzik, Türk Halk Müziği, Derleme, Repertuvar.

ABSTRACT

FERRUH ARSUNAR'S LIFE AND CONTRIBUTIONS TO TURKISH FOLK MUSIC

In this study, it was researched how Turkish folk music compilation activities, which had started along with the Republican Era in Turkey, progressed and which institutions and people contributed to these activities; it was also discovered that no scientific studies had been conducted on Ferruh Arsunar, who contributed a lot to the Turkish folk music compilation activities, to date. Based on this finding, the life of Ferruh Arsunar, the institutions he worked at, his contributions to Turkish folk music compilation activities, his publications, the works he brought to the Turkish folk music repertoire were researched, and his works that were identified were examined and listed.

In this research, in order to examine the contributions of Ferruh Arsunar to Turkish folk music and compilation activities, the historical research method, where analyses are conducted on the documents obtained from the archival research, was employed. Within the scope of this research, Ferruh Arsunar's writings, books, and works on Turkish folk music were analysed and described in documents such as books, journals, newspapers, books, photographs, state archive documents and notes obtained through archival research.

Some of the conclusions from this research indicate that Ferruh Arsunar actively participated in the Turkish folk music compilation, recording and publishing activities initiated within Darü'l-Elhan, noted many folk songs in the Compilation Notebooks published by Darü'l-Elhan, participated folklore activities in Community Centers, and published his compilation activities as separate books.

Key Words: Music, Ferruh Arsunar, Turkish Folk Music, Compilation, Repertoire.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR.....	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler.....	2
1.4. Araştırmanın Amacı	3
1.5. Araştırmanın Önemi	3
1.6. Tanımlar.....	3
İKİNCİ BÖLÜM.....	4
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER	4
2.1. Türkiye’de Türk Halk Müziği Derleme Faaliyetlerine Kısa Bir Bakış.....	4
2.2. Dârü’l-Elhân Derleme Faaliyetleri.....	7
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	12
YÖNTEM	12
3.1. Araştırmanın Modeli ve Yöntemi	12
3.2. Evren ve Örneklem.....	12
3.3. Sınırlılıklar	12

3.4. Sayıtlılar.....	12
3.5. Verilerin Toplanması.....	13
3.6. Verilerin Analizi	13
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	14
BULGULAR VE YORUM.....	14
4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	14
4.1.1 Ferruh Arsunar’ın Biyografisi	14
4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	20
4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	21
4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	21
4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	23
4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar	30
4.6.1. Ferruh Arsunar’ın “Türk Anadolu Halk Türküleri” Kitabındaki Türküler	30
4.6.2. Ferruh Arsunar’ın “Elaziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri” Kitabındaki Türküler	31
4.6.3 Ferruh Arsunar’ın “Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik”	32
4.6.4. Anadolu Halk Türkülerinde Örnekler IV	33
4.6.5. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler V	34
4.6.6. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI	34
4.6.7. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VII.....	35
4.6.8. Gaziantep Folkloru	35
4.6.9. Türk Çocuk Oyunlarından Örnekler	38
4.6.10. Türkten Türküler	39
BEŞİNCİ BÖLÜM	41
SONUÇ	41
5.1. Sonuçlar	41
5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	41
5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	42
5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	42
5.1.4 Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	42
5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	43
5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar	44

5.1.6.1. Ferruh Arsunar’ın “Türk Anadolu Halk Türküleri” Kitabındaki Türküler	44
5.1.6.2. Ferruh Arsunar’ın “Elaziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri” Kitabındaki Türküler	45
5.1.6.3. Ferruh Arsunar’ın “Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik”	45
5.1.6.4. Anadolu Halk Türkülerinde Örnekler IV	46
5.1.6.5. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler V	47
5.1.6.6. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI	47
5.1.6.7. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VII	47
5.1.6.8. Gaziantep Folkloru	48
5.1.6.9. Türk Çocuk Oyunlarından Örnekler	50
5.1.6.10. Türkten Türküler	51
KAYNAKLAR	53
EKLER	55

KISALTMALAR

TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon
THM	: Türk Halk Müziği
TDK	: Türk Dil Kurumu
GTHM	: Geleneksel Türk Halk Müziği
vb.	: ve benzeri.
C.H.P.	: Cumhuriyet Halk Partisi
CCA	: Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1- Ferruh Arsunar'ın TRT THM Repertuvarındaki derlemeleri.	23
Tablo 2- Ferruh Arsunar'ın “Türk Anadolu Halk Türküleri Kitabındaki” Türküleri.	30
Tablo 3- Ferruh Arsunar'ın “Elaziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri” Kitabındaki Türküleri.	31
Tablo 4- Ferruh Arsunar'ın “Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik” Kitabındaki Türküleri.	33
Tablo 5- Ferruh Arsunar'ın “Anadolu Halk Türkülerinde Örnekler IV” Kitabındaki Türküleri.	33
Tablo 6- Ferruh Arsunar'ın “Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler V” Kitabındaki Türküleri.	34
Tablo 7- Ferruh Arsunar'ın “Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI” Kitabındaki Türküleri.	34
Tablo 8- Ferruh Arsunar'ın “Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI” Kitabındaki Türküleri.	35
Tablo 9- Ferruh Arsunar'ın “Gaziantep Folkloru” Kitabındaki Türküleri.	38
Tablo 10- Ferruh Arsunar'ın “Türk Çocuk Oyunlarından Örnekler” Kitabındaki Çocuk Oyunları.	39
Tablo 11- Ferruh Arsunar'ın “Türkten Türküleri” Kitabındaki Türküleri.	40
Tablo 12- Ferruh Arsunar'ın TRT THM Repertuvarındaki derlemeleri.	44

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1-** Ferruh Arsunar'a ait Hâl Tercemesi (CCA, 490-1-0-0/391-1657-2, 24.10.1946)
.....15
- Şekil 2** - Soldan Sağa doğru: Ekrem Besim (Tektaş) Bey, Ferruh (Arsunar) Bey,17
- Şekil 3-** Ferruh Arsunar (CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2).19

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Türk müzik kültürü açısından Geleneksel Türk Halk Müziği (GTHM) eserlerinin önemi büyüktür. Halk kültürünün yaşanmışlıklarından beslenen Türk halk türküleri nesiller boyunca günümüze kadar çeşitli yollarla aktarıla gelmiştir. Bu yolların en önemlilerinden birisi de derleme çalışmalarıdır. Kaynağından, yöresinden işin ehli olan kişiler tarafından özenle yapılan çalışmalarla büyük emekler sonucunda ortaya çıkan derlemeler, kültürel miras olarak Türk halk müziği eserlerinin gelecek nesillere aktarılabilmesi açısından oldukça kıymetlidir. Derleme çalışmaları sayesinde kayıt altına alınan türkülerin araştırılması müzikoloji alan çalışmalarının başında gelmektedir. “Halk müziği pratikleri, alan araştırmaları sayesinde yine halkın kendi sosyo-kültürel bağlamlarında incelenmeye başlandı. Çünkü “müziğin ana kaynağını oluşturan sesler, her kültür içerisinde o kültüre has bir sistematik dizilim ile ezgileri meydana getirmektedir” (Deniz, 2016: 161).

Deniz’e göre (2019: 1), halk ürünleri içerisinde, halkın kültürel hafızasını barındırması bakımından, halk şarkıları önemli bir yere sahiptir. Halk şarkıları; içinde yaratıldıkları kültürün dili, gelenek göreneği, değer yargıları, kimi zaman acıları kimi zaman sevinci, kahramanlığı, bazen saf aşkı bazen ayrılığı, gurbeti, kısacası birey ve topluma ait bütün duyguları anında ve soyut olarak hissettirebilme gücüne sahiptir. Bu yüzden milliyetçilik akımının da etkisiyle özellikle ulus devletler, halk şarkılarına halkı bir arada tutacak olan önemli bir kültürel öge olarak görüldüğünü ifade etmiştir.

Türkiye’de Geleneksel Türk Halk Müziği (GTHM) derleme çalışmalarının kültür aktarımı bakımından önemli olduğu kadar, derlemecilerin de millî kültüre sağladıkları katkılarından dolayı yaptıkları çalışmalar önem taşımaktadır. Türkiye’de ilk resmi halk müziği derleme çalışmaları 1925 yılında Seyfettin Asaf ve Sezai Asaf kardeşlerin Batı Anadolu’da yaptıkları derleme seyahatiyle başlar. Daha sonra Dârü’l-Elhân bünyesinde devam eder. Yusuf Ziya Demircioğlu, Rauf Yektâ Bey, Ekrem Besim Tektaş, Muhiddin Sadak, Tanbûrî Dürrü Turan gibi dönemin söz sahibi musikişinasları, ilk Türk halk müziği derlemecileri olarak GTHM’ye çok önemli hizmetler yaparak tarihe geçmişlerdir. Bu önemli derlemecilerin çıktıkları derleme seyahatlerinde, 1927’den

itibaren türküleri notaya almakla görevli olarak Ferruh Arsunar da görev almış ve hayatı boyunca Türk halk müziğine önemli katkılarda bulunmuştur.

1.1. Problem Durumu

Türkülerin, Türk kültürünü tüm saflığı ve doğallığıyla en iyi yansıtan sözlü halk ürünlerinin başında geldiği düşünülmektedir. Türkülerin, üretildikleri yöreye göre değişkenlik gösteren enstrüman, icra biçimleri, ağız özellikleri-dil yapısı, inanç, sosyal yapı, coğrafi konum vb. birçok ögeyi ve bilgiyi içinde barındırdığı düşünülmektedir. Bu anlamda anonim olan türkülerin içinde gömülü olan kültürel öğelerin zamanla unutulup yok olmasını önlemek amacıyla kayıt altına alınmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Türkülerin kayıt altına alınmasında derlemecilerin önemi büyüktür. Ne zaman ve kim tarafından yakıldığı bilinmeyen türkülerin unutulmadan önce kayıt altına alınması ve bu kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılmasının çok önemli olduğu düşünülmektedir. Türk kültürü açısından türküler ne kadar önemliyse, bu türkülerini kaynağında tespit edip kayıt altına alan halk müziği derlemecileri de aynı oranda önemlidir. Rauf Yektâ Bey, Yusuf Ziya Demircioğlu, Mahmut Ragıp Gazimihal gibi pek çok derlemeci hakkında birçok bilimsel çalışma yapılmış ve GTHM'ye katkıları ortaya konmuştur. Fakat GTHM'ye ve derleme faaliyetlerine hayatı boyunca katkıları sağlamış olan Ferruh Arsunar'ın çalışmalarıyla ilgili bilimsel bir çalışma tespit edilememiştir. Buradan hareketle, çok sayıda derleme çalışması yapan ve yayımlayan Ferruh Arsunar'ın Türk halk müziğine önemli katkıları olduğu ve Türk kültürüne hizmetlerinin bu alanda çalışanlara örnek teşkil edebileceği düşünülerek bu çalışma yapılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi; “Ferruh Arsunar, Türk halk müziğine ve Türk halk müziği derleme çalışmalarına ne gibi katkılarda bulunmuştur?” şeklinde belirlenmiştir.

1.3. Alt Problemler

Bu ana problemle birlikte karşılaştırmanın alt problemleri şöyle sıralanmıştır:

1. Ferruh Arsunar'ın biyografisi ile ilgili belge ve bilgiler nelerdir?

2. Ferruh Arsunar, hangi kurumsal Türk halk müziği derleme çalışmalarına katılmıştır?
3. Ferruh Arsunar, kişisel olarak hangi Türk halk müziği derleme çalışmalarını yürütmüştür?
4. Ferruh Arsunar'ın yayımlanan eserleri hangileridir?
5. Ferruh Arsunar'ın TRT THM repertuvarında derlemeleri var mıdır?
6. Ferruh Arsunar'ın yayımladığı kitaplarda hangi türküler vardır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Ferruh Arsunar'ın yaşamı, Geleneksel Türk Halk Müziği'ne katkıları ile derleme faaliyetleri hakkında tespitlerde bulunmak amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmanın, daha önce Ferruh Arsunar'ın yaşamı, Geleneksel Türk Halk Müziği'ne katkıları ile derleme faaliyetleri hakkında bilimsel bir çalışma yapılmadığından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.6. Tanımlar

Müzik: Birtakım duygu ve düşünceleri belli kurallar çerçevesinde uyumlu seslerle anlatma sanatı, musiki "*Müzik eğitimi.*" (TDK, 2019).

Türkü: Edebiyat Hece ölçüsüyle yazılmış ve halk ezgileriyle bestelenmiş manzume (TDK, 2019).

Repertuvar: Bir müzik topluluğunun veya sanatçının hazırlamış olduğu parçalar, repertuvar (TDK, 2019).

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANA ÖZGÜ BİLGİLER

Araştırmanın bu bölümünde, Türkiye’de Türk halk müziği derleme çalışmalarının başlangıcına, bu konuyla ilgili olarak önemli kurum ve kişilere değinilmiş, Türkiye’deki derleme faaliyetlerine bağlantılı olarak, bir derlemeci olan Ferruh Arsunar’ın biyografisi ve GTHM’ye katkılarıyla ilgili bilgiler verilmiştir.

2.1. Türkiye’de Türk Halk Müziği Derleme Faaliyetlerine Kısa Bir Bakış

Halk müziği derleme faaliyetleri dünyada ilk olarak Avrupa merkezli olarak başlamıştır. Bunda 19. yüzyıl itibariyle “Folklor”ün (Halkbilimi) de gelişmesinin önemli bir payı vardır. “Halk şarkılarını bilimsel bir yöntemle ele alan “*Halkbilimi*”, müstakil bir bilimsel disiplin olarak 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa’da kabul görmesine rağmen, Türkiye’de bu bilim dalı ile ilgili ilk yazılar 20. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren görülmeye başlar” (Deniz, 2019: 1).

Bu yazılardan ilki 1913 yılında Ziya Gökalp’in, Halka Doğru dergisinde “Halk Medeniyeti I-Başlangıç” başlıklı makalesidir. “Gökalp”, yazısında kentli, okuryazar ve iktidar gücünü elinde bulunduranları “yüksek zümre”, bunların dışındakileri “halk” olarak sınıflandırarak “resmi medeniyet” ve “halk medeniyeti” şeklinde iki medeniyetin varlığını kabul eder ve folkloru da buna göre tanımlar” (Oğuz, 2013: 10). Gökalp, yazısında şunları belirtmiştir; “Her kavmin iki medeniyeti var: Resmî medeniyet, halk medeniyeti. O halde kavimlerin medeniyetlerinden bahseden bir ilim olan “içtimaiyat”ın halk medeniyetini tetkik eden bir şubesi de olmak gerek. İşte kaideleri yazılı olmayan ve ancak ağızdan ağıza geçmek suretiyle bir soyda uzayıp giden bu ananevî medeniyeti mütalâa eden ilme “halkiyat” adı verilir” (Gökalp, 1329 (M.1913): 107).

Halkbilimle ilgili ikinci yazı ise Fuat Köprülü’nün, İkdâm gazetesinde “Yeni Bir İlim: Halkiyat Folk-lore” başlıklı yazısıdır. Köprülü, yazısında dünyadaki özellikle de Avrupa’daki folklor bilimi ile ilgili gelişmelerden bahsederek, Türk kültürü için de bu bilim dalının önemine dikkat çekmiştir¹.

¹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Deniz, Ünsal (2019), “Dârü’l-Elhân Türk Halk Müziği Derleme Faaliyetleri ve Derleme Defteri”, Ankara: Akademisyen Kitabevi, s. 9-12.

“5 Mart 1914 (20 Şubat 1329 (Rumi) tarihinde, Köprülü’den bir ay sonra Peyam gazetesinin edebî ilavesinde, Rıza Tevfik’in folklor terimi yerine “Hikmet-i avam” tabirini kullandığı ve folklor biliminden bahsettiği bir yazı kaleme almıştır. “Folklor-Folklore” başlıklı yazısında, folklor biliminin çalışma alanlarından bahseder. Yazısında, folklor biliminin çalışma sahasının sadece atasözlerinden ibaret olmadığını, şiir gibi millî edebiyat ürünlerinin de olduğunu ve geçmişte “*çöğür şairleri*”nin yani aşıkların diyar diyar gezip şiirlerini saz eşliğinde icra ettiklerini belirterek her ulusun kendine has halk şarkıları olduğunu belirtir” (Deniz, 2019: 12).

“Bu yazılar, dönemin siyasi ideolojisi göz önüne alındığında daha çok milliyetçilik ve Türkçülük fikirleri bağlamında halk kültürünün önemini ön plana çıkartmaya yönelik bir misyon üstlenmiştir. Ayrıca dönemin resmî kurumlarında da millî Türk kimliğini yansıtacak olan halk kültürü ürünlerinin araştırılmasına önem verilmiştir. Bu kapsamda Anadolu halk melodileri, Türk kimliğini yansıtan halk kültürü ürünlerinin en önemlilerinden biri olarak görülmüş ve millî bir Türk müziği tanzimi için çalışmalar başlatılmıştır” (Deniz ve Göktaş, 321: 2016).

Folklor bilimine atıflar her ne kadar 1913 yılından itibaren yapılmaya başlanmış olsa da Türk halk müziği derleme çalışmalarının gerekliliği Rauf Yektâ Bey tarafından çok daha önce dile getirilmiştir.

Türk halk şarkılarının derlenmesi ve notaya alınarak kayıt altına alınmasını öneren ilk Türk müzikoloğu Rauf Yekta Bey’dir. Yektâ, 6 Nisan 1898 tarihinde İkdâm’da yayımlanan “Osmanlı Mûsikîsi Hakkında Birkaç Söz” başlıklı makalesinde Türk halk şarkılarının derlenmesi ve notaya alınmasının gereğinden bahseder.

“Rauf Yektâ Bey (1898: 3), bu makalesinde ağırlıklı olarak klasik Türk mûsikîsi ile ilgili tespit ve önerilerinin yanı sıra, Türk halk müziği ile ilgili önemli bir konuyu da ilk defa gündeme getirir. Anadolu’da özellikle de Urfa, Musul ve Erzurum taraflarında insanı etkileyen ve çok güzel eserlerin olduğunu, burada tıpkı Fransızların “chant populaire” (halk şarkısı) dedikleri parçalar gibi Türk halk ezgilerinin bulunduğunu söyler. Bu eserlerin notaya alınarak toplanması ve yayınlanması gerektiğini belirtir. Aynı zamanda asıl millî Türk müziğinin bu halk şarkıları olduğunu vurgular” (Deniz, 2019: 26).

Yektâ Bey, bu yazısından bir yıl sonra 1899 yine “İkdâm’da yayınlanan “Sûriye ve Beyrut Vilâyetlerinde Bir Seyâhat-ı Mûsikîyye” başlıklı makalesinde Anadolu’da Türk halk müziği derleme çalışmalarının yapılması gereğinden bahsetmiştir” (Deniz, 2019: 26-27).

Rauf Yektâ Bey, Teşrînisânî 1324 tarihli Resimli Kitap’ta yayınlanan “Âhretlik Unvanlı Neşide-i Mûsikîyye Muünâsebetiyle” başlıklı makalesinde Avrup’daki gezgin şarkıcılardan bahsetmiş ve bunların karşılığı olarak Türklerde de saz şairlerinin olduğunu belirtmiştir. Saz şairlerinin kendilerine mahsus latîf ve millî bir üslûpları olduğunu vurgulamıştır. O yıllara kadar (1908) İstanbul’un bazı kahvehanelerinde saz şairlerine tesadûf edildiğini fakat bir süredir bunlara İstanbul’da rastlanmadığını ama Anadolu’da hâla bulunduğunun rivayet edildiğini söylemektedir. Rauf Yektâ Bey’e göre, saz şairleri her ne kadar kendi sanatlarında maharetli de olsalar, o dönem saz şairlerinin halkın toplandığı yerlerin dışında pek rağbet görmediğini ve “kibâr u ricâl” olarak ifade ettiği üst tabaka tarafından tercih edilmediğini belirtmiştir.

Rauf Yektâ Bey (1905: 3), İkdâm Gazetesi’nin 4153. sayısında (29 Aralık 1905) “Şark Mûsikîsi ve Avrupalılar-Tedkîkat-ı Âhira-Arap Mûsikîsi ve Arap Muğannileri-Bizdeki Mûsikî Müntesibleri-Nümûne-i İmtisâl” başlıklı yazısında Fransızlar gibi Almanların da şark mûsikîsine ilgisiz kalmadığını ve Osmanlıların müzik konusundaki yeteneklerinin dikkatlerini çektiğini yazmıştır. Aynı makalede Almanların fonograf ile köylülerden türküler derlediklerini ve bu türkülerini notaya alarak sözlerini Türkçe ve Almanca notaların üzerine yazdıklarını belirtmektedir.

Rauf Yektâ Bey, bu yazısında türkülerini derleyen Almanların isimlerini belirtmemiş olsa da O. Abraham ve E. von Hornbostel tarafından yapılan çalışmayı akla getirmek mümkündür. Avusturyalı Antropolog Dr. Felix von Luschan, 1901 yılında, Suriye’nin kuzeyinde bulunan Zincirli’de, 12 yaşında Antep’li bir Ermeni çocuk olan Avedis ile 21 yaşındaki Müslüman Maraşlı Ali’den 20 halk şarkısını fonografla kaydetmiştir. Bu kayıtları, üzerinde çalışmaları için Abraham ve Hornbostel’e vermiştir. Abraham ve Hornbostel çalışmalarını “Phonographierte Türkische Melodien” başlığıyla

Zeitschrift für Ethnologie isimli dergide 1904 yılında yayınladılar. Yayınlarına türkülerin notalarını ve sözlerini de eklemiştirler. (Deniz, 2019: 28)²

2.2. Dârü'l-Elhân Derleme Faaliyetleri

Türk halk şarkılarının derlenmesi ve millî Türk müziği örneklerinin kayıt altına alınmasında en önemli kurumlardan birisi de Dârü'l-Elhân'dır. Dârü'l-Elhân (nağmeler evi) 1917'de kurulan ilk resmi Türk konservatuarıdır. Bu kurumda müzik eğitimi verilmesinin yanı sıra millî Türk ezgileri olarak görülen halk şarkılarının toplanması da düşünülmüştür. Fakat Dârü'l-Elhân, Birinci Dünya Savaşı'nın olumsuz şartlarından dolayı faaliyetlerine bir süre ara vermiştir. Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre önce, İstanbul Valisi Haydar Yuluğ'un ön ayak olmasıyla ve valilik genel meclisi kararıyla 14 Eylül 1923'te törenle yeniden açıldı³.

“1917'de açılan fakat I. Dünya Savaşı'nın olumsuz şartları nedeniyle eğitim-öğretimine ara veren Dârü'l-Elhân, Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre önce, İstanbul Valisi Haydar Yuluğ'un ön ayak olmasıyla ve valilik genel meclisi kararıyla 14 Eylül 1923'te törenle yeniden açıldı. Dârü'l-Elhân'ın bu yeni döneminde *'Türk Müziği şubesi'*nin yanında yeni Türkiye'nin batılılaşma siyaseti ve Batı kültür/sanatını model alma anlayışı doğrultusunda bir de *'Batı Müziği şubesi'* açıldı. Musa Süreyya Bey'in müdürlüğünü yaptığı kurumun müdür muavini ise Yusuf Ziya Demircioğlu'ydu. Bu iki isim 1923'ten itibaren Türkiye'deki Türk halk müziği derleme çalışmalarına yön vermeleri bakımından önemli katkılar sağlamışlardır.

Dârü'l-Elhân Müdür Muavini Yusuf Ziya Bey, Ekim 1922 senesinde müdür Musa Süreyya Bey'e halk türkülerini toplamayı teklif ettiğini söylemektedir. Kabul gören bu teklifle birlikte Dârü'l-Elhân tarafından 14 soruluk bir anket fişi hazırlanır. Bu anket fişi 2000'den fazla bastırılarak Maârif Vekâleti'nin de desteğiyle Anadolu'nun her yerine gönderilir. Rauf Yekta Bey, anket fişlerinin Maârif Vekâleti'nin her ilin Maarif

² “Yeri gelmişken belirtmek gerekir ki Cumhuriyet dönemine gelinceye kadar Türk halk müziği derlemeleri yapılmamış değildir. Bu anlamda Polonya asıllı Ali Ufkî Bey'in (Albert Bobowski) eseri olan “Mecmûa-i Sâz ü Söz”ü (Ali Ufkî Edvarî diye de bilinir) anmadan geçmemek gerekir. Türk Müziği'ne ait birçok saz ve söz eserini içeren eserde çok sayıda türkü de bulunmaktadır. Aynı şekilde Macar İgnâc Kúnos (1860-1945), 1885 yılından itibaren, Anadolu ve Rumeli'de halk müziğine ait örnekleri toplamış ve yayımlamıştır. Şüphesiz Cumhuriyet dönemi öncesinde halk müziği derleme alanında pekçok çalışma bulunmaktadır” (Deniz, 2019: 29-30).

³ Dârü'l-Elhân hakkında daha ayrıntılı bilgiye ulaşmak için bkz. Kolukırık, K. (2014), “Türk Müzik Tarihinde Dârü'l-Elhân ve Dârü'l-Elhân Mecmuası”, Ankara, Barış Kitabevi.

Müdürlerine ve onların vâsitasıyla da okullarda müzik ile ilgilenen öğretmenlere ve halk arasında müzikle ilgilenen kişilere ulaştırıldığını belirtmektedir.

Rauf Yektâ Bey, o dönem Türkiye’de yeni yeni tanınmaya başlanan *‘folklor’* biliminin muhtevasını ve halk müziği derleme çalışmalarının kıymet-i hakîyesini anlattığı *‘Anadolu Halk Şarkıları’* başlıklı bir makale kaleme almıştır. Vakit gazetesinde 20 Aralık 1923 tarihinde yayınlanan bu makale, Türkiye’de folklor biliminin tanınması, halk şarkılarının Türk kültürü açısından önemini ve Dârü’l-Elhân tarafından başlatılan Türk halk müziği derleme çalışmalarının öneminden bahsetmektedir.

Rauf Yektâ Bey, halk şarkılarını “Anadolu halkının hissiyât-ı milliyye, dîniyye ve vataniyye ve tefekkürât-ı ictimâiyyesini ve aynı zamanda hâlis Türk mûsikîsinin hakîki üslûbu” olarak görmektedir. Bunun yanında kâr, nakış, murabbaa, semâî gibi eserleri de millî mûsikînin klasik eserleri olarak tanımlamaktadır. Bu fikirlerinden hareketle hem halk müziğini hem de klasik Türk müziğini millî Türk müziği olarak gördüğü sonucuna varmak mümkündür” (Deniz, 2019: 30-31).

Dârü’l-Elhân, 1923 yılından itibaren anket fişleriyle derleme çalışmaları yapmaya çalışırken, Cumhuriyet tarihinin ilk resmi derleme seyahati Seyfettin Asaf ve Sezai Asaf tarafından, Maârif Vekâleti bünyesinde 1925 yılında Batı Anadolu’da yapılır. Asaf kardeşler, bu derleme seyahatinde derledikleri yetmişten fazla halk şarkısını “Yurdumuzun Nağmeleri” adlı kitaplarında yayınlamışlardır. “Fonograf kullanmadan yaptıkları çalışmalarında, türkülerini mahalli müzisyenlerden dinleyerek notaya aldıklarını belirtmişlerdir” (Deniz, 2019: 41). “Seyfettin Asaf ve Sezai Asaf, Batı Anadolu’nun çeşitli illerinin belde ve köylerine ulaşarak yaklaşık yetmiş tane halk ezgisini derleyerek notalarını yazmışlardır. Derlenen bu ezgilerin hemen hepsi zeybek formunda olan eserlerdir” (Kolukırık ve Çelik, 2012: 791).

1926 yılında Dârü’l-Elhân’ın anket fişleriyle derleme yapma çalışmaları ilk meyvelerini verir ve yaklaşık yüz kadar türkü fişer yoluyla kuruma ulaşır. Fişer yoluyla Anadolu’nun çeşitli yörelerinden gelen türkülerin notaları 1926 yılında iki defter halinde yayımlanır.

“Anadolu’nun çeşitli yörelerinden gelen 100 kadar halk şarkısının notaları, Dârü’l-Elhân’da incelenerek yayınlanmaya değer olanları *“Dârü’l-Elhân Külliyyatı – Anadolu Halk şarkıları”* adıyla 1926 yılından itibaren defterler halinde yayımlanmaya başladı. Bu yayınlardan 1. Defter ve 2. Defter’in

hazırlanmasında o dönem Dârü'l-Elhân'da şark Mûsikîsi Nazariyatı ve Tarihi öğretmeni olan Rauf Yektâ Bey'in katkısı büyüktür. Ayrıca ilk iki defterin ön sözünü de yine Rauf Yektâ Bey yazmıştır” (Deniz, 2019: 51).

“Rauf Yektâ Bey, 1. Defter 'de 47 halk şarkısının yer aldığını, bunlardan 22'sinin Konya, 13'ünün Canik, 6'sının Kayseri, 3'ünün Menteşe, 2'sinin Afyonkarahisar, 1'inin Erzurum'dan gönderildiğini ve 20 ve 22 numaralı sözleri eski iki halk şarkısının Dârü'l-Elhân ud öğretmeni Sedat Bey tarafından memleketinin halk şarkıları üslubunu taklit ederek bestelendiğini söylemektedir” (Deniz, 2019: 52).

Dârü'l-Elhân tarafından yayınlanan defterlerde; “1. defterde 47 türkü, 2. defterde 38 türkü, 3. defterde 48 türkü 4. defterde 34 türkü, 5. defterde 34 türkü, 6. defterde 39 türkü ve 7. defterde de 39 türkü olmak üzere, yedi defterde toplam 279 türkü bulunmaktadır” (Deniz, 2019: 77).

Dârü'l-Elhân'ın anket fişleriyle derleme yapma çalışmaları istenen sonuca ulaşmayınca kurumsal olarak Anadolu'da derleme seyahatleri yapılması kararlaştırılır.

“Daha sonra birinci derleme 1926 yılının ağustos ayında Adana, Gaziantep, Urfa, Niğde, Kayseri ve Sivas illerinde yapıldı. 250 kadar ezgi derlendi. İkinci derleme, 1927 yılında yapılmıştır. Konya/Ereğli, Karaman, Alaşehir, Manisa, Ödemiş ve Aydın'da yapılan derlemede de 250 kadar ezgi derlenmiştir. Üçüncü derleme, 1928 yılında Kastamonu, İnebolu, Çankırı, Ankara, Eskişehir, Kütahya ve Bursa'da yapılmıştır. 200 kadar ezgi derlenmiştir. Dördüncü Derleme, 1929 yılında Trabzon, Rize, Gümüşhane, Erzurum, Erzincan, Bayburt, Giresun, Sinop illerinde yapılmış ve 300 kadar ezgi derlenmiştir” (<http://www.turkishmusicportal.org/tr/turk-muzigi-turleri/turk-halk-muzigi-derlemeler>) (Erişim tarihi: 10.05.2020).

“Kolukırık (2014: 60), Dârü'l-Elhân'ın adının “20 Ocak 1927'de “İstanbul Belediye Konservatuvarı” olarak değiştirildiğini belirtmektedir. Derlemeler, üçüncü seyahatten itibaren “İstanbul Belediye Konservatuvarı” çatısı altında yapılmaya devam edilmiştir. Derleme defterleri de Dârü'l-Elhân'ın adı değiştikten sonra 1929 yılında 8. Defter 'den itibaren Latin alfabesiyle “İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı” adıyla yayınlamaya başlamıştır. Dârü'l-Elhân ve İstanbul Belediye Konservatuvarı çatısı altında yapılan derleme gezilerinde toplanan türküler, 1931 yılına kadar 14 defter olarak yayınlandı⁴” (Deniz, 2019: 77).

Daha sonra 1936 yılında Ankara Devlet Konservatuvarının açılmasıyla, halk müziği derleme seyahatlerine bu kurumun çatısı altında devam edildi.

⁴1938 yılında Ahmet Adnan Saygun, ‘Yedi Karadeniz Türküsü ve Bir Horon’ adıyla İstanbul Belediye Konservatuvarı bünyesinde bir derleme defteri daha yayınlamıştır. İstanbul Konservatuvarı'nın 15. Defteri olarak neşrettiği bu defterde, Sarkî Karadeniz havâlisine ait sekiz türkü bulunmaktadır. (Saygun, A.A. (tarihsiz), Halk Türküleri “Yedi Karadeniz Türküsü ve Bir Horon”, İstanbul Konservatuvarı Folklor Külliyyatı On Besinci Defter Arşiv Neşriyatı: 1, Hüsnü Onaran Basımevi)

“Birinci Derleme: 1937 yılında Sivas, Elâzığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Trabzon ve Rize illerinde yapılmış ve 588 halk ezgisi toplanmıştır. İkinci Derleme: 1938 yılında iki ayrı ekip halinde yapılmıştır. Birinci ekip, Kütahya, Afyon, Denizli, Aydın, İzmir, Manisa, Balıkesir illerinde çalışmış 604 adet ezgi derlemiştir. İkinci ekip, Malatya, Diyarbakır, Urfa, Gaziantep, Maraş ve Adana’da çalışmış ve 491 adet ezgi derlemiştir. Üçüncü Derleme: 1939 yılında Çorum ilinde yapılmıştır. 241 adet ezgi derlenmiştir. Dördüncü Derleme: 1940 yılında Konya ilinde yapılmıştır ve 512 adet ezgi derlenmiştir. Beşinci Derleme: 1941 yılında Kayseri, Niğde, Maraş ve Seyhan’da yapılmış ve 412 ezgi derlenmiştir. Altıncı Derleme: 1942 yılında Isparta, Burdur, Antalya, Muğla illerinde yapılmış ve 426 adet ezgi derlenmiştir. Yedinci Derleme: 1943 yılında Tokat, Amasya, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon illerinde yapılmış ve 772 adet ezgi derlenmiştir. Sekizinci Derleme: 1944 yılında Elâzığ, Tunceli, Bingöl ve Muş illerinde yapılmış ve 293 adet ezgi derlenmiştir. Dokuzuncu Derleme: 1945 yılında Ankara, Çankırı, Yozgat ve Kırşehir illerinde yapılmış ve 432 adet ezgi derlenmiştir. Onuncu Derleme: 1946 yılında Antakya ve Mersin illerinde yapılmış ve 134 ezgi derlenmiştir. On birinci Derleme: 1947 yılında Edirne, Çanakkale, Kırklareli, Tekirdağ, Bursa illerinde yapılmış ve 492 ezgi derlenmiştir. On İkinci Derleme: 1948 yılında Bolu, Kastamonu, Sinop, Zonguldak illerinde yapılmış ve 318 ezgi derlenmiştir. On Üçüncü Derleme: 1949 Yılında Eskişehir, Bilecik illerinde yapılmış ve 249 ezgi derlenmiştir. On dördüncü Derleme: 1950 yılında Ağrı, Van, Kars, Artvin illerinde yapılmış ve 382 ezgi derlenmiştir. On beşinci Derleme: 1951 yılında İstanbul ve Kocaeli illerinde yapılmış ve 115 ezgi derlenmiştir. On Altıncı Derleme: 1952 yılında Bitlis, Siirt, Mardin ve Hakkari’de yapılmış ve 200 ezgi derlenmiştir. On yedinci Derleme: 1952 yılında İzmir’de yapılmış ve 40 ezgi derlenmiştir. On sekizinci derleme: 1954 yılında Orta Asya’dan gelen göçmenler arasında yapılmış ve 45 ezgi derlenmiştir” (<http://www.turkishmusicportal.org/tr/turk-muzigi-turleri/turk-halk-muzigi-derlemeler>) (Erişim tarihi: 10.05.2020).

“1964’de kurulan T.R.T. kurumunda derleme gezileri düzenlendi. T.R.T.’nin ilk gezisinde Erzurum, Kars, Erzincan, Van, Hakkâri, Diyarbakır, Elâzığ, Urfa, Adana, Bitlis, Muş, Bingöl ve Siirt yörelerinin ezgileri banda alındı. 1967’deki ikinci gezide Gaziantep, Burdur, Van, Erzurum, İzmir, Trabzon ve Balıkesir’e yedi ekip gönderildi. 1971’deki son gezideyse, Erzurum ve Kars yörelerinin aşkılamaları, atışmaları ve davul zurna havaları toplandı. Bütün bu birikime, bireysel derlemelerde eklendi. Günümüzde de süren bireysel katkılarla Türk Halk müziği repertuarı genişlemektedir” (<http://www.turkuler.com/thm/derleme.asp>) (Erişim tarihi: 10.05.2020).

Türkiye’de 1925 yılından itibaren yapılan çok sayıdaki derleme seyahatleri ve faaliyetlerine katkı sağlayan önemli isimler olmuştur. Bu derlemecilerin en bilinenleri sayılacak olursa; Rauf Yektâ Bey, Yusuf Ziya Demircioğlu, Dürrü Turan, Ekrem Besim Tektaş, Muhiddin Sadak, Mahmut Ragıp Gazimihal, Mithat Fenmen, Hasan Ferit Alnar, Necil Kazım Akses, Ulvi Cemal Erkin, Ahmet Adnan Saygun, Halil Bedii Yönetken, Cevat Memduh Altar, Tahsin Banguoğlu, Rıza Yetişen, Nurullah Taşkiran, Muzaffer

Sarisözen ilk akla gelen ve tanınan isimlerdir. Bu isimlerin yanında pek çok derleme seyahatine katılan ve bireysel derlemeler de yapan Ferruh Arsunar da Türk halk müziğine ve derleme faaliyetlerine önemli katkılar sunmuş ve eserler yayımlamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli ve Yöntemi

Bu araştırmada, nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte bulunduğu karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda Ferruh Arsunar'a ait eserler ve derlemeler sayısal verilerle desteklenerek tablolar halinde verilmiş ve betimlenmiştir.

Bu araştırmada, Ferruh Arsunar'ın, Türk halk müziğine katkılarının incelenmesi amacıyla, arşiv araştırması yapılarak elde edilen dokümanlar üzerinde analizlerin yapıldığı tarihsel araştırma yöntemi de kullanılmıştır. Tarihi araştırmalarda bir olgunun geçmişini araştırmak günümüzü aydınlatmaya, gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutmaya ve yeni bakış açıları getirerek önlemler almaya imkân sağlayabilir. "Tarihsel araştırmalarda kullanılan belgeler; dokümanlar ve kalıntılardır" (Sönmez ve Alacapınar, 2011: 42).

Bu araştırmanın konusu kapsamında, arşiv taraması ile elde edilen kitap, dergi, gazete, arşiv belgeleri, fotoğraf ve nota vb. dokümanlarda, Ferruh Arsunar'ın Türk halk müziği üzerine yazdığı eserleri ve yaptığı Türk halk müziği derleme faaliyetleri tespit edilerek incelenmiş ve betimlenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türk halk müziği, örneklemini ise Ferruh Arsunar'ın yaşamı, Türk halk müziğine katkıları, Türk halk müziği derlemeleri ve yayımladığı eserleri teşkil etmektedir.

3.3. Sınırlılıklar

Bu araştırma, Ferruh Arsunar'ın tespit edilebilen, erişim sağlanabilen ve kitap, gazete, dergi ve arşiv belgesi gibi çeşitli kaynaklarda tespit edilen kişisel bilgileri, yayımladığı eserleri ve Türk halk müziği derlemeleri ile sınırlı tutulmuştur.

3.4. Sayıtlar

Bu araştırma;

- Araştırma yapılan örneklem grubunun evreni tam olarak yansıttığı,
- Araştırma yönteminin araştırmanın amacına uygun olduğu,

□ Veri toplama araçlarının bir araştırma için kapsam olarak yeterli, geçerli ve güvenilir olduğu sayıltılarından hareket edilerek gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın verileri, literatür taraması yapılarak Ferruh Arsunar ile ilgili kitap, dergi, nota ve arşiv belgeleri gibi dokümanlar incelenerek elde edilmiştir.

3.6. Verilerin Analizi

Bu araştırma sürecinde elde edilen veriler betimlenmiş ve yorumlanmış, Ferruh Arsunar'a ait eserler ve derlediği türküler daha kolay anlaşılması açısından çeşitli tablolara dönüştürülmüştür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri'nden elde edilen resmî belgeler ışığında, Ferruh Arsunar'ın biyografisi, eserleri, görevleri ve Türk halk müziğine katkılarına yönelik bulgular ortaya konularak betimlenmiş ve yorumlanmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

4.1.1 Ferruh Arsunar'ın Biyografisi

Arsunar'ın biyografisi ile ilgili ne yazık ki birkaç internet sayfasındaki doğruluğu belgelenmeyen sınırlı sayıda bilgi vardır. Yaptığımız kapsamlı arşiv araştırmalarında T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri'nde 490-1-0-0/391-1657-2 yer numaralı ve 24.10.1946 tarihli, Arsunar'a ait sicil kayıtlarına ulaşılmış ve biyografisinin önemli bölümü bu arşiv belgeleri ışığında oluşturulmuştur.

Bir müzik öğretmeni, folklorcu ve halk müziği derlemecisi olan Mehmet Ferruh Arsunar, 1908 (Rumî, 1324) yılında İstanbul'un Bebek semtinde doğmuştur. Babası Veteriner Albay Mehmet Atıf Bey, annesi Ayşe Ulviye Hanım'dır. Gazimihal (2006: 142), Arsunar'ın 6 yaşından 16 yaşına kadar babasının memuriyeti dolayısıyla Garp memleketlerini dolaştığını belirtmiştir. İlk ve ortaöğrenimini Bağdat ve Adana'da tamamlamış, müzik eğitimini küçük yaşlardan itibaren kendi çabalarıyla ilerlettikten sonra 1923 yılında İstanbul'da Dârü'l-Elhân'ın Şark mûsikîsi bölümüne girerek Türk müziği eğitimi aldı. 1927'de Dârü'l-Elhan'ın Şark mûsikîsi bölümü kapatılınca "İstanbul Sanayi-i Nefise Akademisi'nin resim şubesine girerek bir buçuk sene istidat ile resme çalıştıysa da bazı mecburiyetlerle o müesseseden ayrılmış ve tamamen mûsikîye hasr-ı vücut etmiştir" (Gazimihal, 2006: 142).

1926 yılından itibaren Dârü'l-Elhan tarafından halk müziği derleme faaliyetleri başlamış ve 1926 yılında yapılan ilk derleme seyahatine "Konservatuvarın yeni müdürü Yusuf Ziya Demircioğlu'nun başkanlığında; Dârü'l-Elhân Şark Mûsikîsi Nazariyatı ve Tarihi muallimi Rauf Yektâ Bey, Garp Mûsikîsi Şubesi keman muallimi Ekrem Besim Bey (Tektaş) ve Tanbûrî Dürrü Turan'dan oluşan dört kişilik bir derleme heyeti kurulmuştur" (Deniz, 2019: 58).

C. H. P.
MEMURLARINA MAHSUS
HAL TERCEMESİ

(BU HAL TERCEMESİ DOLDURULDUKTAN SONRA DURUMDA DEĞİŞİKLİK OLDUKÇA BİLDİRİLECEKTİR.)

Nüfus Kütüğündeki kayda göre	Adı ve Soyadı	Mehmet Ferruh Arsunar	
	Babasının adı	Mehmet Atıf	
	Anasının adı	Ayşe Ülviye	
	Doğduğu yer ve tarih	Istanbul-Bebek T.1324	
	Nüfusa kayıtlı bulunduğu yer	cilt No 40 Sa.56	
ŞAHSİ HÜVİYETİ	Partideki memuriyetinin Mahalli	sırasıyla. Vilâyet, Kaza, Nahiye	Ankara
		Sıfat veya unvanı	Halkevleri Bürosu Folklor K.Ş. Muavini
	Başlama tarihi	Eylül 1941	
	İlk ve şimdiki aylığı	Lira.100 - 120	
	Partideki memuriyetinden başka ücretle veya ücretsiz çalıştığı yer var mıdır, hangi teşekkülde, ne ücret almaktadır.	yok	
	Emekli ise aldığı aylık miktarı	yok	
	Tahsil derecesi, hangi okullardan hangi tarihlerde diploma aldığı ve bildiği diller	Istanbul Konservatuvarından 1941 senesinde mezun oldum.	
MEDENİ HALİ	Evli veya bekâr olduğu	Bekâr	
	Çocukları varsa	Kaçı erkek kaçı kızdır Adları ve Doğum tarihleri nedir	--
		Bunlardan evli olanlar var mıdır.	--
		Kanunen bakmağa mecbur olduğu aile efradı kaç kişidir. kimlerdir.	--
ASKERLİK DURUMU	İlk askerlik hizmetini hangi tarihte, nerede, ne rütbe ile yapmıştır. Terhis tarihi nedir.	5/5/1931 de Çorlu'da ER olarak.15/11/1942 senesinde Edirne Garp Hudut K.lığından terhis edildim.	
	İhtiyat askerliğini yapmış mıdır, nerede, ne rütbe ile yapmıştır. Terhis tarihi nedir.	324 lüleri çağrıldı.	
	Kayıtlı bulunduğu askerlik şubesi ve kayıt No.	Beşiktaş As.Ş. 324 Ankara Y.As.Ş. kü.No 324 632 312 11 64	

25 + sicillere

490 01

191/1652/2

Şekil 1- Ferruh Arsunar'a ait Hâl Tercemesi (CCA, 490-1-0-0/391-1657-2, 24.10.1946)

Deniz (2019), Dârü'l-Elhan'ın 1927 yılında yaptığı ikinci derleme seyahatine katılan isimleri ise şu şekilde belirtmiştir; “Vakit gazetesinin 16 Ağustos 1927 tarihli sayısında; bu seyahat için Şehremaneti'nden 2000 lira tahsisat alındığı, heyetin Konservatuvar Müdürü Yusuf Ziya Bey, keman muallimi Ekrem Besim Bey, solfej muallimi Muhiddin Sadak Bey ve türküleri notaya almakla görevli olarak Ferruh Bey'den (Arsunar) oluştuğu ve trenle Konya'ya hareket edildiği yazılmıştır.” (Deniz, 2019:65-66).

Arsunar'ın, çok hassas bir müzik kulağına sahip olduğu ve duyduğunu hızlı bir şekilde notaya alabilme yeteneğine sahip olduğu ilk kez Dârü'l-Elhan'daki öğrencilik yıllarında öğretmeni olan Rauf Yektâ Bey tarafından fark edilmiştir. Sözer (2005: 50), Arsunar'ın öğretmeni Rauf Yekta Bey'in önerisiyle halk müziği araştırma gezilerine ve yayımlama çalışmalarına katıldığını belirtmektedir. Rauf Yektâ Bey'in bu önerisi ve yönlendirmesi sayesinde Arsunar, çalışmalarını folklor ve halk müziği alanında yapma yolunu seçmiştir.

Gazimihal (2006: 143), Arsunar'ın diyaazon olmaksızın “la” sesini bulabilecek kadar hassas bir kulağına sahip olduğunu ve nota yazımında gösterdiği sürat ve istidadının müstesna bir meziyet olduğunu belirtmektedir. Ayrıca derleme gezilerinde, Arsunar'ın makam ve usul konusundaki bilgi birikiminden de büyük ölçüde yararlandığını Gazimihal'in şu sözlerinden anlıyoruz;

“Anadolu türkülerinin büyük bir kısmını Alaturka kaideler mucibince notaya alan Ferruh Bey kardeşimiz, muhtelif semtlerin makam nisbetleri hakkında şu malumatı verdi:

Konya'nın eski derebeylik türkülerinde, “mahur”, “uşşak” ,” hüzzam” ile izahı mümkün terkipler vardır. Bazılarında İstanbul'da nadir kullanılan makamlardan da birer ikişer batotalık [ölçülük] kısımlar geçerse de yerli sazandeler bu makamlar hakkında zerre kadar malumatları yoktur. Bazen de mesela “hicaz”dan başlayıp “rast”ta bitirirler” (Gazimihal, 2006: 182).

1927 yılında Dârü'l-Elhân'ın ismi İstanbul Belediye Konservatuarı olarak değiştirilmiş ve kurum, halk müziği derleme faaliyetlerini yeni yapılanmasıyla devam ettirmiştir. Deniz (2019: 68), 1928 yılında Dârü'l-Elhân heyetinin yaptığı üçüncü derleme seyahatine katılan ekipte Ferruh Arsunar'ın da görev aldığını belirtmiştir. “İstanbul Belediye Konservatuarı Türk halk müziği derleme heyeti, üçüncü seyahatine 9 Temmuz 1928 tarihinde başlamıştır. 10 Temmuz 1928 tarihli Vakit gazetesinde

derleme heyetinin Yusuf Ziya Demircioğlu, Ekrem Besim Tektaş ve Ferruh Arsunar'dan oluştuğu yazmaktadır. Bu seyahate Avrupa'dan getirtilen iki ses kaydedici makine ile çıkılmıştır” (Deniz, 2019: 68).

şekil 2 - Soldan Sağa doğru: Ekrem Besim (Tektaş) Bey, Ferruh (Arsunar) Bey, Yusuf Ziya (Demircioğlu) Bey, (Deniz, 2019: 70).

1929 yılında İstanbul Belediye Konservatuvarı halk müziği derleme heyeti dördüncü seyahatine çıkmış ve Ferruh Arsunar, bu seyahatte de türküleri notaya alma göreviyle yer almıřtır⁵.

⁵ “Konservatuvar’ın dördüncü derleme gezisi, 15 Ağustos 1929 tarihinde, Yusuf Ziya Demircioğlu başkanlığında, Mahmut Rağıp Gazimihal, Ferruh Arsunar ve Dârü’l-fünûn Türkiyat Enstitüsü zs Abdülkadir Başkurt ve film operatörü Remzi Bey’den oluşan bir ekiple gerçekleştirilmiştir. Bu derleme seyahatinde türkülerin haricinde halk oyunları da filme alınarak derlenmiştir” (Deniz, 2019: 72).

Konservatuvar'ın yaptığı derleme seyahatlerinde elde edilen türküler 14 Defter halinde yayımlanmış ve Arsunar bu defterlerin yayımlanmasında önemli katkılarda bulunmuştur⁶.

Arsunar, 5 Mayıs 1931 tarihinden itibaren vatanî görevini yapmak üzere Çorlu'da er olarak askere alınmıştır⁷. Ferruh Arsunar, askerden döndükten sonra Türk halk müziği derleme ve yayın faaliyetlerine Elâzığ'dan başlayarak bireysel olarak devam etmiştir.

Arsunar, CCA, 490-1-0-0/391-1657-2, 24.10.1946 arşiv belgesine göre 10.06.1934 tarihinden 10.06.1937 tarihine kadar üç sene müddetince Elâzığ Halkevi'nin Müzik Öğretmeni ve Orkestra Şefliği görevini yapmıştır. Arsunar, bu üç senelik süre içerisinde Elâzığ, Tunceli ve Maden'in yerli şarkı ve türkülerini derlemiş ve derlemelerini kitap haline getirerek halkevi adına yayımlamıştır. Aynı dönemde Elâzığ Ortaokulu'nda Müzik öğretmenliği yapmıştır.

Ferruh Arsunar, 1938 yılında İstanbul'da Fatih Halkevinde görev yapmaya başlamış, 1940 yılında ise Şehremini Ortaokulu'nda Müzik öğretmenliği yapmıştır. 02.05.1941 tarihinde yapılan bir sınavla İstanbul Konservatuvarı'nın keman kısmından mezun olarak diploma almaya hak kazanmıştır. Daha sonra Ankara'ya giderek 1941 yılında C.H.P. Genel Sekreterliği Bürosu'nda göreve başlamıştır.

1941 yılının Aralık ayından itibaren o dönem Halkevleri müfettişi ve Ankara Halkevleri Musiki ve Raks İşleri Şefi olarak görev yapan Ahmet Adnan Saygun'a, Ankara Radyosu'nda 15 günde bir yarım saat yayınlanacak olan "Halkevleri Sanat ve Folklor Saati" başlıklı bir program yapma görevi verilir⁸. Saygun'a görevinde yardımcı

⁶Arsunar, CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2, 24.10.1946 arşiv belgesinde bulunan 'Hal Tercemesi'nde 1925'ten 1930 senesine kadar İstanbul Konservatuvarı'nın folklor yayınlarını bizzat idare ettiğini söylemesine karşın, yukarıda verdiğimiz kaynaklara göre 1927'den önce halk müziği derleme ve yayın faaliyetlerine iştirak etmediği, fakat Dârü'l-Elhan bünyesinde gerçekleştirilen Türk halk müziği derleme faaliyetlerinin ikincisi (1927), üçüncüsü (1928) ve dördüncüsüne (1929) katılmıştır.

⁷ CCA (Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi) Halkevi Müzik Öğretmeni Ferruh Arsunar'ın Sicil Dosyası, "Kurum: Cumhuriyet Halk Partisi". 490-1-0-0 / 391-1657-2, 24.10.1946.

⁸ Evcin, 2019: 136-137.

olmak üzere 50 lira ücretle Halil Bedii Yönetken ve 100 lira ücretle Ferruh Arsunar dosya memuru olarak görevlendirilir⁹.

Şekil 3- Ferruh Arsunar (CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2).

1 Haziran 1942 tarihinden itibaren Halkevleri Müzik ve Millî Rakslar Kısmı Şefliği yardımcısı olarak atanmıştır¹⁰.

24 Şubat 1946 Halkevleri Bayramı'nı kutlama programları içerisinde yer alan "Alaca Şirin Nar" oyununu oynayacak ekibi tertip etmek ve çalıştırmak amacıyla, daha önce Antep ve dolaylarında C.H.P. adına folklor tetkiklerinde bulunmuş olan Arsunar, görevli olarak yeniden Gaziantep'e gönderilir¹¹. 10 gün kadar burada çalıştıktan sonra Mersin Halkevi'nde müzik öğretmeni olarak çalışmaya başlar fakat Mersin Halkevi bütçesinin yetersizliğinden dolayı buradaki görevine son verilir¹². Görevine son verilmesi nedeniyle maddi sıkıntı yaşayan Arsunar, maddî sıkıntısının giderilmesi için

⁹ CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2, 06.11.1941.

¹⁰ CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2, 01.06.1942.

¹¹ CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2, 03.01.1945.

¹² CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2, 24.10.1946.

27 Eylül 1946 tarihli bir dilekçeyle C.H.P. Genel Sekreterliği'ne başvurur¹³. Bu başvuru sonucunda kendisine istediği 480 lira ödenir¹⁴.

Ferruh Arsunar hayatı boyunca Türk folkloruna ve Türk halk müziğine hizmet etmiştir. Pek çok resmî kurumda görev almış ve uzun yıllar halk müziği derlemeleri yaparak Türk halk müziğine ait, zaman içerisinde kaybolması muhtemel türküleri notaya alarak günümüze ulaştırmıştır. Arsunar 21 Aralık 1965'te Ankara'da vefat etmiştir.

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ferruh Arsunar, Dârü'l-Elhân tarafından 1926 yılından itibaren başlatılan Türk halk müziği derleme seyahatlerine katılmıştır. Birinci halk müziği derleme seyahatini 1926 yılında yapan kurumun bu ilk seyahatinde görev almamıştır. Fakat 1927 yılındaki ikinci derleme seyahatine, Dârü'l-Elhân'dan öğretmeni olan Rauf Yektâ Bey'in önerisi ve yönlendirmesiyle türküleri notaya almak üzere katılmıştır. Arsunar'ın, çok hassas bir müzik kulağına sahip olduğu ve duyduğunu hızlı bir şekilde notaya alabilme yeteneğine sahip olduğu ilk kez Dârü'l-Elhan'daki öğrencilik yıllarında öğretmeni olan Rauf Yektâ Bey tarafından fark edilmiştir. Bu yeteneğinden dolayı 1927'den itibaren, Dârü'l-Elhân Türk halk müziği derleme heyetine dahil olmuştur. Derleme heyetinde Konservatuvar Müdürü Yusuf Ziya Demircioğlu, Ekrem Besim Tektaş ve Muhiddin Sadak ile birlikte çalışmıştır.

1927 yılında Dârü'l-Elhân'ın ismi İstanbul Belediye Konservatuarı olarak değiştirilmiş ve kurum, halk müziği derleme faaliyetlerini yeni yapılanmasıyla devam ettirmiştir. 1928 yılında Dârü'l-Elhân heyetinin yaptığı üçüncü derleme seyahatine katılan heyette, Yusuf Ziya Demircioğlu ve Ekrem Besim Tektaş ile birlikte türküleri notaya alma göreviyle Ferruh Arsunar da görev almıştır.

İstanbul Belediye Konservatuarı'nın 15 Ağustos 1929 tarihinde başlayan dördüncü derleme gezisinde, Yusuf Ziya Demircioğlu başkanlığında, Mahmut Ragıp Gazimihal, Dârü'l-fünûn Türkiyat Enstitüsü âzâsı Abdülkadir Başkurt ve film operatörü Remzi Bey ile türküleri notaya alma görevini üstlenen Ferruh Arsunar da derleme

¹³ CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2, 27.09.1946.

¹⁴ CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2, 14.10.1946.

heyetine katılmıştır. Derlenen türkülerin Defterler halinde yayımlanmasında da Arsunar'ın katkıları olmuştur.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Arsunar, CCA, 490-1-0-0/391-1657-2, 24.10.1946 arşiv belgesine göre, 10.06.1934 tarihinden 10.06.1937 tarihine kadar üç sene müddetince Elâzığ Halkevi'nin Müzik Öğretmeni ve Orkestra Şefliği görevini yapmıştır. Arsunar, bu üç senelik süre içerisinde Elâzığ, Tunceli ve Maden'in yerli şarkı ve türkülerini derlemiş ve derlemelerini kitap haline getirerek halkevi adına yayımlamıştır. Bu derleme kitaplarından ulaşılabilenleri şunlardır;

1. Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 6, İstanbul 1937, Resimli Ay Matbaası, 44 s.
2. Elâziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 10, İstanbul, 1937 Resimli Ay Matbaası, 32 s., Notalı ve Resimli.

4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Yapılan araştırma sonucunda Ferruh Arsunar'ın yayımladığı kitaplardan tespit edilebilenler aşağıda listelenmiştir.

- 1) Elazığ Türküleri ve Oyun Havaları (1935)
- 2) Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 6, İstanbul 1937, Resimli Ay Matbaası, 44 s.
- 3) Elâziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 10, İstanbul, 1937 Resimli Ay Matbaası, 32 s., Notalı ve Resimli.
- 4) Anadolu'nun Pentatonik Melodileri Hakkında Birkaç Not, İstanbul, Numune Matbaası, 1937, 30 s., Notalı.
- 5) Anadolu'nun Pentatonik Melodileri Hakkında Birkaç Not / Mahmut R. Kösemihal'in bir önsözü ile, İstanbul: 1937.
- 6) Türk Çocuk Oyunlarından Derlemeler, İstanbul, 1955, Maarif Basımevi, 106 s., Notalı.
- 7) Türkten Türküler, Derleyen Ferruh Arsunar, İstanbul: Şemsi Yastıman Saz Evi, 1958
- 8) Gaziantep Folkloru, İstanbul, 1962, Milli Eğitim Basımevi, 318 s., Notalı.

- 9) Köroğlu, Ankara, 1963, Güzel Sanatlar Matbaası, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlarından.
- 10) Türk Anadolu Halk Türküleri, Ankara 1965, Başnur Matbaası 48 s., Notalı, Halkevleri Genel Merkez Yayınları: 2.
- 11) Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler I, Ankara: C.H.P. Halkevleri, 1947, 35 s.
- 12) Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler, Ankara, 1947, Ulus Basımevi, 40s., Notalı, CHP Halkevleri Yayınları, Milli Kültür Araştırmaları: IV
- 13) Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler II, Ankara, 1948, Ulus Basımevi, 32 s., Notalı, CHP Halkevleri Yayınları, Milli Kültür Araştırmaları: V.
- 14) Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler III, Ankara, 1948, Ulus Basımevi, 24 s., Notalı, CHP Halkevleri Yayınları, Milli Kültür Araştırmaları: VI.
- 15) Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler IV.
- 16) Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler V
- 17) Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI
- 18) Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VII¹⁵

“Ölümünden sonra hazır durumda bulunan dört eserini Ankara Devlet Konservatuvarı, 3 eserini de Ankara Etnografya Müzesi Müdürlüğü satın almış, ayrıca çeşitli dergilerde notalı halk türküleri yayımlamıştır” (Kaymak, 1982: 8).

Ferruh Arsunar’ın yayımlanmamış eserlerinden tespit edilebilenler ise şunlardır¹⁶;

- Batı Anadolu’da Zeybek ve Zeybek Oyun Havaları
- Edremit Folkloru
- Elazığ Folkloru
- Erzurum Folkloru

¹⁵ Arsunar’ın, Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler IV, V, VI ve VII. ciltlerine CCB (Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi), 490-1-0-0 / 969 - 748 – 3 nolu arşiv belgelerinden ulaşılmıştır.

¹⁶ Kaymak, 1982: 8.

4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ferruh Arsunar 1927 yılından itibaren Türk halk müziği derleme seyahatlerinde görev almış ve bireysel birçok bireysel derleme yapmış olmasına karşın TRT THM repertuvarına kayıtlı yalnızca üç (3) adet türkü derlemesi bulunmaktadır. Bu derlemeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

TRT Repertuvar No	Türkünün Adı	Yöresi	Derleme Tarihi	Derleyen	Notaya Alan
2857	Karşıda Gördüm Seni Kız Emine (Kadın Halayı)	Gaziantep	Belirtilmemiş	Ferruh Arsunar	Ferruh Arsunar
1113	Kayada Keklik Alayı	Eskişehir	1942	Ferruh Arsunar	Ferruh Arsunar
1998	Elma Attım (Bebek Türküsü)	Tunceli, Ovacık, Zeranik	26/08/1936	Ferruh Arsunar	Ferruh Arsunar

Tablo 1- Ferruh Arsunar'ın TRT THM Repertuvarındaki derlemeleri.

Ferruh Arsunar'ın TRT THM repertuvarındaki derlemeleri dışında, kaynak kişi olarak da yer almıştır. Kaynak kişi olarak geçtiği TRT THM repertuvarındaki türkü; Doğu Anadolu yöresine ait 1282 repertuvar numarasıyla, “Dereye İndim Dere Derindir” isimli türküdür. Türküyü Derleyen ve Notaya alan kişi ise Orhan Dağlı'dır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No:2857
İNCELEME TARİHİ : 31.10.1986

YÖRESİ
GAZİANTEP

KİMDEN ALINDIĞI
DÖNE POLAT

SÜRESİ :

KARŞIDA GÖRDÜM SENİ KIZ EMİNE
(KADIN HALAYI)

DERLEYEN
FERRUH ARSUNAR

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
FERRUH ARSUNAR

KAR ŞI DA GÖR DÜM SE Nİ KI Z E Mİ NE E Mİ NE
YAN DIM Kİ BAR E Mİ NE GÜ Lİ NEN DER DİM SE Nİ
KI Z E Mİ NE E Mİ NE YAN DIM Kİ BAR E Mİ NE
ÖP ME YE Kİ YA MAZ KE N KI Z E Mİ NE E Mİ NE
YAN DIM Kİ BAR E Mİ NE YA DE LE VER DİM SE Nİ
KI Z E Mİ NE E Mİ NE YAN DIM Kİ BAR E Mİ NE

- 1 -

KARŞIDA GÖRDÜM SENİ KIZ EMİNE EMİNE
GÜLİNEN DİRDİM SENİ YANDIM KIBAR EMİNE
ÖPMEYE KIYAMAZKEN KIZ EMİNE EMİNE
YADELE VERDİM SENİ YANDIM KIBAR EMİNE

- 2 -

AK DARI BEYAZ DARI
O YANDAN AKTAR BERİ
AĞU OLSA İÇERİM
GERDANDAN AKAN TERİ

- 3 -

DEĞİRMEN BOYU ÇİÇEK
ORAK GETİRİN BİÇEK
BEN YARIMI TANIRIM
ORTA BOYLU MOR ÇİÇEK

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 1113
İNCELEME TARİHİ: 13_11_1975

DERLEYEN
FERRUH ARSUNAR

YÖRESİ
ESKİŞEHİR
KİMDEN ALINDIĞI

KAYADA KEKLİK ALAYI

DERLEME TARİHİ
-1942-

SÜRESİ:

NOTAYA ALAN
FERRUH ARSUNAR

Saz

KA YA
KA YA

DA KE K Lİ KA LA YI A MAN KA YA
DA KE K LİK YU VA SI A MAN KA YA

DA KE K Lİ KA LA YI A MAN DÖ NER
DA KE K LİK YU VA SI A MAN A YA

DO LA YI DO LA YI BEN YAN
ĞİN DA VAR KI NA SI

Saz

DI MA MA NA MAN HEY DÖ NER DO
.. A YA ĞİN

LA YI DO LA YI BEN YAN DI MA
DA VAR KI NA SI

Saz

MA NA MAN HEY GER DA NI A L
.. ÇEK Tİ ĞİM HE P

KAYADA KEKLİK ALAYI
(Sahne-2)

TI NA LA YI A MAN GER DA NI A HE
AŞK BE LÂ SI A MAN CEK TI ĞİM HE

L TI NA LA YI A MAN U YA NIN CA
P AŞK BE LÂ SI A MAN

MAH MU RE LÂ GÖZ LÜM SEN U YA NA
.. ..

Saz.....
MA NA MAN HEY U YA NIN CA MAH MU
.. ..

RE LÂ GÖZ LÜM SEN U YA NA MA NA

Saz.....
MAN HEY
.. ..
N. Uyşal

— 1 —

KAYADA KEKLİK ALAYI (Aman)
DÖNER DOLAYI DOLAYI (Ben yandım aman aman hey.)
GERDANI ALTIN ALAYI (Aman)
Bağlantı— UYANINCA MAHMUR ELÂ GÖZLÜM
SEN UYAN AMAN AMAN HEY.

— 2 —

KAYADA KEKLİK YUVASI (Aman)
AYAĞINDA VAR KINASI (Ben yandın aman aman hey.)
ÇEKTIĞİM HEP AŞK BELÂSI (Aman)
Bağlantı ...

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1998
İNCELEME TARİHİ: 16-10-1979

YÖRESİ
TUNCELİ, Ovçelik-Zeramik
KİMDEN ALINDIĞI
MAKSUT UŞAĞI AŞİRETİNDEN
SÜRESİ :

ELMA ATDIM (BEBEK TÜRKÜSÜ)

DERLEYEN
FERRUH ARSUNAR

DERLEME TARİHİ
25. 8. 1936

NOTAYA ALAN
FERRUH ARSUNAR

Ağırca

EL MA AT DIM YU VAR LAN DI U
DE VE GE LIR KA TAR GI DER
CA MUR LA RA BA TAR GI DER
DE VE MI DE VE NA YE KAT DIM
YU LA RI BOY NU NA AT DIM

Y
GIT Dİ BE Sİ GE DA
BU DA NA SİL A NA
YURT YE Rİ NE VA RA

YAN DI NEN Nİ O ĞU LO ĞUL NEN Nİ YAV RU YAV RU
YI MİS NA ÇAK

NEN Nİ YAV RU YAV RU NEN Nİ YAV RU YAV RU NEN Nİ BA LIM

U Y BE BEK BE ŞİK DE NU YAN DI
YAV RU SU NU A TA_R GI DER
KAY NA NAM DAN HI CA BET DİM

NEN Nİ O ĞUL O ĞUL NEN Nİ YAV RU YAV RU NEN Nİ YAV RU YAV RU

NEN Nİ YAV RU YAV RU NEN Nİ BA LIM U Y

ELMA ATDIM
(Sahife-2)

SA NA BE BEK DI YE ME DIM KAL KIP EM ZIK

Soz...

VE RE ME DIM NEN NI O ĞUL O ĞUL NEN NI O ĞUL O ĞUL

NEN NI YAV RU YAV RU NEN NI BA LIM U _____ Y uysal

— 1 —

ELMA ATDIM YUVARLANDI Uy
GITTI BESİGE DAYANDI Nenni oğul oğul
Nenni yavru yavru
" " " "
" " " "
BEBEK BEŞİKDEN UYANDI Nenni balım uy
Nenni oğul oğul
Nenni yavru yavru
" " " "
" " " "
Nenni balım uy
SANA BEBEK DİYEMEDİM
KALKIP EMZİK VEREMEDİM
Bağlantı. Nenni oğul oğul
Nenni yavru yavru
Nenni balım uy

— 2 —

DEVE GELİR KATAR GİDER Uy
CAMURLARA BATAR GİDER Uy
BUDA NASIL ANAYIMIS Nenni oğul oğul
Nenni yavru yavru
" " " "
" " " "
Nenni balım uy
YAVRUSUNU ATAR GİDER Nenni oğul oğul
Nenni yavru yavru
" " " "
" " " "
Nenni balım uy
Bağlantı.

— 3 —

DEVEMİ DEVEYE KATDIM Uy
YULARI BOYNUMA ATDIM Uy
YURT YERİNE VARANACAK Nenni oğul oğul
Nenni yavru yavru
" " " "
" " " "
Nenni balım uy
KAYNANAMDAN HİCAB ETDİM Nenni oğul oğul
Nenni yavru yavru
" " " "
" " " "
Nenni balım uy
Bağlantı.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM REPERTUAR SIRA No:1282
İNCELEME TARİHİ :24_5_1977

YÖRESİ
DOĞU ANADOLU
KİMDEN ALINDIĞI

SÜRE :

DERLEYEN
ORHAN DAĞLI

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
ORHAN DAĞLI

DEREYE İNDİM DERE DERİNDİR

DE RE YE İN DİM DE TAŞ RE DE RİN DİR DE RE YE
DE RE YE İN DİM DE TAŞ BU LA MA DİR DİM DE RE YE
İN DİM DE TAŞ BU LA MA DİR DİM GÖL GE YE GİR DİM
İN DİM DE TAŞ BU LA MA DİR DİM GÖL GE SE RİN DİR DİM
GÖL GE SE RİN DİR DİM GÖL GE YE GİR DİM GÖL GE SE
RİN DİR DİM GÖL GE SE RİN DİR DİM MEV LÂ KE RİM DİR DİM
AĞ LA MA ME RO MEV LÂ KE RİM DİR DİM AL LI DIR
ME RO PUL LU DUR ME RO OS MA NA ÇA MIN
HAR CI DIR ME RO

-1-
DEREYE İNDİM DERE DERİNDİR
GÖLGEYE GİRDİM GÖLGE SERİNDİR
AĞLAMA MERO MEVLÂ KERİMDİR
Bağlantı ALLIDIR MERO PULLUDUR MERO
OSMAN AĞANIN HARCIDIR MERO

-2-
DEREYE İNDİM TAŞ BULAMADIM
ALTIN YÜZÜĞE KAŞ BULAMADIM
MEROYA GÖRE EŞ BULAMADIM
Bağlantı.

4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgu ve Yorumlar

Ferruh Arsunar'ın kitaplarında bulunan eserlerin listeleri aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

4.6.1. Ferruh Arsunar'ın “Türk Anadolu Halk Türküleri” Kitabındaki Türküler

Türkünün Adı	Yöresi	Derleme Tarihi
1. Turna Türküsü	Eskişehir	1941
2. Keklik Türküsü	Erzincan	1939
3. Avcı Maral	Kars	1943
4. Ülkeler Teraziler	Hasankale	1942
5. Elif Türküsü	Maraş	1943
6. Cerit Kızı	Maraş	1943
7. Nazire Türküsü	Bergama	1942
8. Yeni Oda Türküsü	Kırklareli	1942
9. Cebine Koyar Kestane	Kızılcahamam	1941
10. Ahmet Bey Türküsü	Kütahya	1942
11. İndim Derelerine	Kırklareli	1942
12. Cemile Türküsü	Isparta	1942
13. Eskişehir Yaylaları	Eskişehir	1941

Tablo 2- Ferruh Arsunar'ın “Türk Anadolu Halk Türküleri Kitabındaki” Türküler.

4.6.2. Ferruh Arsunar'ın "Elaziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri" Kitabındaki Türküler

Türkünün Adı	Yöresi	Derleyen
1. Halk Türküsü (Büyük Cevizin Dibi)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
2. Halk Türküsü (Bülbülün Kanadı Sarı)	Elâzığ- Diyarbakır	Ferruh Arsunar
3. Halk Türküsü (Şu Madenin Daşları)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
4. Halk Türküsü (Altın Yüzük Peruze)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
5. Halk Türküsü (Yol Kenarında Kayık Değilem)	Elâzığ- Diyarbakır	Ferruh Arsunar
6. Halk Türküsü (Hasankalede Oldum Yaralı)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
7. Halk Türküsü (Yukarıdan İndim Aşağı)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
8. Halk Türküsü (Pınar Başı Beklerim)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
9. Halk Türküsü (Sana Elma Gönderdim)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
10. Halk Türküsü (Feleği Gördüm Ayda Giderken)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
11. Halk Türküsü (Yusuf'un Atına Verdim Sarı Samanı)	Elâzığ- Diyarbakır	Ferruh Arsunar
12. Halk Türküsü (Giderim Elinizden)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
13. Halk Türküsü (Daldım Ben)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
14. Halk Türküsü (Diyarbakır Şat Akar)	Elâzığ- Diyarbakır	Ferruh Arsunar
15. Halk Türküsü (Ben Bir Gümüş Fenerim)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
16. Halk Türküsü (Urfa'nın Gızları)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
17. Halk Türküsü (Yuvarladım Yamah Buldum)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
18. Halk Türküsü (Kapıyı Döven Kimdir)	Elâzığ	Ferruh Arsunar

Tablo 3- Ferruh Arsunar'ın "Elaziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri" Kitabındaki Türküler.

4.6.3 Ferruh Arsunar'ın "Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik"

Türkünün Adı	Yöresi	Derleyen
1. Laz Havası	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
2. Ural Halk Havası	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
3. Kırgız Halk Türküsü	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
4. Kazan Halk Türküsü	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
5. Hozat 1 (Koroğlu)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
6. Hozat 2 (Halk Türküsü Kerem)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
7. Hozat 3(Harabi Baba)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
8. Hozat 4 (Aşık Mahmud)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
9. Hozat 5 (Nesimi)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
10. Hozat 6 (Virani Baba)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
11. Hozat 7 (Derviş Baba)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
12. Ovacık Zeranik (Duo)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
13. Ovacık Zeranik (Turna)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
14. Ovacık Pulur (Belik Belik Olmuş Huri Kızları)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
15. Ovacık Zeranik (Dersim Derler Elimize)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
16. Ovacık Zeranik (Bebek)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
17. Ovacık Zeranik (Karşıdan Atlı Geçti)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
18. Ovacık Zeranik (Değirmende Düzen Olmaz)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
19. Ovacık Zeranik (Dağlar El Ele Vermez)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
20. Ovacık Zeranik (Yarım Harcın İçinde)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
21. Ovacık Zeranik (Karadır Kaşın Senin)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
22. Ovacık Zeranik (Çadır Kurdum Düzlere)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar

23. Ovacık Pulur (Karlı Dağlar Neye Kestin Aramı)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
24. Hozat (Kerem)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
25. Kazan (Sanduğaç)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
26. Kazan (Talpınıp)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
27. Kazan (Kar Savungay) (Uzun hava)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar

Tablo 4- Ferruh Arsunar’ın “Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik” Kitabındaki Türküler.

4.6.4. Anadolu Halk Türkülerinde Örnekler IV

Türkü/Oyunun Adı	Yöresi
1. Cezair	Çankırı ve çevresi
2. Türkmen Kızı	Çorum ve çevresi
3. Melengiç	Manisa ve çevresi
4. Harman Yeri	Ankara-Keskin –Bâlâ
5. Tamzara Barı	Erzurum ve çevresi
6. Terekeme	Kars ve çevresi
7. Kartal Halayı	Sivas-Şarkışla-Yıldızeli

Tablo 5- Ferruh Arsunar’ın “Anadolu Halk Türkülerinde Örnekler IV” Kitabındaki Türküler.

4.6.5. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler V

Türkünün Adı	Yöresi	Derleme Tarihi
1. Hoş Bilezik Barı	Erzurum	1943
2. Üç Ayak (Karşılama)	Divriği Bölgesi	1941
3. Nenni (Ağıtlama) Alma Attım	Tunceli Pülümür Ovacık Bölgesi	1936
4. Yasyan (oyun türküsü)	Akşehir-Bolvadin-Emirdağı Bölgesi	1941
5. Misket (oyun türküsü)	Ankara Bölgesi	1941
6. Şelehun (oyun havası)	Kars	1943

Tablo 6- Ferruh Arsunar'ın "Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler V" Kitabındaki Türküler.

4.6.6. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI

Türkünün Adı	Yöresi	Derleme Tarihi
1. Harp Destanı (Kızılelma Destanı)	Konya	1941
2. Hacı Osman Türküsü	Safran Bolu ve çevresi	1941
3) Kına Oyun Türküsü (Çayda Çıra)	Elâzığ ve çevresi	1935
4. Sap Kanısı	Niğde Bor	1941
5. Esnaf Oyunu	Kastamonu	1941
6. Hikkâri Barı (Tavuk Bârı)	Erzurum Çevresi	1941
7. Bitlis Çökerisi (Son Oyun)	Erzurum Çevresi	1941

Tablo 7- Ferruh Arsunar'ın "Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI" Kitabındaki Türküler.

4.6.7. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VII

Türkünün Adı	Yöresi	Derleme Tarihi
1. Aşındırma Barı	Erzurum	1942
2. Kaşık Havası	Divriği Bölgesi	1941
3. Destan (Gufraniden)	Konya	1941
4. Keklik (Kadın Oyun Türküsü)	Van Gevaş	1942
5. Hozan (Dağ Havası)	Sarıkamış Bölgesi	1941
6. Mor Koyun Türküsü	Ankara	1941
7. Enzeli (Halk Oyun Havası)	Kars Bölgesi	1943

Tablo 8- Ferruh Arsunar'ın "Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI" Kitabındaki Türküler.

4.6.8. Gaziantep Folkloru

Türkünün Adı	Yöresi	Derleyen
1. Karayılan	Gaziantep	Ferruh Arsunar
2. Antep Müdafaa Hatırası Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
3. Gelin Övme	Gaziantep	Ferruh Arsunar
4. Şirin Nar	Gaziantep	Ferruh Arsunar
5. Allı Yemeni (Düğünlerde Kadın Oyunu)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
6. Halay Türküsü (Kadın Halayı)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
7. Mendilim Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
8. Güvey Donatma Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
9. İlahi	Gaziantep	Ferruh Arsunar
10. Oyun Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar

11. Kız Emine	Gaziantep	Ferruh Arsunar
12. Esm�	Gaziantep	Ferruh Arsunar
13. Cezair	Gaziantep	Ferruh Arsunar
14. Beydili Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
15. Gelin Mayası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
16. Poşu Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
17. Damdan Düştüm	Gaziantep	Ferruh Arsunar
18. Evler Uzakta	Gaziantep	Ferruh Arsunar
19. K�r Deve Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
20. Sof Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
21. Güvey Donatma Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
22. Gelin Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
23. İlahi Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
24. Emo Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
25. Aşiret Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
26. Cumbullu	Gaziantep	Ferruh Arsunar
27. Küçük Güvey	Gaziantep	Ferruh Arsunar
28. Evlerinin �n�	Gaziantep	Ferruh Arsunar
29. Anoş (Halay Türküsü)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
30. Zello Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
31. Yaramaz Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
32. Garip Halayı (Barak)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
33. Şirvanlı Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
34. Şirvanlı Oyun Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
35. Cano Can Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
36. Şu Dere Halay Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar

37. Topey Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
38. Narey Nar Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
39. Emine (Mâni Türküsü)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
40. Gurbet Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
41. Gümüş Fener Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
42. Hasan Dağı	Gaziantep	Ferruh Arsunar
43. Cimili Oyun Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
44. Güvey Donatma	Gaziantep	Ferruh Arsunar
45. Yılana Bak	Gaziantep	Ferruh Arsunar
46. Hasan Dağı Türküsü (Uzun Hava)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
47. Senem Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
48. Urum Bozlağı	Gaziantep	Ferruh Arsunar
49. Arapoğlu (Halay)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
50. Aşiret Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
51. Senem Türküsü (Halay)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
52. Haydi Gülüm	Gaziantep	Ferruh Arsunar
53. Pınar Başı Halay Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
54. Gelin Övme	Gaziantep	Ferruh Arsunar
55. Han Esme Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
56. Deyişme (Acem Kız)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
57. Ozo Gelin Barak Türküsü (Ağıt)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
58. Geyik Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
59. Ofo Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
60. Ofo Oyun Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
61. Köroğlu (Uzun Hava)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
62. Bahri	Gaziantep	Ferruh Arsunar

63. Şah Hâtâi	Gaziantep	Ferruh Arsunar
64. Hamdullah'tan	Gaziantep	Ferruh Arsunar
65. Bozan Bey Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
66. Mecit Ağa	Gaziantep	Ferruh Arsunar
67. Firuz Bey Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
68. Aşiran İskân Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar

Tablo 9- Ferruh Arsunar'ın "Gaziantep Folkloru" Kitabındaki Türküler.

4.6.9. Türk Çocuk Oyunlarından Örnekler

Oyunun Adı	Yöresi
1. Kızlarıçi (Adet)	Kütahya
2. Çiğdem (Adet)	Çorum
3. Yağmur Duası (Adet)	Çorum
4. Orman Oyunu (Tahtacı)	İçel, Silifke, Gökbelen
5. Kargı Oyunu (Türkmen)	İçel, Silifke, Toroslar
6. Yeralma Oyunu	Çankırı, Kurşunlu
7. Hankervan Oyunu	Balıkesir
8. Kargı Oyunu (Türkmen)	İçel, Silifke, Toroslar
9. Tekerleme Oyunu (Yürük)	Sivas, Kangal
10. Horoz Oyunu	Van, Ahlat
11. Araba Oyunu	Kütahya, Uşak
12. Turna Oyunu (Avşar)	Akşehir, Sultandağları
13. Alaylı Oyunu	İstanbul

14. Davar Kurt Oyunu (Türkmen)	Antalya, Toroslar
15. Çömlek Oyunu	Sivas, Şarkışla
16. Görücü Oyunu	Kütahya
17. Çömlek Oyunu	Ödemiş
18. Beş Yıldız Oyunu	Kütahya
19. Çiçek Oyunu (Beritan Aşireti)	Tunceli
20. Bir Fiske Oyunu	Afyon, Şahut
21. Dünürçü Oyunu	Sivas, Şarkışla
22. Dügür Oyunu	Gaziantep, Kilis
23. Kara Kedi Oyunu	Uşak
24. Dünür Dünür Oyunu	Kütahya
25. Tara Oyunu (Avşar)	Bilecik
26. Uzun Urgan Oyunu	Kütahya
27. Kal'a Oyunu	Diyarbakır
28. Kurt-Kuzu Oyunu (Honamlı Oymağı)	İçel, Mara

Tablo 10- Ferruh Arsunar'ın "Türk Çocuk Oyunlarından Örnekler" Kitabındaki Çocuk Oyunları

4.6.10. Türkten Türküler

Türkünün Adı	Yöresi	Derleme Tarihi
1. Al Yeşil	Erzurum	1943
2. Erzincan Türküsü	Erzincan	1927
3. Suda Balık	Erzincan	--

4. Halay Türküsü	Tunceli	1936
5. Kürdün Gelini	Tunceli-Çimişgezek	1936
6. Mardin Kapı	Diyarbakır	1943
7. Karsa Giderim	Kars ve Çevresi	1943
8. Karadeniz Türküsü	Rize	1926
9. Makaram Türküsü	Malatya-Adıyaman	1943
10. Ninno	--	--
11. Urfalı Kız	Urfa	--
12. Ben Bir Yeşil Fenerim	Sarayköy-Denizli	--
13. Bahriyeli	İstanbul	--
14. Doktor Türküsü	--	--
15. Develi	Konya-Aksaray	1526
16. Öte Yakaya	--	--
17. Karadır Kaşların	Çaycuma	--
18. Entarimi Aldım	Boyabat	--
19. Ha Un Ele	Çankırı-Çerkeş	1942
20. Fındık Dallarını	Ordu	--
21. Çarşıya Vardım	Kayseri	--

Tablo 11- Ferruh Arsunar'ın "Türkten Türküler" Kitabındaki Türküler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına uygun olarak elde edilen veriler ışığında ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

5.1.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

- Bir müzik öğretmeni, folklorcu ve halk müziği derlemecisi olan Mehmet Ferruh Arsunar'ın, 1908 (Rumî, 1324) yılında İstanbul'un Bebek semtinde doğduğu,
- Arsunar'ın 6 yaşından 16 yaşına kadar babasının memuriyeti dolayısıyla Garp memleketlerini dolaştığı, ilk ve ortaöğrenimini Bağdat ve Adana'da tamamladığı, bu sayede Arapça'da bildiği, Müzik eğitimini küçük yaşlardan itibaren kendi çabalarıyla ilerlettikten sonra 1923 yılında İstanbul'da Dârü'l-Elhân'ın Şark mûsikîsi bölümüne girerek Türk müziği eğitimi aldığı,
- 1927'de Dârü'l-Elhan'ın Şark mûsikîsi bölümü kapatılınca, İstanbul Sanayi-i Nefise Akademisi'nin resim şubesine girerek bir buçuk sene istidat ile resim alanında çalıştığı, Dârü'l-Elhân'ın 1926 yılında başlattığı kurumsal halk müziği derleme ve yayın faaliyetlerine (İkinci seyahat,1927 – üçüncü seyahat - 1928 ve dördüncü seyahat, 1929) katıldığı, bu seyahatlerde türküleri notaya alma görevinde bulunduğu,
- 1 Haziran 1942 tarihinden itibaren Halkevleri Müzik ve Millî Rakslar Kısmı Şefliği yardımcısı olarak atandığı, 24 Şubat 1946 Halkevleri Bayramı'nı kutlama programları içerisinde yer alan “Alaca Şirin Nar” oyununu oynayacak ekibi tertip etmek ve çalıştırmak amacıyla, daha önce Antep ve dolaylarında C.H.P. adına folklor tetkiklerinde bulunmuş olan Arsunar, görevli olarak yeniden Gaziantep'e gönderildiği,
- Ferruh Arsunar hayatı boyunca Türk folkloruna ve Türk halk müziğine hizmet etmiştir. Pek çok resmî kurumda görev almış ve uzun yıllar halk müziği derlemeleri yaparak Türk halk müziğine ait, zaman içerisinde kaybolması muhtemel türküleri notaya alarak günümüze ulaştırdığı, 21 Aralık 1965'te Ankara'da vefat ettiği, Sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.1.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

- Arsunar'ın, Dârü'l-Elhân tarafından 1926 yılından itibaren başlatılan Türk halk müziği derleme seyahatlerinden 1927 yılında yapılan ikinci seyahate, 1928 yılında yapılan üçüncü seyahate ve 1929 yılında yapılan dördüncü seyahate, türküleri notaya almak üzere dahil olduğu, Derlenen türkülerin Defterler halinde (14 Defter) yayımlanmasında da Arsunar'ın katkıları olduğu,

sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.1.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

- Arsunar'ın, 10.06.1934 tarihinden 10.06.1937 tarihine kadar üç sene müddetince Elâzığ Halkevi'nin Müzik Öğretmeni ve Orkestra Şefliği görevini yaptığı, bu üç senelik süre içerisinde Elâzığ, Tunceli ve Maden'in yerli şarkı ve türkülerini derlemiş ve derlemelerini kitap haline getirerek Elâzığ halkevi adına yayımladığı,

- Bu derleme kitaplarının isimlerinin aşağıdaki gibi olduğu;

1. Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 6, İstanbul 1937, Resimli Ay Matbaası, 44 s.
2. Elâziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 10, İstanbul, 1937 Resimli Ay Matbaası, 32 s., Notalı ve Resimli.

sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.1.4 Dördüncü Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Yapılan araştırma sonucunda Ferruh Arsunar'ın yayımladığı kitaplardan tespit edilebilenler aşağıda listelenmiştir.

1. Elazığ Türküleri ve Oyun Havaları (1935)
2. Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 6, İstanbul 1937, Resimli Ay Matbaası, 44 s.
3. Elâziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 10, İstanbul, 1937 Resimli Ay Matbaası, 32 s., Notalı ve Resimli.
4. Anadolu'nun Pentatonik Melodileri Hakkında Birkaç Not, İstanbul, Numune Matbaası, 1937, 30 s., Notalı.

5. Anadolu'nun Pentatonik Melodileri Hakkında Birkaç Not / Mahmut R. Kösemihal'in bir önsözü ile, İstanbul: 1937.
6. Türk Çocuk Oyunlarından Derlemeler, İstanbul, 1955, Maarif Basımevi, 106 s., Notalı.
7. Türkten Türküler, Derleyen Ferruh Arsunar, İstanbul: Şemsi Yastıman Saz Evi, 1958
8. Gaziantep Folkloru, İstanbul, 1962, Milli Eğitim Basımevi, 318 s., Notalı.
9. Köroğlu, Ankara, 1963, Güzel Sanatlar Matbaası.
10. Türk Anadolu Halk Türküleri, Ankara 1965, Başnur Matbaası 48 s., Notalı, Halkevleri Genel Merkez Yayınları: 2.
11. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler I, Ankara: C.H.P. Halkevleri, 1947, 35 s.
12. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler, Ankara, 1947, Ulus Basımevi, 40s., Notalı, CHP Halkevleri Yayınları, Milli Kültür Araştırmaları: IV
13. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler II, Ankara, 1948, Ulus Basımevi, 32 s., Notalı, CHP Halkevleri Yayınları, Milli Kültür Araştırmaları: V.
14. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler III, Ankara, 1948, Ulus Basımevi, 24 s., Notalı, CHP Halkevleri Yayınları, Milli Kültür Araştırmaları: VI.
15. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler IV.
16. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler V
17. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI
18. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VII

Ölümünden sonra hazır durumda bulunan dört eserini Ankara Devlet Konservatuvarı, 3 eserini de Ankara Etnografya Müzesi Müdürlüğü satın aldığı, ayrıca çeşitli dergilerde notalı halk türküleri yayımladığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ferruh Arsunar'ın yayımlanmamış eserlerinden tespit edilebilenler ise şunlardır;

- Batı Anadolu'da Zeybek ve Zeybek Oyun Havaları
- Edremit Folkloru
- Elazığ Folkloru
- Erzurum Folkloru

5.1.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Ferruh Arsunar 1927 yılından itibaren Türk halk müziği derleme seyahatlerinde görev almış ve bireysel birçok bireysel derleme yapmış olmasına karşın TRT THM

repertuarına kayıtlı yalnızca üç (3) adet türkü derlemesi bulunmaktadır. Bu derlemeleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

TRT Repertuar No	Türkünün Adı	Yöresi	Derleme Tarihi	Derleyen	Notaya Alan
2857	Karşıda Gördüm Seni Kız Emine (Kadın Halayı)	Gaziantep	Belirtilmemiş	Ferruh Arsunar	Ferruh Arsunar
1113	Kayada Keklik Alayı	Eskişehir	1942	Ferruh Arsunar	Ferruh Arsunar
1998	Elma Attım (Bebek Türküsü)	Tunceli, Ovacık, Zeranik	26/08/1936	Ferruh Arsunar	Ferruh Arsunar

Tablo 12-Ferruh Arsunar'ın TRT THM Repertuarındaki derlemeleri.

Ferruh Arsunar'ın TRT THM repertuarındaki derlemeleri dışında, kaynak kişi olarak da yer almıştır. Kaynak kişi olarak geçtiği TRT THM repertuarındaki türkü; Doğu Anadolu yöresine ait 1282 repertuar numarasıyla, “Dereye İndim Dere Derindir” isimli türküdür. Türküyü Derleyen ve Notaya alan kişi ise Orhan Dağlı’dır.

5.1.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

5.1.6.1. Ferruh Arsunar'ın “Türk Anadolu Halk Türküleri” Kitabındaki Türküler

Türkünün Adı,	Yöresi,	Derleme Tarihi
1. Turna Türküsü	Eskişehir	1941
2. Keklik Türküsü	Erzincan	1939
3. Avcı Maral	Kars	1943
4. Ülkeler Teraziler	Hasankale	1942
5. Elif Türküsü	Maraş	1943
6. Cerit Kızı	Maraş	1943
7. Nazire Türküsü	Bergama	1942
8. Yeni Oda Türküsü	Kırklareli	1942
9. Cebine Koyar Kestane	Kızılcahamam	1941
10. Ahmet Bey Türküsü	Kütahya	1942

11. İndim Derelerine	Kırklareli	1942
12. Cemile Türküsü	Isparta	1942
13. Eskişehir Yaylaları	Eskişehir	1941

5.1.6.2. Ferruh Arsunar'ın "Elaziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri"

Kitabındaki Türküler

Türkünün Adı,	Yöresi,	Derleyen
1. Halk Türküsü (Büyük Cevizin Dibi)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
2. Halk Türküsü (Bülbülün Kanadı Sarı)	Elâzığ-Diyarbakır	F. Arsunar
3. Halk Türküsü (Şu Madenin Daşları)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
4. Halk Türküsü (Altın Yüzük Peruze)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
5. Halk Türküsü (Yol Kenarında Kayık Değilem)	Elâzığ-Diyarbakır	F. Arsunar
6. Halk Türküsü (Hasankalede Oldum Yaralı)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
7. Halk Türküsü (Yukarıdan İndim Aşağı)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
8. Halk Türküsü (Pınar Başı Beklerim)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
9. Halk Türküsü (Sana Elma Gönderdim)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
10. Halk Türküsü (Feleği Gördüm Ayda Giderken)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
11. Halk Türküsü (Yusuf'un Atına Verdim Sarı Samanı)	Elâzığ-Diyarbakır	F. Arsunar
12. Halk Türküsü (Giderim Elinizden)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
13. Halk Türküsü (Daldım Ben)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
14. Halk Türküsü (Diyarbakır Şat Akar)	Elâzığ-Diyarbakır	F. Arsunar
15. Halk Türküsü (Ben Bir Gümüş Fenerim)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
16. Halk Türküsü (Urfa'nın Gızları)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
17. Halk Türküsü (Yuvarladım Yamah Buldum)	Elâzığ	Ferruh Arsunar
18. Halk Türküsü (Kapıyı Döven Kimdir)	Elâzığ	Ferruh Arsunar

5.1.6.3. Ferruh Arsunar'ın "Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik"

Türkünün Adı,	Yöresi,	Derleyen
1. Laz Havası	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
2. Ural Halk Havası	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar

3. Kırgız Halk Türküsü	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
4. Kazan Halk Türküsü	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
5. Hozat 1 (Köroğlu)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
6. Hozat 2 (Halk Türküsü Kerem)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
7. Hozat 3(Harabi Baba)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
8. Hozat 4 (Aşık Mahmud)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
9. Hozat 5 (Nesimi)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
10. Hozat 6 (Virani Baba)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
11. Hozat 7 (Derviş Baba)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
12. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
13. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
14. Ovacık Pulur	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
15. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
16. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
17. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
18. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
19. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
20. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
21. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
22. Ovacık Zeranik	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
23. Ovacık Pulur	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
24. Hozat (Kerem)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
25. Kazan (Sanduğaç)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
26. Kazan (Talpınıp)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar
27. Kazan (Uzun hava)	Tunceli-Dersim	Ferruh Arsunar

5.1.6.4. Anadolu Halk Türkülerinde Örnekler IV

Türkü/Oyunun Adı,	Yöresi
1. Cezair	Çankırı ve çevresi

2. Türkmen Kızı	Çorum ve çevresi
3. Melengiç	Manisa ve çevresi
4. Harman Yeri	Ankara-Keskin –Bâlâ
5. Tamzara Barı	Erzurum ve çevresi
6. Terekeme	Kars ve çevresi
7. Kartal Halayı	Sivas-Şarkışla-Yıldızeli

5.1.6.5. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler V

Türkünün Adı,	Yöresi,	Derleme Tarihi
1. Hoş Bilezik Barı	Erzurum	1943
2. Üç Ayak (Karşılama)	Divriği Bölgesi	1941
3. Nenni (Ağıtlama) Alma Attım	Tunceli Pülümür Ovacık Bölgesi	1936
4. Yasyan (oyun türküsü)	Akşehir-Bolvadin-Emirdağı Bölgesi	1941
5. Misket (oyun türküsü)	Ankara Bölgesi	1941
6. Şelehun (oyun havası)	Kars	1943

5.1.6.6. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VI

Türkünün Adı,	Yöresi	Derleme Tarihi
1. Harp Destanı (Kızılelma Destanı)	Konya	1941
2. Hacı Osman Türküsü	Safranbolu ve çevresi	1941
3) Kına Oyun Türküsü (Çayda Çıra)	Elâzığ ve çevresi	1935
4. Sap Kanısı	Niğde, Bor	1941
5. Esnaf Oyunu	Kastamonu	1941
6. Hikkâri Barı (Tavuk Bârı)	Erzurum Çevresi	1941
7. Bitlis Çökerisi (Son Oyun)	Erzurum Çevresi	1941

5.1.6.7. Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler VII

Türkünün Adı,	Yöresi,	Derleme Tarihi
1. Aşındırma Barı	Erzurum	1942

2. Kaşık Havası	Divriği Bölgesi	1941
3. Destan (Gufraniden)	Konya	1941
4. Keklik (Kadın Oyun Türküsü)	Van, Gevaş	1942
5. Hozan (Dağ Havası)	Sarıkamış Bölgesi	1941
6. Mor Koyun Türküsü	Ankara	1941
7. Enzeli (Halk Oyun Havası)	Kars Bölgesi	1943

5.1.6.8. Gaziantep Folkloru

Türkünün Adı,	Yöresi,	Derleyen
1. Karayılan	Gaziantep	Ferruh Arsunar
2. Antep Müdafaa Hatırası Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
3. Gelin Övme	Gaziantep	Ferruh Arsunar
4. Şirin Nar	Gaziantep	Ferruh Arsunar
5. Allı Yemeni (Düğünlerde Kadın Oyunu)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
6. Halay Türküsü (Kadın Halayı)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
7. Mendilim Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
8. Güvey Donatma Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
9. İlahi	Gaziantep	Ferruh Arsunar
10. Oyun Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
11. Kız Emine	Gaziantep	Ferruh Arsunar
12. Esmе	Gaziantep	Ferruh Arsunar
13. Cezair	Gaziantep	Ferruh Arsunar
14. Beydili Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
15. Gelin Mayası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
16. Poşu Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
17. Damdan Düşüm	Gaziantep	Ferruh Arsunar
18. Evler Uzakta	Gaziantep	Ferruh Arsunar
19. Kör Deve Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
20. Sof Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar

21. Güvey Donatma Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
22. Gelin Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
23. İlahi Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
24. Emo Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
25. Aşiret Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
26. Cumbullu	Gaziantep	Ferruh Arsunar
27. Küçük Güvey	Gaziantep	Ferruh Arsunar
28. Evlerinin Önü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
29. Anoş (Halay Türküsü)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
30. Zello Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
31. Yaramaz Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
32. Garip Halayı (Barak)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
33. Şirvanlı Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
34. Şirvanlı Oyun Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
35. Cano Can Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
36. Şu Dere Halay Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
37. Topey Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
38. Narey Nar Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
39. Emine (Mâni Türküsü)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
40. Gurbet Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
41. Gümüş Fener Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
42. Hasan Dağı	Gaziantep	Ferruh Arsunar
43. Cimili Oyun Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
44. Güvey Donatma	Gaziantep	Ferruh Arsunar
45. Yılana Bak	Gaziantep	Ferruh Arsunar
46. Hasan Dağı Türküsü (Uzun Hava)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
47. Senem Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
48. Urum Bozlağı	Gaziantep	Ferruh Arsunar
49. Arapoğlu (Halay)	Gaziantep	Ferruh Arsunar

50. Aşiret Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
51. Senem Türküsü (Halay)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
52. Haydi Gülüm	Gaziantep	Ferruh Arsunar
53. Pınar Başı Halay Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
54. Gelin Övme	Gaziantep	Ferruh Arsunar
55. Han Esme Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
56. Deyişme (Acem Kız)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
57. Ozo Gelin Barak Türküsü (Ağıt)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
58. Geyik Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
59. Ofo Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
60. Ofo Oyun Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar
61. Köroğlu (Uzun Hava)	Gaziantep	Ferruh Arsunar
62. Bahri	Gaziantep	Ferruh Arsunar
63. Şah Hâtâi	Gaziantep	Ferruh Arsunar
64. Hamdullah'tan	Gaziantep	Ferruh Arsunar
65. Bozan Bey Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
66. Mecit Ağa	Gaziantep	Ferruh Arsunar
67. Firuz Bey Türküsü	Gaziantep	Ferruh Arsunar
68. Aşiran İskân Havası	Gaziantep	Ferruh Arsunar

5.1.6.9. Türk Çocuk Oyunlarından Örnekler

Oyunun Adı,	Yöresi
1. Kızlarıçi (Adet)	Kütahya
2. Çiğdem (Adet)	Çorum
3. Yağmur Duası (Adet)	Çorum
4. Orman Oyunu (Tahtacı)	İçel, Silifke, Gökbelen
5. Kargı Oyunu (Türkmen)	İçel, Silifke, Toroslar
6. Yeralma Oyunu	Çankırı, Kurşunlu

7. Hankervan Oyunu	Balıkesir
8. Kargı Oyunu (Türkmen)	İçel, Silifke, Toroslar
9. Tekerleme Oyunu (Yürük)	Sivas, Kangal
10. Horoz Oyunu	Van, Ahlat
11. Araba Oyunu	Kütahya, Uşak
12. Turna Oyunu (Avşar)	Akşehir, Sultandağları
13. Alaylı Oyunu	İstanbul
14. Davar Kurt Oyunu (Türkmen)	Antalya, Toroslar
15. Çömlek Oyunu	Sivas, Şarkışla
16. Görücü Oyunu	Kütahya
17. Çömlek Oyunu	Ödemiş
18. Beş Yıldız Oyunu	Kütahya
19. Çiçek Oyunu (Beritan Aşireti)	Tunceli
20. Bir Fiske Oyunu	Afyon, Şahut
21. Dünürücü Oyunu	Sivas, Şarkışla
22. Düğür Oyunu	Gaziantep, Kilis
23. Kara Kedi Oyunu	Uşak
24. Dünür Dünür Oyunu	Kütahya
25. Tara Oyunu (Avşar)	Bilecik
26. Uzun Urgan Oyunu	Kütahya
27. Kal'a Oyunu	Diyarbakır
28. Kurt-Kuzu Oyunu (Honamlı Oymağı)	İçel, Mara

5.1.6.10. Türkten Türküler

Türkünün Adı	Yöresi	Derleme Tarihi
1. Al Yeşil	Erzurum	1943
2. Erzincan Türküsü	Erzincan	1927

3. Suda Balık	Erzincan	--
4. Halay Türküsü	Tunceli	1936
5. Kürdün Gelini	Tunceli- Çimişgezek	1936
6. Mardin Kapı	Diyarbakır	1943
7. Karsa Giderim	Kars ve Çevresi	1943
8. Karadeniz Türküsü	Rize	1926
9. Makaram Türküsü	Malatya- Adıyaman	1943
10. Ninno	--	--
11. Urfalı Kız	Urfa	--
12. Ben Bir Yeşil Fenerim	Sarayköy- Denizli	--
13. Bahriyeli	İstanbul	--
14. Doktor Türküsü	--	--
15. Develi	Konya- Aksaray	1526
16. Öte Yakaya	--	--
17. Karadır Kaşların	Çaycuma	--
18. Entarimi Aldım	Boyabat	--
19. Ha Un Ele	Çankırı-Çerkeş	1942
20. Fındık Dalları	Ordu	--
21. Çarşıya Vardım	Kayseri	--

KAYNAKLAR

- Arsunar, M. F., (1937), Elâziz Bakırmadeni Kazası Halk Türküleri, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 10, İstanbul: Resimli Ay Matbaası.
- Arsunar, M. F., (1937), Gaziantep Folkloru, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Arsunar, M. F., (1937), Tunceli-Dersim Halk Türküleri ve Pentatonik, Elâziz Halkevi Neşriyatından Sayı: 6, İstanbul: Resimli Ay Matbaası.
- Arsunar, M. F., (1955), Türk Çocuk Oyunlarından Derlemeler, İstanbul: Maarif Basımevi
- Arsunar, M. F., (1963), Köroğlu, Ankara: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Arsunar, M. F., (1965), Türk Anadolu Halk Türküleri, Ankara: Halkevleri Genel Merkez Yayınları: 2.
- Arsunar, M. F., (Tarihsiz), Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler IV-VII. CCB (Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi), 490-1-0-0 / 969 - 748 – 3.
- CCA (Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi) Halkevi Müzik Öğretmeni Ferruh Arsunar'ın Sicil Dosyası, “Kurum: Cumhuriyet Halk Partisi”. 490-1-0-0 / 391-1657-2, 24.10.1946.
- Deniz, Ü. Ve Gökteş, U., (2016), Türk Beşleri'nin Türk Halk Müziği Derleme Çalışmalarına Katkıları. II. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi E-Bildiriler Kitabı içinde (s. 320 - 329), 26 - 28 Eylül 2016, Muğla: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Deniz, Ü., (2016), Millî Mûsikî ve Türk Beşleri, Gece Kitaplığı, Ankara.
- Deniz, Ü., (2019), Dârü'l-Elhân Türk Halk Müziği Derleme Faaliyetleri ve Derleme Defteri, (1.Baskı) Akademisyen Kitabevi, Ankara.
- Emnalar, A., (1998), Tüm Yönleri ile Türk Halk Müziği ve Nazariyatı, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Evcin, E., (2019), “Ankara Radyosu'nda Halkevleri Sanat ve Folklor Saati” 9. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, 1. Cilt, Genel Konular, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 3623-1, Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü Yayınları: 387, Seminer, Kongre, Bildiriler Dizisi: 81, ss. 133-174.

- Gazimihâl, M. R., (2006), Anadolu Türk Musikî İstikbâlimiz, Arı Matbaacılık, İstanbul.
- Gazimihal, M.R. (2006). Anadolu Türküleri ve Musiki İstikbalimiz, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- Gökalp, Z., (1913), Halk Medeniyeti I - Başlangıç. *Halka Doğru Dergisi*, ss.107-108.
- Kaymak, M., (1982), Folklorumuza Gönül Verenler – Muzaffer Sarısözen ve Ferruh Arsunar'ın Biyografileri, *Türk Halk Müziği ve Oyunları*, Cilt:1, Sayı: 1, ss. 6-8, 2. Basım, Ankara: Mansur Kaymak Yayınları.
- Kolukırık, K. (2014), Türk Müzik Tarihinde Dârü'l-Elhân ve Dârü'l-Elhân Mecmuası, Ankara, Barış Kitabevi.
- Kolukırık, K. ve Çelik, A., (2012), Batı Anadolu'da 1925 Yılında Derlenmiş Zeybekleri İçeren “Yurdumuzun Nağmeleri” Adlı Kitap Üzerine Bir İnceleme. C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt, XVI, S. 1., s. 787-803.
- Oğuz, M. Ö., (2013), Türkiye'de Folklor'un ilk Makaleleri. *Milli Folklor*, ss. 5-14.
- Rauf Yektâ Bey, (1905, Aralık 29). „Sark Mûsikîsi ve Avrupalılar- Tedkîkat-ı Âhira-Arap Mûsikîsi ve Arap Muğannileri-Bizdeki Mûsikî Müntesibleri-Nümûne-i İmtisâl. İkdâm, nu. 4153, s. 3.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F.G., (2011), “Bilimsel Araştırma Yöntemleri”, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözer, V., (2005), Müzik Ansiklopedik Sözlük, Remzi Kitabevi, İstanbul.

İnternet Kaynakları

<http://www.turkishmusicportal.org/tr/turk-muzigi-turleri/turk-halk-muzigi-derlemeler>

(Erişim tarihi: 10.05.2020).

<http://www.turkuler.com/thm/derleme.asp> (Erişim tarihi: 10.05.2020).

EKLER

CCA (Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi) Halkevi Müzik Öğretmeni Ferruh Arsunar'ın Sicil Dosyası, "Kurum: Cumhuriyet Halk Partisi". CCA, 490-1-0-0 / 391-1657-2, 24.10.1946

216

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C. H. P.
MEMURLARINA MAHSUS
HAL TERCEMESİ

(BU HAL TERCEMESİ DOLDURULDUKTAN SONRA DURUMDA DEĞİŞİKLİK OLDUĞU BİLDİRİLECEKTİR.)

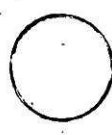
Nüfus Kütüğündeki kayda göre	Adı ve Soyadı:	Mehmet Ferruh Arsunar	
	Babasının adı:	Mehmet Atif	
	Anasının adı:	Ayşe Ülviye	
	Doğduğu yer ve tarih:	Istanbul-Bebek T.1324	
	Nüfusa kayıtlı bulunduğu yer:	cilt No 40 Sa.56	
ŞAHSİ HÜVİYETİ	Partideki memuriyetinin Mahalli	srasıyle. Vilâyet, Kaza, Nahiye	Ankara
		Sıfat veya unvanı	Halkevleri Bürosu Folklor K.Ş.Muavini
	Başlama tarihi	Eylül 1941	
	İlk ve şimdiki aylığı:	Lira.100 - 120	
	Partideki memuriyetinden başka ücretle veya ücretsiz çalıştığı yer vardır, hangi teşekkülde, ne ücret almaktadır.	yok	
	Emekli ise aldığı aylık miktarı:	yok	
	Tahsil derecesi, hangi okullardan hangi tarihlerde diploma aldığı ve bildiği diller	Istanbul Konservatuvarından 1941 senesinde mezun oldum.	
MEDENİ HALİ	Evli veya bekâr olduğu	Bekâr	
	Çocukları varsa	Kaçı erkek kaçı kızdır Adları ve Doğum tarihleri nedir	--
		Bunlardan evli olanlar var mıdır.	--
		Kanunen bakmağa mecbur olduğu aile efradı kaç kişidir. kimlerdir.	--
ASKERLİK DURUMU	İlk askerlik hizmetini hangi tarihte, nerede, ne rütbe ile yapmıştır. Terhis tarihi nedir.	5/5/1931 de Çorlu'da ER olarak.15/11/1942 senesinde Edirne Garp Hudut K.lığından terhis edildim.	
	İhtiyat askerliğini yapmış mıdır, nerede, ne rütbe ile yapmıştır. Terhis tarihi nedir.	324 lüer çağrıldı.	
	Kayıtlı bulunduğu askerlik şubesi ve kayıt No.	Beşiktaş As.Ş. 324 Ankara Y.As.Ş. Ktl.No 324 632 312 1164	

25 + sicil No

490 01 - - - 391 1657 2

Partiye üze olarak ik girdiği	Tarih	1938 Eylül	
	Kayıt No.	183	
	Kayıtlı bulunduğu ocak	Aksaray Horhor Semt ocacı	
	Ocağın bağı olduğu	Nahiye	Aksaray
		Kaza	Istanbul-Fatih
		Vilâyet	Istanbul
Nakil suretiyle hâlen kayıtlı bulunduğu	Ocak	İstiklâl	
	Kayıt tarihi	18/1/943	
	Kayıt No.	273	
	Ocağın bağı olduğu	Nahiye	Dumlupınar
		Kaza	
		Vilâyet	Ankara
Parti Teşkilâtındaki Fahrî Hizmetleri			
Ne vazife ile iş gördüğü	Başladığı tarih	Ayrıldığı tarih	İ Z A H A T
—			—
—			—
—			—
—			—
—			—
Gerek şahsi cüründen ve gerek Devlet veya Parti memuriyetinden dolayı muhakeme altına alınmışsa neticede ne hüküm giydiği, Devlet memuriyetinde iken Vekâlet emrine alınmış veya işten el çektilmişse memuriyetinin iade edilip edilmediği, açık aylığı almışsa nereden ve ne miktar aldığı;			
Herhangi bir suretle hiç bir mahkeme görmedim Yaptığım herhangi bir işten el çektilmedim.			

	Memurieti	Maası (Lira)	Başladığı tarih	Ayrıldığı tarih	NE SURETLE AYRILDIĞI
	DEVLET TEŞKİLATINDAKİ				
PARTİ TEŞKİLATINDAKİ					
Emlak veya Başkaca Geliri Varsa					
C İ N S İ	Bulduğu yer	Ne suretle maliktir	İ Z A H A T		

Evelce Devlet hizmetinde bulunduğu sırada hal tercemesi vermiğ ise	Hangi tarih ve memuriyette iken	Y o k		
	Sicil numarası kağıtır	Y o k		
Hal Tercemesine Bağladığı vesikaların				
C İ N S İ	Tarihi	Numarası	İ Z A H A T	
Diploma tasdiki	2/4/1941	46		
Takdirname	8/6/1937			
<p>Not : I - 1925 den 1930 senesine kadar İstanbul Konservatuvarının Folklor Neşriyatını bizzat idare ettim.bu müddet zarfında,(14) Folklor Kitabı neşrettim,tetkik seyahatleri yaparak Anadolunun Şark Garp,Şimâl,Cenup kısımlarını gezdim.</p> <p>II - Şarki Anadoluda ayrıca (3) sene kalarak tetkiklerimi daha ziyade derinleştirdim.bu havalide ait 3 kitap neşrettim.</p> <p>III - 1925 den bu güne kadar (19) Senedenberi Anadolunun her tarafını gezerek,Milli Hikâyecilik,Türküler,Raks'lar üzerinde derleme ve tetkikat yaparak ihtisas edindim.aynı zamanda sahanın Organizetörü'yüm.</p> <p>IV - Şimdiye kadar (18) kitap neşrettim.</p>				
Sicil Sahibinin İMZASI		Doğruluğu Tasdik olunur.		
				

23 Ekim 1946

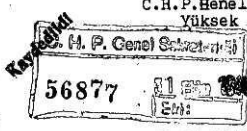
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
İÇEL
VİLİYET İDARE HEYETİ

Mersin, 24-10-1946
ÖZÜ: Ferruh Arsunar H.

Sayı: 1/21

T e l

C.H.P. Genel Sekreterliği
Yüksek Makamına

ANKARA

CHP İl Başkanlığına

İ ç e l

Mersin Halkevi müzik öğretmeni
Ferruh Arsunar'ın görevinden ayrılış
sebebinin bildirilmesi

23-10-1946 günlü tel emirleri karşı-
lıdır.

Halkevi bütçesinin darlığı hasebiyle ;
Müzik öğretmeni Ferruh Arsunar'ın ödevine devam
ettirilmesine imkân bulunamamıştır .
Saygılarız ederim.

Muhasep Üye
Adalen

S. Uzun

C.H.P.
İl İdare Kurulu Başkanı
Mithat Toroğlu

M. Toroğlu

23 Ekim 1946

F.13.

muh. masa 5
31.10.1946

9685

Yazıldı.
23. X. 1946

M. Toroğlu

31.10.1946

Ferruh Arsunar hangi tarihte
partiyi intisaf etmiş ve hangi
tarihte ayrılmıştır. Bu cihetin
belirlenmesinden sonra düşünceleri

6/11/1941 giriş,
1/1/1946 çıkış,

4 sene. 1 ay.
25 gün

27/Eylül/1946
ANKARA

C. H. P. Genel Sekreterliği	
55587	ENİ:

Sayın Büyüğüm,

İlk günden sonuna kadar çalıştığım vazifemde hiçbir kusur etmedim. 1946 Yılı başlangıcında kadro dışı edileceğimi bendenize ihsas etmeleri üzerine ayrılmasını istemediğim partimin çevresi içinde yine bir iş bularak Mersin Halkevi müzik öğretmenliğine gittim.

Bürodan ayrıldıktan sonra Gaziantep Halkevi ekibini halkevleri bayramına hazırlamak üzere emir aldım ve bu iş için de kesin olarak 150 lira bir harcırah aldım, bundan başka hiçbir para almadım.

Merkez kadrosundan ayrılırken emsalem gibi bendenize de bir küçük yardım yapılmak üzere (480) lira verileceği sırada Mersin Halkevinde çalışmaya gidiyorum diye bu paranın verilmesi senden bertaraf edildi. İçeldeki parti durumu dolayısıyla bugün ayrılmış ve darlık içinde bulunmaktayım ve açıktayım. Bu çok sıkıntılı zamanımda partimin ebedi bir mensubu sıfatıyla bir yardım olmak üzere bu paranın veya münasip görülen kısmının bendenize verilmesine yüksek emirlerinizi diler, sonsuz saygılarımla ellerinizden öperim sayın büyüğüm.

Eski C.H.P. Genel Sekreterlik
B. V. de Folklorcü
Ferruh Arsunar

M. Ferruh A. Arsunar

XII

2. Ekim, 1946
M.K

9291

Memba. Kasa I
3. X. 1946

5

14/IX/1946

21 1946

DEVLET ARŞİVLEZİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

GABLİSİ

C.H.P. Genel Sekreterliği
Yüksek Katına

V inci Büro da

ilâk olarak sunulan Genel Sekreterlik Büro V eski memurlarından Bile kocaesi
bağlı Ferruh Arsuner 6.XI.1941 de Partiye intisab etmiş
ve 1.I.1946 da ayrılmış olup 4 yıl 1 ay 25 gün çalışmıştır.
Genel Sekreterlik Bürosu memurları talimatının 17.
inci maddesinin A fıkrasında (Beş seneyi doldurduktan son-
ra on seneye kadar, beher sene için bir aylık maaşının
tutarı ikramiye olarak verilir) denildiğine ve Ferruh Arsu-
ner'in hizmet müddeti beş seneden aşağı bulunduğuna göre
tensip ve takdirlerinin sağlanması arz olunur.

istegi

Rakke imza yapılıcak iftihar

N.D

af.

Büro XII Şefi
İzmir Milletvekili

Ş. Celal

emsa line yapıldığı gibi
muvafaktır

XII

2, XI, 1946

F.B.

Not:

4 aylık tutarı olan
480 lira ödenmiştir.

20.

M.

Osmanlı

6

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

55587

Ankara: 21.Ekim.1946

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C.H.P. Genel Sekreterliği
Yüksek Katına

Dilekcesi ilişik olarak sunulan Ferruh Arsunar
6.11.1941 de Partiye intisab etmiş ve 1.1.1946 da ayrıl-
mış olup 4 yıl 1 ay 25 g'ın V inci büro da çalışmıştır.

Genel Sekreterlik Bürosu memurları talimatının
17.inci maddesinin A fıkrasında (beş seneyi doldurduktan
sonra on seneye kadar, beher sene için bir aylık maaşın
nın tutarı ikramiye olarak verilir) denildiğine ve Ferruh
Arsunar'ın hizmet müddeti beş seneden aşağı bulunduğuna
göre isteği hakkında yapılacak işlem tensip ve takdirlerine
arz olunur.

Büro XII Şefi
İzmir Milletvekili

S. C. C. C. C.

Emsalına yapıldığı
gibi muvafak XII

BABLİSİ

2, XI, 946
F.13.

4 aylık tutarı 480 lira zincir bölümün
Tinci maddesinden 2/10/1946 gününde 2725
sayılı ödeme emriyle ödenmiştir

M. Mahmud

80.

7

C. H. P. Genel Sekreterliği
40634 11 Ocak 1946

C. H. P. Genel Sekreterliği
Yüksek Katına

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Mensup olmakla İhtihar dayduğum
Partideki görevimden 31/Aralık/1945 gününde
Ünümü temerkat sonunda Kadroharıcı Kalıms
Çalıyacağım.

Halk Evleri Bürosu emrindeki Beş senge
faklı olan düvâst Hizmetimin gözetiminde
Çalımdurularak İhteramı ile Tali'fisi yüksek
Emirlerimi Samimiyetle Saygı ile Kuvvede ve Rica
ederim.

C. H. P. Halk Evleri
Bürosundan İhtisap
Folklor Kalemi Memuru

[Signature]

XII

11.1.1946

f. b.

Muhar. Measa I
18. I. 1946

8239

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

18/1/1945

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Hasta Muayene Kâğıdı
(EVİNDE)

Hastanın :

No. 172

Adı, Soyadı	Feridun Arslan
Bürosu	H. Evleri
İşi	memur
Adresi	Çiğdemler Yokuşu, Konya Sokak No. 29

C. H. P. Bürosu mensublarından Adresi yukarıda yazılı
Feridun Arslan in muayenesiyle
gerekli tedavisinin yapılmasını ve sonucunun bildirilmesini rica ederim.

C. H. P. Başkâtibi

[Signature]

Not :

Hastalığı :

18 ve 19 tarihlerinde

İstirahat müddeti :

iki hafta aralıksız

Takip edilip edilmediği :

bu hususa dair bir rapor

ya da :

olabilir.

Tavsiyeler :

Evinde muayene ve tedavisi bildirilen yukarıda adresi yazılı

ziyaret edilmiş,

neticesi de yukarıda gösterilmiştir.

20/1/1946

Büro Tabibi

[Signature]

30. VII. 1945

[Signature]

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Ankara: 3.1.1945

40234
40234

C.H.P.Genel Sekreterliğine

24 şubat 1946 halkevleri bayramını kutlama programında yer alan "Alaca Şirin Nar " oyununu oynayacak ekibi tertipleyip bir arada açıştırmak için, Antep ve dolaylarında evvelce partimiz hesabına folklor incelemelerinde bulunmuş olan Ferruh Arsunar'ın Gaziantep'e gönderilmesi gerekmektedir .

Kendisine 10 gün kadar sürecek olan bu işi düzenlemesi için (250) lira verilmesini rica eder, saygılarımı sunarım.

Buro V.Şefi
Konya Milletvekili

Sedat Çınralı

Olur XII

3.1.1945

N.Kansu

NOT ALINMIŞ

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Genel Sekreterliği

Ankara: 21.XII.1945

02993

XII inci Büro Şefliğine

İkincikânun 1944 başından müteber olmak üzere bir Dosya Şerhî ihdasıyla Süreyya Duman'ın memurların sicil ve dosya işleri ile de meşgul olmak üzere 200 lira aylıkla tayinine ve bu suretle 160 lira aylıklı bir kâtipliğin lâgvına, yine memurlarımızdan Danende Arpaç'ın 140 lira aylıklı kâtip olarak III Unofî sınıfa nakline, Kâmu-ruhan Bozkır'ın aylığının 140 liraya iblağına, Sıdika Erdil ile Feri-ruh Arsunar, Mahmut İybar ve Bahir Engür'ün aylıklarının 120 şer liraya çıkarılmasına,

Yapılması bitmekte olan binada kullanılmak üzere ayda 80 lira aylıkla bir sentralcı ile 90 liralık bir kalorifer yardan- ve 40 ar liradan 2 odacının kadroya eklenmesine ait muamele-lerin yapılmasını rica ederim.

C.H.P.Genel Sekreteri A.
Kırklareli Mebusu
N.Kansu

Bu yazının *Ash* Sicil No *15*
Numeri Dosyasındadır.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Ankara: 31/5/1943

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C.H.P.Genel Sekreterliğine

Büromuz kadrosunda bulunan (120) lira aylıklı Fol-
klor, müzeler ve yayın kısmı yardımcılığına geçen yıl kadro
sunda (100) lira aylıklı müzik kısmı yardımcılığına istih-
dam edilmiş olan Ferruh Arsunar'ın (100) lira aylıklı nak-
len tayinine izinlerinizi saygılarımla rica ederim.

[Handwritten signature]

B. V. Ş.
Kırklareli Mebusu

N. Kansu
N. Kansu

geragince
B. K, XII
31, V, 1943
N. Kansu

SÖZLÜMÜSTÜR DOSYASINA 316 MGS 3
Büro XII Şefi

[Handwritten signature]

Takım
21.8

12

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Ankara: 2/6/942

Bağlısı : 1 77759
3/91

V inci Büro Sayın Şefliğine :

Ferruh Arsunar hakkındaki Genel Sekreterlik Yüksek Makamının emirleri sureti bağlıdır .
Saygılarızla ..

C.H.P. Başkâtibi

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

CUMHURİYET HALK PARTİSİ Ankara: 2/6/942
GENEL SEKRETERLİĞİ
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

S U R E T

İstanbul Konservatuarı Menen Aisem mezun-
larından Ferruh Arsuner'in yüz liralıkla kadro-
daki Müzik ve Millî Halklar Aisem Şofliği yardım-
cılığına tayini Bürosunca da uygun görülmekte
olduğundan yüksek tensiplerine, keyfiyetin 1/Hazi-
ren/1942 tarihinden sayılmasına yüksek mütadelerin
dizin saygılarımla arz ederim .

C.H.P. Başkâtibi
Dr. Talât Siner

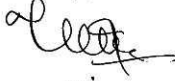
V. AII. B.K.

Gereğince
2/6/942

H. Türkmen

Aslının aynıdır .

2/6/942

Tebellüğ ettim

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Antara: 2/6/1942

Bağlısı : 1

77759

C.H.P. Muhasebeciliğine

Ferruh Arsunar hakkındaki Genel Sekreterlik yüksek makamının emirleri sureti bağlıdır .
Arsunar, 1/Haziran/1942 tarihinde işe başlamıştır .
Saygılarıtle ..

C.H.P. Başkâtibi

15

Bağlısı : 1

V İnci Büro Sayın Sefliğine :

Ferruh Arsunar hakkındaki Genel Sekreterlik Yüksek Makamının emirleri sureti bçğlidir .
Saygılarızla ..

C.H.P. Başkâtibi

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

Ankara: 2/6/942

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

C.H.P. Genel Sekreterliği
Yüksek Huzuruna

İstanbul Konservatuvarı Keman Kısmı me-
zunlarından Ferruh Arsunarın yüz lira aylıkla kadro-
daki Müzik ve Millî Rakıslar Kısmı, Şefliği Yardımcı-
lığına tayini Bürosunca da uygun görülmekte olduğun-
dan yüksek tensiplerine, keyfiyetin 1/Haziran/1942
tarihinden sayılmasına yüksek müsadelerini derin say-
gılarımla arz ederim .

C.H.P. Başkâtibi

V. X. V. K. O. O. O.

(F. Arsunar)

2/6/42

Yüksek

17

C.H.P.Genel Sekreterliğine

Beş aydanberi 100 lira ücretle " Radyoda tertip edilen Folklor ve sanat geceleri"neşriyatında çalıştırılmakta olan İstanbul Konservatuvarı keman kısmı memurlarından Ferruh Arsunar'ın, Parti Barem cedvelinin (kâtip, tercüman, memurlar) a sınıfından (100) yüz lira aylıkla yeni kadronun" müzik ve millî rakıslar kısmı şef yardımcılığına" tayinini, saygılarımla rica ederim.

B. B. Ş.
Giresun Mebusu

N. Kansu
N.Kansu

5
67804 SURET

C.H.P.Genel Sekreterliğine

20/X/941 tarihinde tensibinize iktiran etmiş olan muhtıranın ikinci maddesi gereğince halkevleri sanat geceleri için Ahmet Adnan Saygın'a yardımcı olarak 50 lira aylık ücretle Halit Bedi Yönetken'in ve dosya memuru olarak 100 lira ücretle Ferruh Arsunar'ın verilmesine müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.

XII
uygun
6/XI/941
Dr.A.F.Tuzer

B.V.Ş.
Giresun Mebusu
N.Kansu

Akt. 7 Kasım 1941

Halit Bedi 215

Ash namba sibe de

19

P.O.

GELEN		DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		Kayıt tarihi		№ 991928	
Birinci İnce Dairesi		CUMHURİYET ARŞİVİ		IIIX6/943			
Numarası: 3754/424/943		Tarihi: 9/6/943		Bağlısı: 0		Cinsi: Tsh	
Hangi yazınıza karşılık olduğu,		Tarihi		Numarası		Bu yazının No. Celen: Giden:	
ÖZÜ:		Halkevleri Arşiv Memuru Ferruh Arsunarın maaşının Dörtde birinden 135 Lira 71 Kuruş Kesilmesi Hk					
B.	Verildiği tarih	Dosyasına işaretli veya cevap yazıldığı tarih		Verilen cevap kayıt No. sı		Bu yazının gireceği dosya	
I2	II/6/943	21 Eylül 1943				Sicil 216	
NOT:				Senei		Dosya No. sı	
				943			
				Şahsi Dosya No. sı		20	

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

MEKLET ARŞİVİNİN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

D. 94928

Arşive ;

Maaşlarından icra tevkifatı yapılmış
olduğundan sunuldu . 10/9/1943

B. XII Şefi
Muğla Mebusu

H. Kitalas

72074

21

BİRİNCİ
İcra Dairesi
9/6/943
C. H. P. Genel Sekreterliği
0492811 Haziran 1943
Eli: *genel sekreterlik*

Cumhuriyet halk partisi başkanı hoca

Istanbulda Nedime masraflarile birlikte
135 lira 71 kuruş borçlu Cumhuriyet halk
partisi hok evleri Bürosunda arşiv memuru
Ferruh Arsunarın almakta olduca ücretinin
dörtte birinin hazine karar verilmiştir .

İlk alacağı ücretinden itibaren tevkifat
icrasile neticesinin en geç bir hafta içinde
iğ'arı rica olunur . Birinci icra M.
Seyfi tüner

5691

1) - Ferruh Arsunar.

2) - Mebus. Kas. II
12/II/1943
27

72074

22

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

İstanbul Belediyesi

Konservatuvar Müdürlüğüne

Dileğim :

Bir vazife ile Ankara'ya gitmek mecburiyeti hasıl olduğundan mezun olarak diploma aldığım daire müsadık bir tasdiknamenin verilmesini diler saygılarımla sunarım.

Adres:

Konservatuvar Keman kısmı.
mezun talebelerinden No.
462 Ferruh Arsunur

*Bu kayıt sureti yeniden
işare Kataloğa H 18 1941*

40

h c

Fotografı yukarıda yapışık Ferruh Arsunur Müessesemizin Keman kısmında ve 462 numarada mukayyed iken bu sene 2-5-1941 tarihinde yapılan imtihanda kemandan mezun olmuştur . Diploması hazırlanmaktadır . Talebine binaen bu kayıt sureti kendisine verildi .

488-1941

Istanbul Belediyesi
Konservatuvarı Müdürlüğüne.

F o t o g r a f
resmi mühür

Dileğim:

Bir vazife ile Ankaraya gitmek mecburiyeti hasıl olduğundan Mezun olarak Diploma aldığuma dair musaddak bir Tasdiknamenin verilmesini diler Saygılarımı sunarım.

Konservatuvar Keman kısmı
Mezun talebelerinden NO462
Ferruh Arsunar.

4 / 8 / 1941
P u l
imza

Bir kayıt sureti verilmek üzere Kitabete

Ziya Demirci oğlu

K
46

Fotografı yukarıda yapışik Ferruh Arsunar Müessesemizin Keman kısmında ve 462 numarada mukayyet iken bu sene 2/5/1951 tarihinde yapılan imtahanda Kemandan mezun olmuştur. Diploması hazırlanmaktadır. talebine binaen bu kayıt sureti kendisine verilmiştir.

4/8/1941

4/8/1941
P u l
Resmi mühür
Müdür imzası

ELÂZİZ
HALKEVİ BAŞKANLIĞI
SAYI

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

--ELAZİZ

8 / 6 / 937

10/6/934 Tarihinden 10/6/937 Tarihine Kadar üç Sene Elaziz Halkevinin Müzik Öğretmeni Ve Orkestra Şefliği Vazifesini Bihakken Çok Dürüst Olarak İfa eden FERRUH ARSUNAR Memleket ve aynı zamanda Büyükürimizinde Çok takdirlerini kazanmış ve Elazizin ,Tuncelinin,Madenin Yerli Şarkı Ve havalarını Notaya Alarak Birer Kitap Halinde Toplamış Halkevi namına Neşretmiştir.

Halkevimizde Bulunduğu Müddetce Evi Ahlakı ve İyi Bilgisiyle Çok İyi Çalıştığının Takdir Ve Beyan Ederim.

Halkevi Başkanı
İLBAY

SİCİL SURETİ

ADI ve SOY ADI	Ferah Öneren	
Doğduğu yer ve tarihi	İstanbul 1924	
Tahsil derecesi, hangi okullardan hangi derslerde diploma aldığı	Eski Sistem 9. sınıfta İstanbul Konservatöründe 1941 de mezun ve Diploması almıştır.	
Hesabı	Musikiyenin Kilitleri	
Partiye girdiği tarihi	1953	
Partide aldığı fiil unvanları (tarhi, biriyli hundert)	1944 de Eski Halkında 'Kültür İşçisi' 'Müzik Öğretmeni' 1946 - Eski Halkında 1953 - Eski Halkında	
Parti memuru bulunduğu kırsal yerler (ayrıntılı olarak)	C. H. K. Genel Sekreterliği 'Halkın Kültür İşleri' ve 'Kültür İşleri' bünyesinde çalışmıştır. Eylül 1945'ten beri	
Devlet teşkilatında bulunduğu vazifeler ve bu vazifelerde aldığı unvanlar	1946 da Eski Etila Okulunda 'Kültür İşçisi' 1948 - Eski Etila Okulunda Sıhhiyeciler :	
Daha önce başka bir sosyal partiye girip girmedi? Ne zaman nasıl ayrıldı?	Çimenistler	
Millî müdafininin üyeliği ve hangi vazifelerde bulunmuştur	Talimci üyesi	
Yakınları listelerden hangisini bilir, nereliler ne meslek?	(Annesi) İstanbul Konservatöründe 'Kültür İşçisi' olarak çalışmış ve görevlerinde 11 adet kitap yazmıştır. Eski Halkında 'Kültür İşçisi' olarak çalışmıştır. İstanbul Konservatöründe 'Kültür İşçisi' olarak çalışmıştır. İstanbul Konservatöründe 'Kültür İşçisi' olarak çalışmıştır.	
Azerîlik kimliğini nerede ve nasıl kaybetmiştir?	8-inci Kolorduda Kıyâde Hükûm.	
Bu belgeye düzinde özel imzalar ve ibarelerdir.	M. Ferah Öneren	

490 01

DEVLET ARŞİVİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler

IV

- I – CEZAIR ÇANKIRI VE ÇEVRESİ
II – TÜRKMEN KIZI ÇORUM VE ÇEVRESİ
III – MELENGİÇ MANİSA VE ÇEVRESİ
IV – HARMAN YERİ ANKARA - KESKİN - BİLÂ
V – TAMZARA BARI ERZURUM VE ÇEVRESİ
VI – TEREKEME KARS VE ÇEVRESİ
VII – KARTAL HALAYI SİVAS - ŞARKIŞLA, YILDIZELİ

FERRUH ARSUNAR

490	01			969	748	3
-----	----	--	--	-----	-----	---

GİRİŞ

EVELKİ SAYIMIZDA MELODİNİN İKİ ESAS TARA-
FI OLAN YANI SÖZLE MELODİ, HAREKETLE MELODİNİN BÜTÜN HAYAT SAHHA-
RINDAKİ TEMSİLİ DURUMUNUN AMİL SEBEPLERİ HAKKINDA TOPLU OLARAK BAHS
ETMİŞTİK. GENEL BAKIMDAN OLAN BU İKİ TARAFIN HER BİRİ İÇİNDE YINE ESASİ
TEŞKİL EDEN VE MEVDANA GETİREN BÖLÜMLER VARDIRKI, DEVAMLİ OLARAK VER-
DİĞİMİZ BU ÖRNEKLERİN HER BİRİ DE, İŞTE, BU, MEVZULARA GÖRE OLAN
BÖLÜMLERİN İÇİNDEN ANCAK BİRER MİSAL OLA BİÇERLER. ŞAHDİK BU ÖR-
NEKLERİ MUHTELİF MEVZULARLA VERDİĞİMİZİN SEBEBİ İSE EVVLA, NEVİLER ÜZE-
RİNDE BİRER FİKİR EDİNEREK İLERİDE. BU NEVİLERİN TASNİFİ İLE BAŞLI BA-
ŞNA EDİLMEKTE TESHİL EDEN KISIMLAR ÜZERİNDE DURABİLMEK İHAKANLARININ DA-
HA ZİYADE BU TARZDA YÜRÜMEKLE KABIL OLACAĞINA KANAHAT GETİRMİŞ BULU-
NARAK, BU SERİ NESRİYATI HAZIRLAMIS BULUNUYORUZ.

BU SAYIMIZDA VERDİĞİMİZ TÜRKÜLERDE EVELKİLER GİBİ
YUKARIDAKİ DÜŞÜNCELERE GÖRE HER HANGİ BİR BÖLGENİN KARAKTERİSTİK BİR
TARAFINI BELİRTEN MELODİ ÖRNEKLERİDİR.

CEZAIR :

BU TÜRKÜ TİPİ MEMLEKET ÇAPINDA OLARAK DUNULAN İZT RAPLAR-
DAN BİR TARAFI BELİRTEN DUNU ÖRNEĞİDİR. VAKTİLE BU VATAN İNSAN VERGİSİ
VERMEKLE MÜKELLEP OLARAK BİR TAKIM BÖLÜMLERE YANI, MÜRETTİP BÖLGELERE
AYRILMIŞTIKİ, ANADOLUNUN BU KISIMLARINDA BULUNAN NÜPUS ARASINDA ASKER-
LİK ÇAĞINA GELEN DELİHANLILAR BÜTÜN ÖMÜRLERİNİ VAKFETMEK ŞARTİLE VATAN
HİZMETLERİNİ KENDİ ÖZ TOPRANLARINDAN UZAK VE YABANCI ÜLKELERDE YAPARAK
ÖDERLERDİ. İŞTE BU TÜRKÜ, BU UZAK ÜLKELERE GİDENLERİN KENDİLERİNE MAHSUS
AKİBETLERİNİN NEVİNE GÖRE OLAN MEVZULARDA SÖYLENİR. ERSERİYLE DÖNÜŞ
OLMAYAN BU YOLUN, YOLCUSUNA SÖYLENEN BİR DUYGU İFADESİDİR. YEMEN, CE-
ZAIR, GİBİ ÜLKELER EBEDİYEN UNUTULMAZ MATİRALARINCE İÇİMİZDE YAŞAYARAK EN KA-
RAKTERİSTİK MEVZULARIMIZ ARASINDA DA BÖLGECE VER ALANLILIKLA BURADA VER-
DİĞİMİZ CEZAIR TÜRKÜSÜ BU GİBİ MÜRETTİP BİR BÖLGENİN İÇİNDE BULU-
NAN ÇANKIRI ÇEVRESİNDE TESADÜF EDİLMİŞ BİR ÖRNEĞİDİR.

Bu CEZAIR TÜRKÜSÜ HAKKINDA MAHALİNDE DUYULDUĞUNA GÖRE, MEŞHUR
CEZAIR MARSİ ÇANKIRI BÖLGESİNDEKİ ~~İ~~ BULUNAN BU ÖRNEKTEN ALINMIŞTIR.^[1]
TÜRKÜNÜN SES VÜSATI : KARAR PERDESİ İLE YEDİNCİ PERDE ARASINDAKİ BİR
MESAFE İÇİNDE DİR. YEDİNCİ SESTEN BAŞLAYARAK SIRASIYLA DÖRTLÜ, ÜÇLÜ ÜZEL-
RİNDEKİ DURAKLARLA SÖYLENDİKTEN SONRA TEKRAR, DÖRÜNCÜ PERDEDEN ALIP SIRA
İLE ÜÇ, İKİ VE KARARA VARILIR Kİ, HALK TARZINDA BU TİP MELODİ AYRI BİR
HUSUSİYETİN ÖRNEĞİDİR.

TÜRKMEN KIZI:

SAZ VEVA BAĞLAMA İLE OYNANAN OYUNLARDAN KARAKTERİSTİK
BİR ÖRNEK OLAN «TÜRKMEN KIZI» OYUNU İKİ KADIN VEVAHUTTA BİR ERKEK BİRDE
KADIN İLE İKİ KİŞİ TARAFINDAN OYNANIR. DAHA ZEVADE ASİRET OYUNU OL-
RAK KABUL ETMEMİZ İÇABEDEN BU OYUN, ÇEM YETTERKİ UFAK TOPLULUKLARIN,
GÜNLÜK HAYATI İÇİNDEKİ BİR TAKİM ZARURİ İŞLERİNİN TAKLİDİ BİR ŞEKİLDE GÖS-
TEREREK EĞLENCELERİ SIRASINDA OYNANIR. ~~BU OYUN~~ BİR ÇOK MEVZULU HARA-
KET OYUNLARI GİBİ TÜRKMEN HAYATINDAKİ YAŞAMA İHTİVACINDAN DOĞAN
LÜZÜMLÜ İŞLERİN KENDİLERİNE MAHSUS HAREKETLERİNİN TAKLİTLERİ NAĞME
VE RİTM İLE SÖYLENEREK FIGÜRLER HALİNDE YAPILIR. MESELÂ: TÜRKÜ
KİTASININ SÖZLERİNDEKİ MÂNÂVA GÖRE FIGÜRLER DEĞİŞİR. VE NAKADAR
İŞ TAKLİDİ YAPILACAK İŞE OYUNDA O KADAR UZADILIR. EĞER KADIN, ERKEK
BERABER OYNAYORSA ERKEK BU TAKLİTLE İLGİLİ TARAFLARA İSTIRAK EDER.
İ İSTIRAK ETMEDİKLERİNELE EL ÇIRPMAK SURETİLE İSTIRAK EDER. EĞER KA-
DINLAR OYNAYORSA TAKLİTLER BİRLİKTE YAPILIR. SÖZLER (ŞÜFTE) SAZ
ÇALA VE SEVİRCİLER TARAFINDAN SÖYLENİR. BU OYUNA ANADOLUNUN
MUHTELİF YERLERİNDE TESADİF EDİLMİŞTİR BURADA YERLİSİMİÇ ÖRNEK İŞE
ÇORUMDAN BİR MİSALDIR. BU OYUN ŞEHİRDE BİLHASSA DÜĞÜNLERDE OYNANIR. TAKLİDİ
MELENGİÇ : GÜZEL YAPAN ERGEN KIZLAR ELİNİN İŞE YATGIN OLUP OLMADIĞI BAKIMINDAN
NAAZARİ: KİKATI CELBİDERER.

EGE BÖLGESİNİN DİĞER BÖLGELERDEN AYRI ~~BU~~ KENDİNE MAHSUS
BİR TEREENNÜM VE HAREKET TARZI VARDIR. GENEL OLAN KARAKTERİSTİK
ESAS İÇİNDEN BİR HUSUSİYET TAŞIYAN MELENGİÇ TÜRKÜSÜDE, MANİSA BÖL-
GESİNİN BİR TÜRKÜ TİPİ OLUP DAHA ZEVADE KADIN ASİNA. BELİRTEN ÖR-
NEKLERİNDEN BİRİDİR. BU HAVALİNİN MELODİLERİNDEKİ ESASA BAKILACAK OLUR-
SA DAİMA TABİATLE BİRLİKTE EFELİK VE ZEYBEK GELENEĞİNİN TESİRİ GÖRÜLÜR.

[1]- CEZAIR MARSİ : SULTAN AZİZ ZAMANINDA SARAYA GETİRTİLMİŞ OLAN
ZAMANIN TANINMIŞ MUSİKİŞİNASLARINDAN DONİZETTİ PAŞA TARAFINDAN
CEZAIRİN FIRANSIZLARIN ELİNE GEÇTİĞİ SİRALARDA YAPILMIŞTIR.

HARMAN YERİ :

ORTA ANADOLUNUN MERKEZİ TARAFLARINA AİT BİR MELODİ ÖRNEĞİ OLAN BU OYUN TÜRKÜSÜ TİPİ, AYNI ZAMANDA BİR MELODİNİN TESİR SAHASINI BELİRTEN MİSALLERDEN BİRİNİ TEŞKİL EDERKİ, İLERİDE BU MEVZU ÜZERİNDE DURULACAĞI İÇİN MUKAYESE İMKANLARINI HAZIRLAMAK ÜZERE BU HARMAN YERİ TÜRKÜSÜNÜ BURAYA KOYMAKTAYIZ. BU TÜRKÜ HER NEKADAR MUHİT VE BÖLGE DEĞİŞTİRMİŞ BİR MELODİ İSEDE, BULUNDUĞU YERİN TAMAMİLE TARRZINA İNTİBAK ETMİŞ VE YERLİLEŞMİŞTİR. ANKARANIN KESKİN VE BALA İLÇELERİ ÇEVRESİNDE DİNLENMİŞ OLAN BU OYUN TÜRKÜSÜ TEK VEYA ÇİFT OLARAK KADINLAR ARASINDA OYNANDIĞI GİBİ, ERKEKLER TARAFINDANDA OYNANIR. BU DAHA ZİHADE KADIN TİPİ OYUNLARA OLAN OLUP ERKEKLER ARASINDAKİ YER EDİŞİ BU HAVALİDEKİ BULUNAN KÖÇEKLERDEN İLERİ GELMEKTEDİR. TÜRKÜ MEVZUU İSE BU BÖLGEDEKİ ÂDETLERDEN BİRİ OLAN DÜĞÜNLERİN, HARMAN YERİNDE (1) YAPILMASI VE BİRDE DÜĞÜNLERDE KÖÇEK BULUNDURULMASI ÂDETİ OLUSU DİR Kİ, HARMAN YERİ TÜRKÜSÜDE BU SEBEPLE ÇIKMIŞTIR. [BU OYUN TÜRKÜSÜ KIZ ÖVMELERİNDE DE HEM SÖVLENİR HEMDE OYNANIR]. TÜRKÜLERDE BÖYLELİK ÖVME GİBİ MEVZULARI BELİRTEN İSİMLER OLDUĞU GİBİ, OYUNLARDADA BAZAN BU GİBİ İSİMLERE TESADÜF EDİLMİŞTİR. BU OYUN TÜRKÜSÜ SAR VEYA BAĞLAMA İLE ÇALINARAK OYNANIR.

TEREKEME : OYUN HAVASI.

BU OYUNA TEK VEYA ÇİFT OLARAK OYNANAN VE KAFKASTAN GELEN TÜRK OYUNLARINDAN BİRİNİN HAVASIDIR. KARS İLİNDE TESADÜF ETTİĞİMİZ BU OYUNLARIN RİTMLERİ BİRHASSA $\frac{6}{8}$ VEYA $\frac{12}{8}$ TİPİK RİTMLERDİR. BUNLARDAN BAŞILARINDA $\frac{10}{8}$ ÇURCUNA USULÜ KARAKTERİNE YAKIN BİR DARP ÇEŞNİSİ GÖRÜLÜRSE DE ESAS İTİBARIYLA ASILLARI YUKARDA GÖSTERİLEN RİTMLERDİR. BURADAKİ TEREKEME OYUNU YALINIZ KARS İLİNDE GÖRÜLMÜŞ BİR ÖRNEKDIR. BU TİP OYUNLAR YURDUMUZ

(1) - BU ÂDETİN İNANI ŞUKİ: HARMAN YERİNDE DÜĞÜN YAPILIRSA O SENE MAHSUL SONDERECE BOL OLACAĞINI SAĞLAYAN BİR ÂDET TİR.

ÇEVRESİNE GİRDİKTEN SONRA BULDUKLARI BÖLGEDEKİ OYUNLARIN Fİ-
GÜR TESİRLERİ ALTINDA KALANLARINA HASTANIRSA DA ESASLARI YİNE BELLİ-
DİR. TEK VEYA ÇİFT OLARAK OYNANAN AYNIZAMANDA GAYET GÜZEL FİGÜR-
LERİ OLAN BU OYUNLAR ÇOK KIVRAK VE HAREKETLİDİRLER.

TAMZARA BARI :

Bu oyun ERZURUMUN MAHALİ KARAKTERİSTİK OYUNLARI SAYILAN BAR-
LARI ARASINA GİRMİŞ TİPİK BİR OYUN ÖRNEĞİDİR. ÇOK HAREKETLİ VE BİR-
AZ SERTCE FİGÜRLERİLE TAM ERKEK TİPİ OLAN BU OYUN ANADOLUNUN
BAZİ BÖLGELERİNDE DE MAHALİ BİR TARZDA OYNANDIĞI GÖRÜLMÜŞTÜR.
DOĞU ANADOLU KADINLARI ARASINDA GÖRÜLEN BU OYUN, ERKEKLERDEN
KADINLARA GEÇTİĞİ ANLAŞILMAKTADIR. ~~BAZİ BÖLGELERDE DE~~, TAM-
ZARA OYUN HAVASINA GÜFTE^{NİN}, SONRADAN EKLENDİĞİ DE BAZİ BÖLGELERDEKİ
SÖYLENİ^{TİLERE} GÖRE ANLAŞILMAKTADIR. EVELCEDE BAHS ETİGİMİZ GİBİ TÜRKÜL
OYUNLARIN HEMAN EKSERİSİ KADINLARA AİT OLUP, UYGUN GÖRÜLEN MEL-
DİLERİNDE KADINLAR TARAFINDAN BENİMSENEREK GÜFTE EKLENMESİ~~NE~~
İLE AYNIZAMANDA BİR MELODİYİ İKİ ORJİNAL TİPTEKİ^{SAHADA} GÖRMEK MÜMKÜN OLU-
YOR Kİ BUNA SEBEPTEN, YUKARDAKİ GİBİ^{BAHSETTİGİMİZ} OLAYLARDIR. GEREK MELODİ GEREKSE
RİTM BAKIMINDAN KARAKTERİSTİK SAYILAN İKİ TİP ÖRNEĞİDE VERMİŞ
BULUNMAKTAYIZ.

KARTAL HALAYI :

Bu oyun TAKLİTİ OYUNLAR KISMINDAN OLUP AYRI BİR
MEVZU BÖLÜMÜNDEKİ ÖRNEKLERDEN BİRİDİR. FİGÜRLERİ SERT VE YIRTICIĞI
İFADE EDEREK KARTALIN HAREKET TARZINI TAKLİT EDER BİR ŞEKİLDE
OYNANIR. İKİ KİŞİ İLE OYNANDIĞI GİBİ, DAHA FAZLA BİR GALABALIK İLEDE
OYNANIR. ~~BU~~ OYUN OYNANACAK MEYDANA BİR KİŞİ YATAR, OYUNCULAR-
DA BUNUN ETRAFINDA GENİŞ BİR DAİRE ŞEKLİNDE DÖNEREK OYNARLAR.
~~ARADA~~ BİR YERDE ~~YATAN~~ ORTADAKİ YATMIŞ OLAN ADAMA TEK TEK YAK-
LAŞARAK BİR TAKIM HAREKETLER YAPARAK ~~YATAN~~ VAHŞİ ~~VE~~ KUŞ GİBİ SES-
LER ÇIKARARAK UZAKLAŞIRLAR Kİ BUDA, KARTALIN ÖLDÜRDÜĞÜ ŞİKARINA

KARŞI ALDIĞI VAZİYETİ VE PARALAMA TAKLİDİ GİBİ HAREKETLERLE ACAIP SESLER DE ÇIKARILIR. ZURNADA BU SESLERİ TAKLİT EDER.

Bu oyunu her vakit görmek mümkün değildir nadiren ve bir nevi toplantılarda oynanır. Bu tip oyunlar çoktur fakat rastlamak veya oynatmak çok güç bir mesele teşkil eder. Gizli tarafların ~~adabını~~ adetleri arasındaki bulunan bir tarafıdır. Anadolu, bazı bölgelerde rastladığımız göre çok eski bir inanın devam eden ~~adabını~~ ve izlerini taşıyan taraflar görülmüştür. Bu gibi oyunların doğrudan doğruya Totemik mahiyette olup, ~~bu~~ avrı bir varlığın hususiyetlerini belirten birer örneği olarak görülmektedir.

Bu mevzu üzerinde ehemiyetle durulacak kadar geniş bir sahanın mevcut olduğunu belirtmeye çalışırken, folklor kadromuzdaki mevzu kısımlarında ^{bu suretle} ~~gösterilen~~ birer ^{fikirden} ~~örneklerle~~ örneklerle göstermekteyiz ki, bu kısım örnekleri tarihle uğraşanlar da ilgilendireceği kanaatindeyiz.

F. A.

CEZAIR

DEVLET ARSIVLERI GENEL MUDURLUGU
SULTAN AHMET ARSIVI

ANADOLUDA CEZAIRI HATIRLAMAYAN BIR TURK YOKTUR.

ESKI ZAMANLARDA HER AILEDEN HIC OLMAZSA MUHAKKAK BIR VEYA IKI KISI
CEZAIR, YEMEN, HICAZ GIBI YERLERE ASKER OLARAK GIDUP YA DONER, YA DONMEZ-
DI. TAM CAGINA GELMIS BABA YIGIDLER, ~~YENI~~ BIRIRINE DOYMAMIS^{YENI} EVLILER, OCAEI
TUTEN BABALAR, HENUZ YENI NISANLI KOS YIGIDLER. VELHASIL EN SECME INSAN
LAR BU YOLUN VEYA YOLLARIN SONSUZ YOLCULARI OLARAK TAM OLGUNLASMA CAGI
LARINDA GIDERLER VE COCU DONMEZLERDI. GIDENLER, BU YOLA, GIDIŞLERI SIRASINDA,

8

VATAN AŞKI İLE BİR DÜĞÜNE GİDİYORMUŞ GİBİ ŞENLİKLER YAPARAK YOLLARINA
Koyulur ve giderlerdi. fakat, sonsuzluklara karışıp yaslı haberleri geri-
ye gelince, ocaklar söner nice ailer darmadağın olurlardı. işte bu yol-
dan dönmeyen çok olduğu için, bu gidiş bir ağıd mevzuu haline almış ve
bu yüzden de CEZAIR HAKKINDA YÜZLERCE TÜRKÜ SÖYLENMİŞTİ. BURADA VERDİ-
ĞİMİZ CEZAIR TÜRKÜSÜ DE, BİRÇOK SÖYLENTİ VE YAKINLARDAN ÇANKIRI
BÖLGESİNDE DUYULMUŞ OLAN BİR ~~ÖRNEK~~ ÖRNEKİDİR.

CEZAIR TÜRKÜSÜ

- 1 -

BABINADIR DELİ GÖNÜL BABINA
KOŞ YİĞİTLER SİĞMAZ OLDU KABINA
ALA ÇAMIN BOZ MEŞENİN DİBİNE
SİLAH SATIP YATMAMIZA NE KALDI.

- 2 -

CEZAIRDİR KOŞ YİĞİDİN VATANI
ARAMAZLAR GURBET ELDE YİTENİ
AK GÜLÜN ALTINDA ÇAKIR DİKENİ
BEN ÖLÜP DÜŞMANA KALDIKTANKELİ.

- 3 -

ANAM BENİM ÖLDÜĞÜMÜ DUYARSA
TOP TOP EDİP SAĞLARINI YOLARSA
BENİM YAVRUM NERDE DEYİ SORARSA
ARKADAN GELİYOR GÖRDÜK DEN BARI

- 4 -

CEZAIRİN BENEŞESİ TOP BİTER
ARASINDA DÜRLÜ DÜRLÜ OT BİTER
BENİM YAZIM (Kİ) ELİNKİNDEN BEŞBETER
DERTLİLERE ŞİFA OLUR CEZAIR.

- 5 -

CEZAIRDE GEMİLERDE YAĞLANIR
YAĞLANIRDA TERSANEYE BAĞLANIR
CEZAIRDE KOŞ YİĞİTLER EĞLENİR
KOŞ YİĞİDİN EĞLENESİ CEZAIR.

(1) BU MİSRA YERİNE (BENİM DEDİM ELLERİNKİNDEN BETER) DE DENİR VEYA
(BENİM BAHTİM) DA DENİR.

- 6 -

CEZAİRE DEVE GELİR HICAZDAN
DÜRLÜ KUMAŞLARLA DOLAR BEDESTAN
KIZLARI SEYREDER ALTUN KAFESDEN
ÇARŞILARI MERMER TAŞLI CEZAİR.

- 7 -

CEZAİRİN HARMANLARI SAVRULUR
SAVRULDUKÇA DANELERİ AYRILIR
SILAYI ANDIKÇA BAŞIM ÇEVRİLİR
DERTLİLERE ŞİFA OLAN CEZAİR.

- 8 -

CEZAİRİN UFAK UFAK EVLERİ
İÇİNDEDİR AĞALARI BEYLERİ
TÜRKEE BİLMEZ MANİ SÖYLER DİLLERİ
AMAN TUNUS, TARABULUS, CEZAİR OF.

- 9 -

YAZ GELİNCE GEMİLERİ YAĞLANIR
KIŞ GELİNCE TERSANAYE BAĞLANIR
KOÇ YİĞİTLER CEZAİRDE EĞLENİR
SOKAKLARI MERMER TAŞLI CEZAİR.

- 10 -

CEZAİRDE ÜÇ TOP BİRDEN ATILDI
TOP SESİNDEN AY İLE GÜN TUTULDU
KARA, DENİZ BİR BİRİNE KATILDI
TUNUS, TARABULUS, CEZAİR OF.

- 11 -

BİR YANIMIZ ~~YAR~~ BÜYÜK ORMAN BİÇİLMEZ
BİR YANIMIZ UMMAN DENİZ GEÇİLMEZ
MEVLÂ KANAD VERMEYİNCE UÇULMAZ
TUNUS, TARABULUS, CEZAİR, OF.

3

- 2 -

TÜRKMEN KIZI SÜT PIŞİRİR
SÜDÜN KAYMAĞIN DAŞIRIR
BÖRENLER AKLIN ŞAŞIRIR

NAKARAT

LEYLİDE LEYLİ TÜRKMEN KIZI
SEN ALLAR GEY BEN KIRMIZI
ÇIKALIM DAĞLAR BAŞINA
SEN GÖL TOPLA BEN NERBİSİ .

- 3 -

TÜRKMEN KIZI HAMUR YOĞURUR
HAMURU TEKNEDE ÇEVİRİR
HEM ÇEVİRİR HEM EVİRİR

NAKARAT

LEYLİDE LEYLİ TÜRKMEN KIZI
SABAHIN SEHER YILDIZI
ÇIKALIM DAĞLAR BAŞINA
SEN GÖL TOPLA BEN NERBİSİ .

- 4 -

TÜRKMEN KIZI TEZGÂH DOKUR
VURUR KIRKİT SIKCA DOKUR
HEM HEYBELİ HEM TORBALIK

NAKARAT

LEYLİDE YAVRUM TÜRKMEN KIZI
AH SABAHIN SEHER YILDIZI
GEL ÇIKALIM DAĞLAR BAŞINA
SEN GÖL TOPLA BEN NERBİSİ .

- 5 -

TÜRKMEN KIZI YÜN DARIYOR
YİTİRMIŞ YARI ARIYOR
YARINI ELLER SARIYOR

NAKARAT

- 6 -

TÜRKMEN KIZI BAK YOLLARA
ALTUN BİLEZİK KOLLARA
FIRUZE YÜZÜK ELLERE

NAKARAT

- 7 -

TÖRKMEN KIZI İNEK SAĞAR
SIRMA SAÇLAR YERE DEĞER
SEVSİN DİYE BOYNUN EĞER

MAKARAT

LEYLİDE LEYLİ TÖRKMEN KIZI
SABAHIN SEHER YILDIZI
ÇIKALIM DAĞLAR BAŞINA
SEN GÜL TOPLA BEN NERGİSİ
AMAN AŞO YAMAN AŞO ~

~~Bu oyunun figürleri yukarıda görüldüğü gibi kitanın süye~~
~~lentisindeki mevzuun mânâsına göre ritmik hareketlerle yapılır. Bu gibi~~
~~bütün işler nevelerine göre taklid edilirler. Arzuya göre sona erer.~~
~~Eğer kadın-erkek beraber oynayorsa erkek, bu taklitlere iştirâk~~
~~etmeyüp kadının yalnız kalkıp oturmasına iştirâk eder, arada bir de~~
~~ritme göre el çirpar. Kadınlar oynayorsa figürlerin hepsi birlikte~~
~~yapılır.~~

14.

11

MELENGİÇ TÜRKÜSÜ

ANADOLU ÇEVRESİNDE BULUNAN BÖLGELERİN KENDİLERİNE MAHSUS KARAKTERİSTİK TARAFLARI OLDUĞU GİBİ, EGE BÖLGESİNİNDE AYRICA HUSUSİYETİ YARDIR. ~~MELENGİÇ~~ BURADA DA TABİAT, BÜNYEDE OLDUĞU GİRİ DUYĞULARINDA ÜZERİNDE HÜKMÜNÜ İCRA EDEREK RENGİNİ VE ÇEŞNİSİNİ GÖSTERİR. DİĞER TARAFLARA NAZAREN BURADAKİ DUYĞU VE HAREKET BÜSBÜTÜN BAŞKA BİR TARZ OLARAK GÖRÜLÜR. HER DÜRLÜ MEVZU'DA, GEREK NEŞ'E GEREKSE KEDER VE İZDIRBİN BU BÖLGEDEKİ TERENNÜMLE İFADE ŞEKLİ DAİMA HAREKETLİ YANI RİTMİK BİR TARZ VE ÜSLUPLA BELİRTİLİR.

BU HAVALİDE UZUN HAYA, RİTİMSİZ SÖYLEN TÜRKÜLER, DAĞLARDAKİ AŞİRET VE OYMAKLAR MÜSTESNA OLMAK ŞARTİLE HEMAN, HEMAN YOK DENECEK KADARDIR. BURADA VERDİĞİMİZ "MELENGİÇ" TÜRKÜSÜ, MEVZU İTİBARILE, KARAKTERİSTİK BİR RİTM HAREKETİ İÇİNDE BİR DUYGUNUN TERENNÜMLÜ İFADESİDİR.

MELENGİÇ (1)

TÜRKÜSÜ

- 1 -

GÜN GÖRÜNMEZ MELENGİÇİN DALİNDEN
AŞKA DÜŞDÜM KİMSE BİLMEZ HALİNDEN
KURTULAYDIM ŞU ALEMİN DİLİNDEN

NAKARAT

UFACIK FİDAN BOYLUM
YOSMAM SENDEN AYRILAMADIM
YATTIM YARIN DİZİNE
GÜNLER DOĞMUŞ UYANAMADIM
ARABASI VAR. MANDASI VAR
İKİ KAŞIN ARASINDA DANGASI VAR.

- 2 -

ŞU İZMİRDEN ÜZÜM ALDIM YÜZ DİRHEM
SEVGİLİMİ BAŞ ÜSTÜNDE GEZDİREM
BEŞİ BİRLİK GERDANINA DİZDİREM.

NAKARAT

UFACIK SUNA BOYLUM
YOSMAM SENDEN AYRILAMADIM
YATTIM YARIN DİZİNE
GÜNLER DOĞMUŞ UYANAMADIM
ARABASI VAR MANDASI VAR
İKİ KAŞIN ARASINDA DANGASI VAR.

(1) MELENGİÇ : KAĞI ÇAK VE KAHVE BÜYÜKLÜĞÜNDE ÇEKİRDEK GİBİ MEYVESİ OLAN BİR AĞAÇ. YAPRAKLARI SIK OLDUĞUNDA GÖLGESİ SERİNDİR. TOHUM GİBİ MEYVELERİ YENE BİLİR. SAKIZ AĞACIDA DENİR. SICAĞYERLERDE OLUR.

12

YARIME GÖNDERDİM BİR SEPET ÜZÜM
EL NE DERSE DESİN YAR İKİ GÖZÜM
DOST DÜŞMANIM BİLSİN BENİM SON SÖZÜM
NAKARAT
UFACIK FIDAN BOYLUM
YOSMAN SENDEN AYRILAMADIM
YATTIM YARIN DİZİNE
GÜNLER DOĞMUŞ UYANAMADIM
ARABASI VAR, MANDASI VAR
İKİ KAŞIN ARASINDA DAMGASIVAR.

3

13

HARMANYERİ TÜRKÜSÜ

ORTA ANADOLU'NUN GENEL BAKIMINDAN GENİŞ BİR DUYGU İFADESİ İÇİNDE MEVZU ÇEŞİTLERİ OLUKCA FAZLA KAYNAKLARA DAYANAN TARZ VE ÜSLUPLARI VARDIR. DOĞU, BATI VE DİĞER KARAKTER BÖLGELE- RİNİN ORTASINDA BULUNAN VE ETRAFDAN MERKEZE KARŞI OLAN TESİRLERLE, BİR BİRİNE SINIR BÖLGELERDE OLUĞU GİBİ BU, ORTA BÖLGENİNDE BAZI HÜDUT KISIMLARINDA DIŞ VE İÇ TESİRLERİN KARŞILAŞMALARILE MEYDANA GELEN DEĞİŞİK TARZLARDA MELODİ, RİTM ÇEŞNİLERİNE TASADİF EDİLİR. Kİ, BU, TERENNÜH VE İCRA ŞEKİLLERİ HER NEKADAR BÖLGE ESASİ İÇİNDE SAYILIR- SADA TAM OLARAK GÖSTERİLEMEZLER.

NEŞRİYATIMIZIN DEVAMI NETİCESİNDE İLERİDE BU HUSUS- LAR ÜZERİNDE B GAYEYE VARACAK DAHA BENİŞ MİSALLERLE BENLİĞİMİZ HAKKINDAKİ BİMALUMATIN KESİNLEŞMESİNE ÇALIŞACAĞIMIZ İÇÜN, ŞİMDİLİK ANCAK, TAHLİL VE MUKAYESE ETMEK İMKÂNINI VERECEK MADDELERİ ORTAYA KOYMAK ÜZERE BURADA BİR FİKİR OLARAK "HARMAN YERİ" TÜRKÜSÜNÜ VERMEKTEYİZ. « BU TÜRKÜ VE OYUN HAVASI ANKARA İL ÇEV- RESİNDE BULUNAN KESKİN, BALÂ BÖLGERERİNDE DİNLENMİŞTİR. KONYA İLE İLİŞİĞİ OLAN BİR MELODİ ÇEŞNİSİ İLE, DOĞU ANADOLU'NUN RİTM TARZINI TAŞIMAKDA DİR. » DÜĞÜN VE TOPLU EĞLENCELERDE KADIN VE KÖŞEKLER TARAFINDAN OYNANAN BİR OYUN TÜRKÜSÜDÜR.

HARMAN YERİ TÜRKÜSÜ

VE
OYUN HAVASI

- 1 -

HARMAN YERİ YAŞ YERİ GELİN KURBAN
YAVAŞ BERİDE KOŞ BERİ AMAN
AK MEMENİN ARASI GELİN KURBAN
OTUZ İKİDE DİŞ YERİ AMAN

NAKARAT

AMAN AMANDA MİNBERİ AMAN
AL BAŞINDAN DA ÇENBERİ AMAN
GERDANDAN AKAN TERİ GELİN KURBAN
Koy KADEHE DE VER BERİ AMAN.

- 2 -

HARMAN YERİN SÜPÜRDÜM GELİN KURBAN
DİZ ÜSTÜNE DE OTURDUM AMAN
CANDAN SEVDİĞİM YARI GELİN KURBAN
YAD ELLERDE YİTİRDİM AMAN.

NAKARAT

YARAHAN AMAN MİNBERİ AMAN
AT BAŞINDAN DA ÇENBERİ AMAN
GERDAN DAN AKAN TERİ GELİN KURBAN
KOY KADEHE VER BERİ AMAN.

- 3 -

HARMAN DA NE GEZERSİN GELİN KURBAN
GERDANA GÜLDE DÜZERSİN AMAN
AÇMA BEYAZ GERDANIN GELİN KURBAN
HASTA VARDIR DA ÜZERSİN AMAN.

NAKARAT

KURBAN AMANDA MİNBERİ AMAN
VER BAŞINDANDA ÇENBERİ AMAN
GÖYSÜNDEN AKAN TERİ GELİN KURBAN
KO KADEHE DE VER BERİ AMAN.

- 4 -

HARMANI YEL EGLEYOR GELİN AMAN
GÜLÜ BÜLBÜL DE EGLEYOR KURBAN
KÖYÜMÜZÜN İÇİNDE GELİN HAYRAN
BENİ BİR KIZ EGLEYOR AMAN.

NAKARAT

HELE YAVRUDA MİNBERİ AMAN
ÇEK BAŞINDAN ÇENBERİ AMAN
GÜBekten AKAN TERİ GÜZEL AMAN
DOLDUR DOLDUR DA VER BERİ AMAN.

- 5 -

EGİLDİM GİRDİM BAĞA GELİN KURBAN
ELİM DEĞDİ YAPRAĞA AMAN
DAHA MURAD ALMADIM GÜZEL AMAN
NASIL GİREM TOPRAĞA AMAN

NAKARAT

- 6 -

KARA YAZI AĞ OLMAZ GELİN KURBAN
KOKLAYINCA GÜL SOLMAZ AMAN
YANILIP YAR SEVENİN GÜZEL HAYRAN
YÜREGİNDE YAĞ OLMAZ AMAN .

NAKARAT .

YAVRU AMAN MİNBERİ AMAN
ALBAŞINDANDA ÇENBERİ AMAN
BERDAN DAN AKAN TERİ GELİN KURBAN
KO KADEHE DE VERBERİ AMAN .

- 7 -

KARAMUK DALIN EĞMİŞ
DALLARI YERE DEĞMİŞ
BEN BEĞENDİM BEN ALDIM
ZARARI KİME İYİŞ .

NAK .

- 8 -

YILAN AKLI KARALI
SİNEM HANÇER YARALI
YAR YANINA SAĞ GELDİM
NASIL BİDEM YARELİ .

NAK .

- 9 -

KARANFİLİM DİVARDA
BİR KIZ SEVDİM HUVARDA
İNŞALLAH KAVUŞURUZ
SU YOLUNDA PINARDA .

NAK .

—
—

DEVLET ARSİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ
Bu gibi oyunların melodileri HARMONİKA ile çalındığı
gibi STOLUM, MEY gibi müzik aletleriyle çaldıkları görülmüştür.
KARS İLİNDE RİTH ALETİ OLARAK KULLANILAN DAVUL, DİĞER YERLERDE KULLANI-
LAN BÜYÜK DAVULLAR GİBİ OLMAYUP ELLİ VEYA ALTMİŞ SANTİM KUTRUNDA
KÜÇÜK TİP DAVULDUR. ÇALINIŞ ŞEKLİ DE TOKMAK, DEĞNEKLE DEĞİL, EL İLEDİR.

25

17

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

28

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

27

TAMZARA
OYUN TÜRKÜSÜ

- 1 -

TAMZARA YOKUŞLARI
NE HOŞ ÖTER KUŞLARI
AĞAMIZI VÜRDULAR
TAMZARA SERHOŞLARI.

- 2 -

TAMZARADA VAR KUYU
İÇİ DOLU KAR SOYU
NAZLI BÜZEL YARIMIN
NE GÜZEL KIBAR HUYU.

- 3 -

TAMZARA BİR DAĞ OLUR
GÜLLERİ BARDAG OLUR
GÜZEL SEVEN YİĞİDİN
YÜREGİNDE DAĞ OLUR.

18

- 4 -

TAMZARADAN BEN GEÇTİM
ALA BÖZ BİR KIZ SEÇTİM
NE DEDİMSE GELMEDİ
BEN BU CANIMDAN GEÇTİM .

- 5 -

TAMZARADAN TAŞ GELİR
ALA BÖZDEN YAŞ GELİR
GÜZELLERİN İÇİNDE
SEVDİĞİM YAR BAŞ GELİR

- 6 -

TAMZARADAN SEL AKAR
YAR DURMUŞ BANA BAKAR
ALA GÖZÜN BAKIŞI
DERTLİ SINEMİ YAKAR .

7

TAMZARA BARI ERKEK OYUNU SAYILDIĞI, KADAR AYNI ZAMANDA KADIN
OYUNUDA SAYILIR. KADIN OYUN TARZI İSE GÜFTESİ SÖYLENEREK OYNANIR .

19

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVLERİ

Bu oyun havası, oyunun mevzuu içabi taklidi olarak
SALINIR. OYUN MELODİSİNDE GÖSTERİLDİĞİ GİBİ TAKLİDİ OLAN TARAFLAR MÜMKÜN
OLDUĞU KADAR RİPME UYULMASI ŞART İSEDE BİR DERECEYE KADAR DA RİTH HARİCİNE
ÇIKILDIĞI FAKAT RİTHİN GAİP EDİLMEDİĞİ DE GÖRÜLÜR.
Bu melodis yirtici bir kuşun şikârına karşı olan bir hareket ânini
TEMSİLİ VE TAKLİDİ OLARAK İFADESİDİR.

29

20

Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler

V

- I - HOŞBİLEZİK BARI ERZURUM VE ÇEVRESİ
- II - ÜÇ AYAK HALAYI DİVRİK - KANGAL VE ÇEVRESİ
- III - BEBEK TUNCELİ, OVACIK - PLÜMER
- IV - YASYAN AKŞEHİR - EMİRDAĞ VE ÇEVRESİ
- V - MİSKET ANKARA
- VI - ŞELEHUN KARS VE ÇEVRESİ

FERRUH ARSUNAR

GİRİŞ

HALK MUSİKİSİNİN MÜHİM TARAFLARINDAN BİRİNİDE TOPLU SES DUYGUSUNUN İHTİYACI MESELESİ TEŞKİL EDER. BU BAKIMDAN BURADA TELLİ SAZLARIN TÜRKÜYE İŞTİRÂK (REFAKAT) TARZLARINDAKİ ÖZELLİKLERİNİN BAZI TARAFLARINDAN BAHSETMEĞİ FAİDELİ BULDUK.

YAŞ DURUMLARINI GÖZ ÖNÜNDE TUTARAK BİR ÇALICI ZÜMRESİNİN BULUNDUĞUNA GÖRE İLK OLARAK ESKİ ÇALICILAR VE YENİ ÇALICILAR ARASINDAKİ FARKLARA BAKMAMIZ İCABEDER. BU İKİ BAKIMA GÖRE BU SAHADA NEKADAR GERİYE DÖNÜLÜRSE, SESLE BİRLİKTE SAZ ÇALMA TARZININ DAHA ZİYADE MELODİYİ DESTEKLEYİCİ BİR MAHİYETTE OLDUĞU GÖRÜLÜR. UMUMİ KÂİDE TELEKKİLERİNE GÖRE DE: MELODİ ESASİ DAİMÂ SESİN, BESTEKLEYİCİ REFAKATTE SAZIN OLARAK KABUL EDİLDİĞİ GÖRÜLÜR. BU MEYANDA HER İKİ TARAFIN BAŞLI BAŞINA İCRA SAHALARI VARSA DA BURADA SAZIN ROLÜ AYNIZAMANDA TAMAMLAYICI VE HAZIRLAYICI KUDRETİLE DAHA BÜYÜKTÜR. ÇÜNKÜ; EKSERİYETLE SAZSIZ SESİN MÂNASIZ ~~TELEKKİ~~ BİR İFADE OLACAĞI TELEKKİSİYLE, TATSIZ VE TUZSUZ AŞA OLARAK KABUL EDERLER. VE BAZI ZÜMRELERDE DAHA İLERİ GİDEN İFADELERİYLE BİR ÇOK DEYİM NİSÂLLERİ GETİRE-REK MAKBUL SAYMAZLAR. ANADOLUNUN EKSERİ YERLERİNDEKİ HUSUSİYET TAŞIYAN SAZ ÇALMA TARZLARINA RASTLANDIĞINA GÖRE, YAŞLILAR ARASINDAKİ SAZ ÇALMA TARZININ MUHTELİF ÇEŞİTLERİLE DAHA ESASLI OLDUĞU GÖRÜLÜR. BU ZÜMRE ARASINDAKİ ÇALIŞ TARZLARINDAN BİR BÖLGEDEKİ RASTLADIĞIMIZ KAİDEYİ ŞÖYLE GÖSTERE BİLİRİZ.

I - RİTMİK TÜRKÜLERDE: TÜRKÜ AYAĞI (ÜVERTÜR) İLE TÜRKÜNÜNÜN ARA DURAKLARI MÜSTESNA OLMAK ŞARTIYLA, AĞIZLA TERENNÜM SIRASINDA SAZ VEYA BAĞLAMA SESİN TONUNA GÖRE OLAN DÜZENİ (AKORD) GÖRE MELODİYİ AYNE TAKLİT ETMEYÜP KİŞEN EDER. ÇALIŞ İSE BÜTÜN TELLERE AKOR ŞEKLİNDE TEZENE'Yİ (MIZRAP) VURARAK SESİN CÜMLE BAŞLANGICINI BELİRTİR. TÜRKÜ AYAĞINDA İSE: TÜRKÜ MELODİSİNİN AYNI TONUNA GÖRE BİR TAKİM MÜHİM TARAFLARINDA VARYASYONLAR YAPARAK ÇALAR. ~~AKOR~~ CÜMLERE GÖRE OLAN ARA DURAKLAR DA, EKSERİYETLE, AKOR TARZINDA TELLERİN HEPSİNE VURARAK RİTM DOLDURULUR.

II - RECİTATİF (1) (USULSÜZ - SERBEST OLARAK) TÜRKÜLERİ:

YALINIZ SAZ, TÜRKÜ AYAĞI MELODİK FAKA, TELLERE AKOR
TARZINDA VURULUP ARALARI DOLDURULUR ŞEKİLDE
TÜRKÜ MELODİSİ İHTİSAR EDİLİREK AYAK YAPILIR.
AYAK SONA ERDİĞİ ZAMAN DÜZENE GÖRE (2)
AKOR ŞEKLİNDE MÜNASİP ŞEKİLDE TEZENE (3)
İLE YUKARDAN AŞAĞIYA VURULARAK BİRKAÇ AKOR
GÖSTERİSİNDEN SONRA SAZ SUSAR. SES BU
SIRADA TÜRKÜYE GİRER. BU SIRADA MISRAIN
SÖYLENMESİ SIRASINDA MÜNASİP GÖRÜLEN MOTİFLER
DE SAZ AYNI TONU GÖSTERMEK ÜZERE BİR, İKİ
AKOR UURUŞU YAPARAK SESE REFAKAT EDER.
MISRA SONLARINDA SES SUSUNCA SAZ BİR MOTİF
MÜZİĞİ GÖSTERERE İKİNCİ MISRAA SESİN HAZIR-
LANMASINI TEMİN EDER SES BAŞLAYINCA TEKAAR SAZ
SUSAR. BU SÖRETLER SONA KADAR DEVAM EDİ-
LİR. SON DA YAPILIP BİTTİKDEN SONRA YALINIZ
SAZ İKİNCİ KİT'A AYAĞINI HAZIRLAR. BUDA
BİRİNCİ GİBİ DEVAM EDER. EN SONDA YA
SESLE BİTER VEYA HÜTTA SAZLA TÜRKÜNÜN BAZI
MOTİFLERİ BİR ARAYA GETİRİLMEK SURETİYLE
BİTİŞ MÜZİĞİ YAPILIR.

BİRDE YALINIZ SAZLA AYAK YAPIL-
DIKTAN SONRA, SES BAŞLAYINCA SONA KADAR
SAZ İŞTİRÂK ETMEZ ANCAK KİT'A ARALARINDA
AYAK GÖSTERİR İLAH... GİBİ TARZLARA TESADÜF
EDİLİR. [BU TARZLAR YALINIZ MÜŞTER YANI SES,
SAZ BİR ARADAKİ ÇALIŞLARIN ESASLARINDAN
BİR TARAFDIR.]

BİR FİKİR OLARAK BU TARAFLAR ÜZERİNDEKİ ESASLAR-
DAN BAHSETERKEN NEŞRİYATIMIZLADA ÖRNEKLERİNİ DE VERMEKDEYİZ. TÜRKÜ
TİPLERİNE DİKKÂT EDİLİRSE, BAHSETTİĞİMİZ BU TARZLARIN ÇOKLARINA TESADÜF
EDİLİR Kİ, BU GİBİ TÜRKÜLER EN ESKİ TÜRKÜ TİPLERİDİRLER. AKOR ŞEKLİN-
DEKİ ÇALIŞ İSE EN ESKİ TARZIN VE SAZ KARAKTERİNİN BİR DEVAMIDIR.
YUKARIDA BAHSETTİĞİMİZ TARZ VE ŞEKİLLERİN ÖRNEKLERİNE HÂLEN TESA-
DÜF ETMEK MÜMKÜN İSEDE, BİLHASSA ŞEHİRLERDE BU TARZLARIN GİTİBİDE GA-
İP OLARAK BİRTAKİM TESİRLERLE BAZI ÜSLUP TARZLARININDA MEYDANA
GELDİĞİ GÖRÜLMÜKTEDİR. SAZ ÇALIŞINDAKİ KARAKTERİSTİK TEZENENİN DE
GAİP OLARAK YERİNİ BAŞKA DÜRLÜ BİR TARZIN ALDIĞIDA GÖRÜLMÜKTEDİR.
GÜÇ OLMAKLA BERABE ORJİNÂL ÇALIŞLARA HENÜZ TESADÜF ETMEKT MÜMKÜNDÜR.

(1) - USULSÜZ HAVALAR ARASINDA EN ESKİ TÜRKÜ TİPLERİNE TESADÜF EDİLİR

(2) - DÜZEN = AKORD: SAZ, BAĞLAMA, ÇURA, MEYDAN SAZI, GÖĞÜR GİBİ SALGI
ALETLERİNİN HER BİRİNDE MELODİ HUSUSİYETLERİNE GÖRE MUHTELİF AKORDLAR
YAPILIR Kİ, DOLAYISIYLA BİRÇOK ARMONİK AKORDLARDA TESADÜF EDİLİR.

(3) - TEZENE, TAZENE - MIZRAP: ESAS MIZRAP ADET ÜZERE KIRAZ AĞACININ
KABUĞUNDAN YAPILIR.

TOPLU SES DUYGUSU İHTİYACI ^{ile} MEYDANA GELEN TARZLARDAN BAHSE-
DERKEN BU İHTİYACIN BİR SEBEBİNİ DE SÖYLE GÖRMEK LÂZIMDIRKİ, MONOTON-
LUKTAN KURTULMAK VE BÜYÜK BİR VARLIĞIN KAYNAKLARINDAKİ HER MEVZUUN,
DURUMUNA VE ÇEŞİDİNE GÖRE GENİŞ İFADELERLE TEMSİL EDEBİLMEK VE CANLAN-
DIRARAK, AYNI ZAMANDA TATMİN EDİLEBİLMEK İHTİYACINDANDIR, İLERİ GEL-
DİĞİ ANLAŞILMAKTADIR. BU BAKIMDAN GEREK TÜRKÜLERİMİZDE GEREKSE
OYUNLARIMIZDA GÖRÜLEN KARAKTERİSTİK TARAFLARDAN BİRİ DE YUKARDAKİ
BAHŞİMİZE GÖRE MELODİDE VE HARAKETLERDE DOLGUN VE RENKLİ OLARAK
YAŞAYAN İFADELERİ GÖRMEK MÜMKÜNDÜR. ~~BU~~ BUDA YARADILIŞIMIZ
BÜNYESİNDEKİ DUYGULARIMIZDAN İLERİ GELMEKTEDİR. MAHÂLİ GÖRÜ-
LERLE EDİNDİĞİMİZ BİLGİYE GÖRE DÜŞÜNCELERİMİZ ESAS TARAFLARI
BELİRTMEGE ÇALIŞIRKEN BU SAYIMIZLA VERDİĞİMİZ ÖRNEKLERE GE-
ÇELİM.

HOSBİLEZİK BARI:

ERZURUMUN DADAŞ GELENEĞİNDE YAŞATILAN ÂDETLERİN-
DEN BİRİNİ DE BAR OYUNLARI TEŞKİL EDER. TÜRK OYUNLARININ ESAS BÖ-
LÜMLERİNDEN BİRİNİ DE TEŞKİL EDEN BAR OYUNLARININ HER BİRİSİNDE
KENDİNE MAHSUS ^{OLAN} FİGÜRLERİNDEKİ HARAKET TARZLARI İLE ERZURUMUN İK-
LİM VE TABİATINI OLDUĞU GİBİ, ERZURUMLUNUN DA KENDİNE MAHSUS KA-
RAKTERİNİ BELİRTEN BİR HARAKET İFADESİDİR. BU OYUNLARIN OYNANMASIN-
DADA KENDİNE MAHSUS AYRICA RIYAZET EDİLMESİ LÂZİM GELEN TERBİYE ŞART-
LARI VARDIR. DİZİ HALİNDE ALTI KİŞİDEN, ON İKİ KİŞİYE KADAR OLAN
BİR TOPLULUKLA OYNANAN BU OYUNLARDA, SIRADA BULUNANIN HER BİRİ,
YAŞINA VE SEVİYESİNE GÖRE ~~YER~~ YER ALMASI GEREKTİR. OYUNA KAL-
KIŞLAR BİLE BİR KAİDEYE GÖREDİR. DAVUL VE ZORNA VEYA MEY İLE
DAVUL BİR MÜDDET HAZIRLAMA HAVASI ÇALAR. (1) BU ESNADA HERKES
KENDİNE ÇEKİ DÜZEN VEREREK BU HAVANIN SONUNA KADAR HARAKETSİZ
BİR VECD İÇİNDE DİNLER VE BAŞ BARCININ KALKMASINI BEKLER.
BAŞ BARCI İSE SAYGI DEĞER KİMSEDİR. O KALKMADAN KİMSE KALKMAZ.
ÇÜNKÜ) KALKMAK AFE DİLMEZ BİR HATA SAYILIR. BAŞ BARCI KALKIN-
CA YİNE SEVİYE VEYA YAŞA GÖRE SIRA İLE BİRER BİRER KALKARLAR

(1)- BAR OYNAMAK İÇİN BU HAZIRLAMA HAVASINI ÇALMAK VE DİNLEMEK
HUSUSİYETLERDEN SAYILIR.

VE MEYDANDA HEPSİ AYAKTA OLARAK TOPLANDIKTAN SONRA SEVİYE VE YAŞA GÖRE OLAN SİRALARINI ALIRLAR, BAŞ BARCININ OYUNA BAŞLAMASINI BEKLERLER. BAŞ BARCI HEPSİNİ GÖZDEN GEÇİREK ÜST BAŞIN DÜZENİNE BAKIP TAMAM OLDUĞUNA KANAAT GETİRDİKTEN SONRA İŞARETLE HEP BİRLİKTE OYUNA BAŞLARLAR. BU OYUNLAR BAYRAMLARDA, MÂNÂ İFADE EDEN ZAMANLARDAKİ TOPLANTILARDA OYNANIR.

ÜÇAYAK HALAYI:

TÜRK OYUNLARININ ESAS BÖLÜMLERİ ARASINDA BAŞLI BAŞLI NA BİR BÖLÜMÜ TEŞKİL EDEN HALAYLAR, YÜZLERCE NEVİLERİYLE EN ÇOK ÇEŞİDİ OLAN OYUN BÖLÜMÜ OLARAK GÖSTERİLE BİLİR. KADIN, ERKEK BİRLİKTE OLAN OYUNLARIMIZ İSE EN ÇOĞU BU BÖLÜME DİR, DOĞU ANADOLU YA MAHSUS OLAN BU OYUNLARIN TESİR SAHALARIDA ÇOK GENİŞTİR BURAYA KOYDUĞUMUZ BU KADIN, ERKEK BİRLİKTE OYNANAN ÜÇ AYAK HALAYI, NADİREN GÖRÜLENLERDEN BİR ÖRNEKTİR. DÜĞÜN VE ADET ÖZERE OLAN KUTLAMA TÖRENLERİNDE OYNANDIĞI GİBİ BİLHASSA BAHAR BAYRAMLARINDA OYNANIR.

NENNİ TÜRKÜSÜ:

HALK MELODİLERİ ARASINDA AYRI BİR MEVZU İFADESİ OLAN BU TİP TÜRKÜLERE MUHTELİF TARZLARDA OLARAK ANADOLUDA ÇOK TESADÜF EDİLİR. RİTMİK SÖYLENTİLERİ OLDUĞU GİBİ RECİTATİV (USULSÜZ) OLARAKTA TERENNÜM TARZLARINA RASTLANIR. DAHA ZİYADE YANIK VE FAÇALILIK MEVZULARIN BİR MÜNİS İFADE TARZIDIR. MELODİ HUSUSİYETİ İSE, MUHİTİNİN DUYGUSU BAKIMINDAN KARAKTERİSTİK MANA TAŞIR. BURADA VERDİĞİMİZ TUNCELİ DERSİMDEN BİR DUYGU ÖRNEĞİ OLAN BU NENNİ TÜRKÜSÜ, HALKTARAFINDAN İZTIRABI DUYAN İZAFETEN ÇIKARILMIŞTIR.

Y.A.S.Y.A.N. HAVASI:

BU TÜRKÜ VE OYUN HAVASI, AKŞEHİRİN EMİR DAĞI TARAFLARINDA BULUNAN AŞİRETLERİN AĞZINDAN BİR TİPİK ÖRNEKTİR. BU TÜRKÜNÜN MELODİ TARZINA BAKILACAK OLURSA,

BAŞLANGIÇTA YEDİNCİ PERDEDEN ALUP TONİGE DÜŞER. EKSERİYETLE KENT
ARASINDAKİ TONLARA DOLAŞARAK, ÜÇLÜ TON ÜZERİNDE ~~BİR~~ SEKOND
ÇARPMASIYLA ASMA KARARLA KALARAK MELODİ CÜMLESİNİ SAZ TAMAMLAR.
VE NİHAYETTE BİRDEN BİRE YEDİNCİ PERDEYE YÜKSELİP KARARA VARILIR.
BU HAVALI HAKKINDA BİR FİKİR VERMEK ÜZERE BURAYA KOYDUĞUMUZ
BU TÜRKÜNÜN MEVZU İFRADESİ İSE, BİR SEVGİLİYE HİTAP EDİŞ DİR.
OYUNU İSE ERKEK KÖÇEKLERİN OYNADIKLARI KADIN TİPİ AKSAK RİTM-
Lİ BİR OYUN NEVİDİR.

MİSKET TÜRKÜSÜ:

BU TÜRKÜ: ORTA ANADOLU MELODİLERİNİN BİR HUSUSİYE-
TİNİ BELİRTEN MERKEZLERDEN BİRİ OLAN ANKARANIN YERLİ AĞZILE
BİR MELODİ ÖRNEĞİDİR. MAKAMINA BAKILACAK OLURSA FA DİYES. PER-
DESİNDEKİ KARARI İLE, TÜRKÜ TARZINDAKİ BAŞLANGIÇINDA EVVELÂ USUL
SÖZ VE SONRADAN RİTMİK OLMASI, AYRI BİR ÇEŞNİ ARZ EDER.
AYRICA BU TÜRKÜ HAKKINDA ŞUNDA SÖYLEYE BİLİRİZKİ, KARAKTE-
RİSTİK OLMAKLA BERABER BAZI TESİRLERİNDE BU TÜRKÜDE BULUNDU-
ĞU FAKAT, MAHALLİ HUSUSİYET İÇİNDE GAİP OLDUĞUDA GÖRÜLÜR.
HUSUSİ BİR DÜZENLE ÇALINMASIDA AYRICA CALIBİ DİKKATTİR.

ŞELEHUN:

BU OYUN HAVASI KAFKAS TÜRK OYUNLARINDAN ORJİNAL
BİR MELODİ TİPIDİR. BUNUN OYUNU: RİTMİ MUAYYEN DARPLI
OLUP İKİ KİŞİ TARAFINDAN OYNANIR.

F. A.

[M. Mi.] = 176] Hoşbiletik barı 1943 ERZURUM

①

②

SİKRATMA ③

HOŞBİLEZİK BARI NİN TÜRKÜ OLARAK SÖYLENİŞ TARZINDAN BİR ÖRNEK

AL TUN YÜZÜK HOŞ Bİ LE ZİK KOLLAR NA ZİK UY - UY BEN YA RİMDEN AYRILMI ŞIM
BA - NA YA - ZİK UY BEN GÜ LÜM - DEN AY - RIL MI - ŞİM BANA YA ZİK - UY

ESASA GÖRE MAHALLİ AĞIZ İLE DEĞİŞİRME BİRİMLERİ

① a) MEY
DAVUL

ALTIN YÜZÜK HOŞBİLEZİK KOLLAR NAZİK UY UY
BEN YARİMDEN AYRILMIŞIM BANA YAZIK UY

HOŞBİLEZİK: BU BAR (OYUN) HAVASI MAHALLİ SIRA OYUNLAR ARASINDA
BULUNAN BİR OYUN MELODİSİ ÖRNEĞİDİR. AYNI ZAMANDA KADINLARA MAHSUS

① b)

②

③ a)

③ b)

... OYUNLAR ARASINDA DA BU OYUNU GÖRMEK MÜMKÜNDÜR. YALINIZ, DİĞER KA-
-DIN OYUNLARI GİBİ SÖZLÜ, GÜFTELİ OLARAK HEM SÖYLENİR HEMDE OYNANIR.
-ESASEN ANADOLUDA KADIN KARAKTERİNE UYGUN GELEN VE YALINIZ MELODİK OLAN
-ERKEKLERE AIT BU GİBİ OYUN HAVALARINI KADINLARDA BENİMSEYEREK BUNLARA GÜFTE
İLÂVESİLE KENDİ TARZ VE ÜSLUPLARINA GÖRE TOPLANTI VE DÜĞÜNLERİNDE TERENNÜM
EDEREK OYNARLAR. HOŞBİLEZİK'İN KADIN AĞZINDA BİR İSMİ DAHA VARDIR - KARA-
-DUT, TÜRKÜSÜ. BUNDAN ^{BİR} ÖRNEK OLARAK SÖZLERİNİ VERİYORUZ.

- 1 -

KARA DUTUN DALINI uy uy
ERİDİRLER BALINI DAYANAMAM BEN
(BİLMEZSEM)-GEL SANA ÖĞREDEYİM uy uy
HOVARDALIK YOLUNU DAYANAMAM BE
- NAKARAT -

ALTIN YÜZÜK HOŞ BİLEZİK BİLEK NAZİK uy uy
BEN YARIMDEN AYRILAMAM BANA YAZIK OY

- 2 -

KARA DUTA YASLANDIM UY UY
YAĞMUR YAĞDI ISLANDIM DAYANAMAM BEN
YARIMI ÇOK SEVERİM UY UY
HERKESDEN KISKANIRIM DAYANAMAM BEN

NAKARAT

ALTIN YÜZÜK HOŞ BİLEZİK KOLLAR NAZİK UY UY
BEN OYARDAN AYRILMIŞAM BANA YAZIK UY

- 3 -

KARA DUT PARMAK PARMAK UY UY
ÖLÜR MÜ YARA DOYMAK SABREDEMEM VAY
YARA DOYDUM DİYENİN UY UY
ÇAİZDİR BOYNUN VURMAK SABREDEMEM BEN

NAKARAT

- 4 -

KARA DUT DEŞİRDİN Mİ UY UY
KAHVEYİ PİŞİRDİN Mİ DAYANAMAM BEN
YAR KARŞIDAN GELİRKEN UY UY
AKLINI ŞAŞİRDİN Mİ SABREDEMEM BEN

NAKARAT

OYUN TÜRKÜSÜ [KADIN AĞZI İLE]

[M. M. : ♩ = 152]

II - YA RA DOY DUM Dİ YE NİN UY - UY CA İZ DİR BOY NUN VUR - MAK SAB - RE DE MEM BEN -
I - KA RA DUT PAR MAK PAR MAK UY - UY O LUR MU YA RA DOY - MAK SAB - RE DE MEM - BEN

CA İZ DİR BOY NUN VUR - MAK SABRE DE MEM - BEN
O LUR MU YA RA DOY - MAK SABRE DE MEM - BEN AL TUN YÜ ZÜ K HO Ş BI LE ZİK KOLLAR NA - ZİK

UY - UY BEN O YAR - DAN AY - RIL MI - ŞİM BA NA YA ZİK - UY BEN O YARDAN AYRILMI - ŞİM

BANA YAZIK - UY

Em. M. J. = 1523 Üç AYAK HALAY (KARŞILAMA) 1941 DİVRİK BÖLGESİ

(KADIN-ERKEK BİRLİĞİ OYUN) KA-LE-DEN Ö KÜZ-BA-KAR- GÜ-ZEL-YAR- ERKEK] KÜZ BA KAR GÜZEL

LER YAR (KADIN] Ö - KÜ ZÜN-AL NI SA - KAR - GÜ ZEL - LER - [ERKEK] Ö KÜ ZÜN AL - NI SA KAR - GÜ ZEL LER -

(HEP BERABER] HEY GÜ ZEL LER GÜ - ZEL LER - GÜ ZEL LER - HEY GÜ ZEL LER GÜ - ZEL LER GÜ ZEL - LER (4) GER DA NA -

GÜL DÜ - ZER LER NAZ - LI YAR GER DA NA GÜL DÜ ZER LER NAZ LI - YAR

Em. M. J. = 1682

(KADIN] KA - LE DEN Ö - KÜZ - BA KAR - GÜ ZEL - YAR - [ERKEK] AH KALE DEN - Ö - KÜZ BA KAR - GÜ ZEL - LER

(KADIN] Ö - KÜ ZÜN AL NI - SA KAR AH GÜ ZEL - LER [ERKEK] Ö KÜ ZÜN AL - NI - SA KAR AH GÜ ZEL - LER

(BERABER] HEY GÜ ZEL LER GÜ - ZEL LER AH - GÜ ZEL - LER AH HEY GÜ ZEL LER GÜ ZEL - LER - GÜ ZEL LER

(4) GER DA NA GÜL DÜ ZER - LER AH NAZ LI YAR - HEY GER DA NA GÜL DÜ ZER LER HEY NAZ LI YAR

DAVUL VE ZURNA İSTİRAKİLE ÜÇ AYAK TÜRKÜ SÖZLERİ SÖYLENMEZ

ÜÇ AYAK HALAYI

" KARŞILAMA HALAYI "

DOĞU ANADOLUDA RİTMİK VE MÜZİKLI OYUNLARA (HALAY) DERLERE. BU OYUNLAR ÇOK ÇEŞİTLİ VE DÜRLÜ TARZLARI OLUP BİR ÇOK KISIMLARA AYRILIRLAR. YALNIZ ERKEKLERE MAHSUS OLAN HALAYLARDA OLDUĞU GİBİ, YALNIZ KADINLARA MAHSUS OLANLARIDA ÇOKDUR. MÜŞTEREK YANI. KADIN - ERKEK BİRLİKDE OYNANANLARA ÇOK TESADİF EDİLİR. (1)

BU OYUNLARA UMUMİYETLE HALAY DERLER FAKAT: GEREK RİTM, GEREKSE MELODİ VE MEVZU DEĞİŞİKLİĞİNİ ALDIĞI İSİM BELİRTİR. MESELÂ: BURAYA KOYDUĞUMUZ HALAYA, ÜÇ AYAK HALAYI DENİR Kİ, KENDİNE MAHSUS FİĞÜR VE MELODİSİ İLE AYRI BİR TARZ ÖRNEĞİDİR. DİĞER HALAYLARDA KOŞ HALAYI, KARTAL HALAYI VESÂ... GİBİ İSİMLERLE İFADE EDİLEREK MEVZU VE TARZLARININ AYRILIĞI BELİRTİLİR.

BURAYA KOYDUĞUMUZ ÜÇ AYAK HALAYINA AYNIZAMANDA KARŞILAMA HALAYI DA DENİR SİVAS İL ÇEVRESİNİN DİVRİK BÖLGESİNDE TESADİF EDİLEN BU KADINLI - ERKEKLİ OYUN, ERZİNCAN, TOKAD, YOZGAD HAVALİSİNDEDE GÖRÜLE BİLİR. BU GİBİ KADINLI - ERKEKLİ OYUNLARA BİLGİSSA AŞİRET VE OYMAKLARDA TESADİF EDİLİR, ŞEHİRLERDE HEMAN YOK GİBİDİR.

ÜÇ AYAK HALAYI:

YARISI ERKEK, YARISI KADIN OLMAK ŞARTİLE ON KİŞİDEN KIRK VEYA ELLİ KİŞİYE KADAR OLAN TOPLULUKLARLA OYNANIR. İKİ TARAF MÜSAVİ OLMAK ŞARTİLE YÜZ YÜZE KARŞILIKLI OLARAK DURULUR VE KOL KOLA TUTULUP BİR TARAF BİR TÜRKÜ MISRAFINI SÖYLER, ÖTEKİ TARAF AYNI MISRAFI TEKRAR EDER. BÖLECE HER MISRA İKİŞER DAFADA BİR KADIN BİR ERKEK TARAFINDAN SÖYLENİR VE HER KÜPLE SONUNDA HEP BİR AĞIZDAN NAKARAT SÖYLENİR VE DİĞER KÜPLE MISRALARINA, BAŞLANIR.

BU OYUN DÜZ VE AĞIR HAREKETLERLE YAPILAN SAĞA DOĞRU YAN YÜRÜYÜŞÜ FİĞÜRLERİLE OYNANIR. KÜPLELERİN ARALARINDA DAVUL, ZURNA YİNE RİTMİK VE AYNI MELODİDEN OLMAK ÜZERE BİR GECİŞ AYAGI YAPAR.

(1) İLERİDE OYUNLARA AIT NEŞRİYATIMIZLA ANADOLUDAKİ OYUN NEVİLERİN ESASLARILE BELİRTECEĞİZ.
/ FİĞÜR

~~BU OYUNLARDAN MANİDAR OLAN MANİLERLE BİRBİRLERİNE SÖZ ATILDIĞIDA~~
~~VAKİDİR. TOPLULUK ARASINDA YAKINLIK TEMİN EDEN BU OYUNLARIN NE-~~
~~TİCESİNDE DELİKANLI ERKEKLER VE GENÇ KIZLAR BİRBİRİNİ SEÇEREK MÜS-~~
TAKBEL YUVALARIN TEMELLERİNİ ATTIKLARIDA EKSERİYETLE VAKİDİR .

ÜÇ AYAK HALAYI TÜRKÜSÜ

-1- (KADIN)

KALEDEN ÖKÜZ BAKAR GÜZELLER
(ERKEK)

KALEDEN ÖKÜZ BAKAR GÜZELLER
(KADIN)

ÖKÜZÜN ALNI SAKAR GÜZELLER
(ERKEK)

ÖKÜZÜN ALNI SAKAR GÜZELLER
(KADIN)

DELİKANLI DURURKEN GÜZELLER
(ERKEK)

DELİKANLI DURURKEN GÜZELLER
(KADIN)

SAKALLIYA KİM BAKAR GÜZELLER
(ERKEK)

SAKALLIYA KİM BAKAR GÜZELLER

KADIN - ERKEK BERABER

HEY GÜZELLER GÜZELLER GÜZELLER
BERDANA GÜL DÜZELLER NAZLI YAR .

(BÜTÜ KÜPLELER BÖYLE SÖYLENİR)

-2 -

KALEDEN İNDİM DÜZE
SU BAĞLADIM NERGİSE
YEDİ YIL HİZMET ETTİM
BİR ELÂ GÖZLÜ KIZA .

-3 -

KALADAN İNİŞ-MÖLÜR
HAM DEMİR GÜMÜŞ-MÖLÜR
EVLEDEN SÖZ VERİPTE
SONRADAN DÖNÜŞ-MÖLÜR .

- 4 -

KALE DİBİ GÜRGENLİK
NE HOŞ OLUR ERGENLİK
ERGENLİKTE YAR SEVMEK
BİR DÜRLÜ BEZİRGANLIK .

- 5 -

KALE KALEYE KARŞI
KALENİN İÇİ ÇARŞI
BANA BİR NİŞAN BIRAK
DOSTA DÜŞMANA KARŞI .

- 6 -

KALEDEN İNİŞELİM
ATLARA BİNİŞELİM
OĞLAN DERDİN ÇOKİSE
İKİMİZ BÖLÜŞELİM .

- 7 -

KALEDEN BEN İNİYOM
DÖN DİSEN DÖNÜYÖRÜM
DERDİNDEN KİBRİT OLDUM.
ÜFLESEN YANIYORUM. (SÖNÜYÖRÜM)

- 8 -

KALELER UZUN OLUR
SARI GÜL YAZIN OLUR
UNUTMAM KÖTÜ SÖZÜN
GÜN OLUR LAZIM OLUR .

- 9 -

KALENİN YOLUNDAYIM
GÜRGENİN DALINDAYIM
ANAM BENİ KSDRARSA
(OĞLANIN) KIZLARIN KOYNUNDAYIM.

[E.M.:♩ = 144] **NENNI** [AĞIDLAMA] 1936
TUNCELİ, PULUMER
OVACIK BÖLGESİ

① SAZ
AYAK [GİRİŞ]

Uy — AL MA AT DIM YU VAR — LAN DI — Uy —

Ses ②

SAZ

U — DE BEK BE — SIK DEN — U — YAN DI —
i — GİT Tİ BE — Şİ GE — DA — YAN DI — MEN — Nİ —

③

O GÜL O GÜL — MEN Nİ — O GÜL — O GÜL — MEN — Nİ — O GÜL — O GÜL — MEN — Nİ — YAV RU YAV RU —

④ MEN — Nİ — BA LIM — SA NA BE — BEK Dİ — YE — ME — DİM —

MAL KIP ME — ME YE — RE — ME — DİM — MEN — Nİ — O GÜL — O GÜL — MEN — Nİ — YAV RU YAV RU —

NEN - Nİ - YAV RU YAV - RU NEN - Nİ - BA LIM (5) UY

MAHALLİ ÇALIŞLARLA, TÜRKÜ ESASİ İÇİNDE YAPILAN JAZ DEĞİŞİRMELERİN-
DEN ÖRNEKLER.

(1a) n - v n - v n - v n - v n - v n - v n - v

(1b) n - v n - v n - v n - v n - v n - v n - v

TÜRKÜ BAŞLANGICINDAN ESASA GÖRE BİR ÖRNEK
TONİK ÜZERİNDE DURAN SESİ REPAKAT EDEN HÜSTEREK BİR TART. AL MA AT DIM

(2a) Saz

ESAS'A GÖRE MAHALLİ OLAN BİR BAŞLANGIÇ ÖRNEĞİ
AL MA AT DIM - YU - VAR LAN - DI - UY

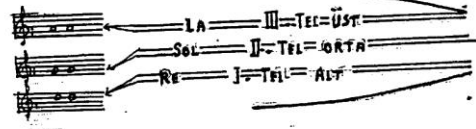
(2b)

SAZ DÜZENİ: ALTI TELLİ "TENCELİ"

LA III - TEL - ÜST
SOL II - TEL - ORTA
RE I - TEL - ALT

(3) UY - GİT Dİ - BE - Şİ - GE - DA YAN - DI - UY - NEN - Nİ - Ö - ÖL - Ö - ÖL -

Bu HAVALİDEKİ TÜRKÜLERDE BULUNAN KARAKTERİSTİK TARAFLARDAN
BİRİDE, SAZ REPAKATIYLA OLAN SÖYLENTİLERDE SES UZADIĞI ZAMAN MUHAKKAK
OLARAK SAZ DA, DİĞİ HAREKETLİ VE DOLGUN BİR MELODİ İLE UZUN SESİ
DESTEKLER.

④ NEN - NI - BA LIM uy

⑤ BITİS (SON) uy

MUNASIP ŞEKİLDE
BİR MİKDAT DAHA
UZADILA BİLİR

TUNCELİ - DERSİM

MELODİ BAKIMINDAN...

ANADOLU TÜRKÜLERİNDEKİ HUSUSİYETLERDEN BİRİ DE, HER MEVZUDAKİ DUYGUNUN DAİMA MUHİTİN VE İKLİMİN TESİRİ ALTINDA OLMASIDIR. HERHANGİ BİR VAKA, HADİSEYİ BU GİBİ DUYGU OLAYLARININ TESİRİLE MEYDANA GELEN MELODİ İPADERİNE GELİNCE, EKSERİ YERLERDE OLDUĞU GİBİ EN BARİZ TARZlardan VE ŞEKİLLERİNDEN BİRİNİ DE, TUNCELİ BÖLGESİNDE GÖRMEK MÜMKÜNDÜR.

Bu HAVALİDE BİLÂİSTİSNA BÜTÜN TÜRKÜLERİN SONLARINDA KARARA VARAN PERDE, RİTME VEYA TARZA GÖRE UZUN VE DİT GİDE AZALAN BİR SESLE İNİLTİ HALİNDE UZADILIR. BUNUN SEBEBİ İSE, ANADOLU TÜRKÜ MINTAKALARINDA YAPTIĞIMIZ İNCELEMELERLE VARDIĞIMIZ NETİCEYE GÖRE, İKLİM VE TABİATIN BÜNYE VE DOLAYİSİLE DUYGU ÜZERİNDEKİ ÂMİL TESİRİ AŞIKAR ZÖLARAK GÖRÜNÜR VE ANLAŞILIR. TÜRKÜNÜN BÜNYESİNİ İNCELERKEN GÖZÖNÜNDE BULUNDURMAK ÜZERE İKLİMİ ELE ALIRSAK, TUNCELİ - DERSİMİN MERKEZİ SAYILAN BÖLGE TABİAT İTİBARİLE, ETRAFI, MUNZUR, KARAOĞLAN, POKİR GİBİ SARP VE YÜCE DAĞLARLA ÇEVRELENMİŞ, ORTADA YEŞİL ZÜMRÜT GİBİ BİR OVA, BU OVANIN HERTARAFINA DAĞILAN BEYAZ KÖPÜKLER SAÇARAK DAİMİ İNİLTİ HALİNDE YEDİ, SEKİZ KOLDAN AKARAK OYAYI DOLAŞAN BERRAK BİR SU ÂLEMİ. BU MUNZUR SUYU... BU SUYUN O HAVALİ İNSANLARI İÇİN AYNIZAMANDA KUDSİ BİR EHMİYETİ VARDIR. TABİATIN BU DURUMUNA KARŞI DİĞER TARAFTAN; SARISALTIK, MELİKŞAH, PIRSULTAN, MUNZUR BABA'NİN, MUCİZELERİ VE KORUYUCU KUVVETLERİNE EN ÇOK BU HAVALİDE BİRTAKIM TELKİN VASİTALARILE ^{HER FERD ÜZERİNDE} GELENEK HALİNE GELMİŞ AYRICA ^{BİR} İNANAN YER ETTİĞİ GÖRÜLÜR. BU SEBEPLERLE İKİ KUVVETTEN BİRİ: BÜNYE ÜZERİNDE TABİAT İKİNCİSİ: RUH ÜZERİNDEKİ MUKADDES TELEKİ EDİLEN HAYALİN YAŞATTIĞI VARLIKLARDIR.

Bu iki tesirli kuvvet bir yaradılışın varlığı içinde dâimî olarak mücadele halinde hüküm sürer. İşte bu iki tesirli havası, her mevzudaki duyu ifadesi olan bu havalî melodilerinde görülür. Bunlardan birisi de burada verdiğimiz "BEBEK NENNİSİ" dir. Bu Türkü daha ziyade "NENİ AĞIDAMA" dir.

TÜRKÜNÜN MEVZU:

AŞİRET HAYATININ MÜTENEVVİ VE EN ÇOK KAYNAŞTIĞI BİR YER OLAN TUNCELİNDE BİR AŞİRET BİR YAYLADAN DİĞERİNE GÖÇ EDERKEN ÇAMLIK BİR YOLDAN, GEÇTİKLERİ BİR SIRADA, DEVENİN ÜZERİNDE BEŞİK İÇİNDE BULUNAN BEBEGİN BEŞİĞİ, ALÇAK ŞAM DALLARINDAN BİRİNE TAKILIR. KERVAN YOLUNA DEVAM EDER. BU İSĐEN KİMSENİN HABERİ OLMAYAN KERVANIN EPEYİ UZAKLAŞTIĞI BİR SIRADA, MEME VERMEK ÜZERE ÇOCUĞUN YANINA GELEN ANNE, BEBECİ DEVENİN ÜZERİNDE GÖREMEYİNCE SAĞA SOLA ARANIR NİHAYET, YOLUN CERİSİNE DÖNER EPEYCE YÜRÜDÜKTENSONRA GEÇTİKLERİ YERDE YOLUN BİR TARAFINDA BULUNAN ŞAMIN DALINDA BEŞİĞİNİ ASILI OLARAK GÖRÜR VE SEVİNİR. YANIDAKİ ADAMCILARLA BEŞİĞİ İNDİRİRLER BİRDE GÖRÜLERKİ BEBEK PARÇA, PARÇA OLMUŞ, HAVADA KARTALLAR DOLAŞIR DURUYOR. BU YIRTICI KUŞLARIN BEBECİ PARÇALADIĞI ANLAŞILINCA ANA BAŞLAR FERYADA. (BU OLMUŞ VAKA ÜZERİNE SÖYLENEN TÜRKÜ DERHAL AZ BİR ZAMANDA DOĞU ANADOLUYA YAYILIYOR. ÇOK ACIKLI MEVZUD İLE HER TARAFTA BENİMSENEREK, AYNI MEVZUDA BAZI YERLERDEDE BAŞKA MELODİ İLE TÜRKÜ YAPILIYOR. BU TÜRKÜYE BAZI TARAFLARDA TESADİF EDİLMİŞTİR FAKAT MEVZU AYNI SÖZ VE MELODİLER DEĞİŞİKTİR)

NENİ AĞIDLAMASI

- 1 -

ALMA ATTIM YUVARLANDI

GİTTİ BEŞİĞE DAYANDI

BEBEK BEŞİKDEN UYANDI

NAKARAT

NENİ OĞUL OĞUL, NENİ OĞUL OĞUL, NENİ YAVRU YAVRU, NENİ BALIM.

ŞANA BEBEK DİYE HEDİM

(KALKIP) BELİP MEME VEREMEDİM

NENİ OĞUL OĞUL, NENİ OĞUL OĞUL, NENİ YAVRU YAVRU, NENİ BALIM.

- 2 -

HAVADA UŞAN KARTALLAR
KANADINA KAN BULAŞANLAR
BEBEĞİMİ BÖLÜŞENLER .

NAK .

NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ YAVRU YAVRU NENNİ BALIM .
SANA BEBEK DİYEMEDİM
KALKIP MEME VEREMEDİM
NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ YAVRU YAVRU NENNİ BALIM .

- 3 -

İLKENME DEVEH İLKENME
CEVAHİR YÜKÜ SİLKENME
ŞAM-DALINDA KALDI YÜKÜN

NAK .

NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ YAVRU YAVRU , NENNİ BALIM .
SANA BEBEK DİYEMEDİM
GELİP MEME VEREMEDİM
NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ YAVRU YAVRU , NENNİ BALIM .

- 4 -

DEVEHİ DEVEYE KATTIM
YULARI BOYNUNA ATTIM
KAYNANAMDAN HİCAP ETTİM .

NAKARAT .

- 5 -

KIZLAR GELİN ŞAYDAN GEÇEK
SU BULANIK NERDEN İŞEK
BEBEK ÖLMÜŞ KEFEN BİÇEK

NAKARAT .

BURADA KAINANA CEVAP OLARAK ALIR

- 6 -

DEVE BELİR KATAR GİDER
ÇAMURLARA BATAR GİDER
(Bu) NASIL ANA KOYAR KİDER

NAKARAT

NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ YAVRU YAVRU YAVRU NENNİ BALIM .
SANA BEBEK DİYEMEDİM
KALKIP MEME VEREMEDİM
NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ OĞUL OĞUL , NENNİ YAVRU YAVRU , NENNİ BALIM .

-7-

KARA ÇADIRIN KAZIĞI

GÜL MEMELER YOL AZLIĞI

GELMEZ ANANIN YAZIĞI (YAZIĞI - ACIMAK)

NAKARAT

NENNİ ÖBÜL ÖBÜL, NENNİ ÖBÜL ÖBÜL, NENNİ YAVRU YAVRU, NENNİ BALIM

SANA BEBEK DİYEMEDİM

KALKIP MEME VEREMEDİM

NENNİ ÖBÜL ÖBÜL, NENNİ ÖBÜL ÖBÜL, NENNİ YAVRU YAVRU NENNİ BALIM.

-8-

DAĞDAN DAĞA YOL OLURMU

BEBEK BEŞİKDE KONURMU

ANALIK BÖYLE OLURMU

NAK.

BURADA TEKRAR GELİN ALIR ..

-9-

ONBİR YILDA BEKLEDİĞİM

HASRETİNİ GÖZLEDİĞİM

TANRI VERDİ ÖZLEDİĞİM

NAK.

-10-

KARŞI DAĞDA DUMAN TÜTER

KARTALLAR HAVADA ÖTER

BU ACI ÖLÜMDEN BETER.

NAK.

-11-

ÇAMLAR SÖNDÜRDÜ OCAĞIM

BEBEKSİZ KALDI KUCAĞIM

KARALAR GEYDİ BUCAĞIM.

NAK.

-12-

MUNZUR BABA SEN VER SABIR

BEBEGE YAPTIM BİR KABİR

BAŞIMADA KARA ÇAMIR.

NAK.

① [M.M.: ♩ = 152] **YASYAN** (COYUN TÜRKÜSÜ) 1941
AKŞEHİR, BULVADIN
EMİROĞAĞ BİLGEİ

- SAZ AYRAK GİRİŞ

② EL LAL - TÜMYOL LA DIM - A - MAN - HA DI GİZ - DEL - DAK BOY -

SESS
SAZ

NU - NA VE MU BA LI DE VAR - İ SE -

GÜ NA HI DA VAR - İ SE O KI ZIN DA BO - NU -

NA NE Dİ YE LİM AĞ - LA YA - LİM

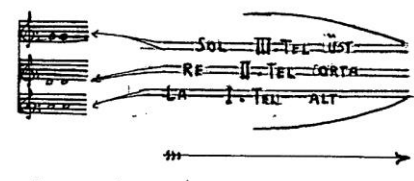
③ KA DE Rİ - MİZ BÖY - LE - DİR A - MAN DA A - MAN - TE ÇEL - LA - MİZ BÖ - LE

DIR

① [M.M.: ♩ = 160] YASAN OYUN HAVASINDAN BİR ÖRNEK

BAZEN TEZENEYİ RİTMİK OLARAK TELLERE TIRYÖLE
ŞEKLİNDE YUKARDAN AŞAĞI İNDİRMEK SURETİLE ÇALINIR.
BU TARZ DİNLEYENE TIRİL HISSİNİ VERİR. (BİLMESİNE KIVRAK OYUN HAVALARINDA
ÇOK YAPILIR)

SAZ DÜZENİ: ALTI TELLİ - AKSEHİR.

TÜRKÜ SÖYLENTİSİNDE AYNI BÖLGEDE YAPILAN AÇIL DEĞİŞİMLERİNDE ESASA GÖRE
TECANNİ TARZ VE ÜSLUPLARDAN BİRKAÇ ÖRNEK.

② a) EL LAL-TAN - YOL LA DİM - A - MAN HA - DI GİZ - DEL - DAK BOY - NU - NA

② b) EL LAL-TAN - YOL LA DİM A - MAN - HA - DI GİZ - DEL DAK - BOY NU - NA -

(3a) KA DE RI MİZ BÖ LE DIR A MAN DA A MAN TE CEL LA MIZ BÖ LE

(3b) KA DE RI MİZ BÖ LE DIR A MAN TE CEL LA MIZ BÖ LE

YATSIYA HAVASI
"YÜRÜK AĞZI"

Bu TÜRKÜNÜN KENDİNE MAHSUS BİR OYUNU VARDIR. AKŞEHİR'İN, EMİR DAĞI, BOLVADİN TARAFLARINDAKİ DAĞLI YÜRÜKLERE AID OLAN BİR MELODİ TARZI OLARAK BÖRMEKTEYİZ.

YÜRÜKLERDE ADET EDİLMİŞ BİR HALDE OLAN, KADIN KIYAFETİNE GİRÜP VE KADIN TARZINDA İKİ KOL YANDAN KALKIK, BEL VE OMUZ KIRAR BİR ŞEKİLDE OYNANAN BU GİBİ HAVLARIN OYUNLARI, ESAS İTİBARİLE, ERKEK OYUNLARI OLARAK KABUL EDİLMEMESİ GEREKİR. (1) ÇÜNKİ, BU HAVALİDE BU GİBİ HAVALARLA AYNI ZAMANDA KADINLARINDA OYNADIĞI GÖRÜLMÜŞTÜR. (ANADOLUNUN BAZI BÖLGELERİNDE OLDUĞU GİBİ BU BÖLGEDE'DE KADIN OYNATM. ADET VEY İTIYAT HALİNDEDİR.)

MELODİ İTİBARİLEDE KARAKTERİSTİK VE BİR YÜRÜK DUYGUSUNUN ÖRNEĞİ OLARAK SAYILAN BU MELODİNİN SÖZLERİ

(YATSIYAN OYUN TÜRKÜSÜ)

- 1 -

(2) ELLALTUN YOLLADIM AMAN HADI GIZ (3)

DEL DAK BOYNUNA

(4) MUBALİDE VAR İSE

GÜNAHIDA VAR İSE

O KIZINDA BOYNUNA

NE DİYELİM AĞLAYALIM

KADERİMİZ BÖYLE DİR AMANDA AMAN

TECELLAMIZ BÖYLE DİR.

(1) - VAKTİLE DİN İCABATINDAN GÖSTERİLEN TAASSUB: DOLAYISILE ANADOLUNUN EKSERİ YERİNDE KADINLARLA, ERKEKLER BİR ARADA OTURUP ÂLEMLERDE VE EĞLENCERDE BULUNAMAZLARDI. BU YÜZDEN İŞKİ VE EĞLENCERDE ERKEGE KADIN KIYAFETİ GİYDİRİLİP, KADIN TARZINDA OYNADILIRDI Kİ, BU GİBİ OYUNCULARA "KÖÇEK" DENİRDI, ŞİMDİ İSE BU GİBİ OYUNCULAR GİTÂİDE AZALMAKDA DİR. İŞTE KADIN TİPİNDEKİ BU OYUNLAR, ESKİDEN BERİ BU SEBELELERLE ANADOLUDA YER ETMİŞ DİR.

(2) - ELLALTUN: ELLİ ALTUN - MELODİ RİTMİ İCABİ KELİMEYİ İHTİSAR.

(3) - GIZ: KIZ - KELİMENİN BAŞINDA BULUNAN "K" HARFİ "G" OLARAK SÖYLENİR "ŞİVE".

(4) - MUBALİ: VEBALİ - GALAT ŞİVE. MANEVİ MESÜLİYET VEBAL ALMAK.

- 2 -

AYMI DOĞAR GÜNMÜ AMAN HADI GİZ
DOĞAR GEÇEDEN
ŞAVKIDA VURD AY GİZ
PENCEREDEN BACADAN
SEN UYKUSUZMU KALDIN
AY KIZ SENDÜN GEÇEDEN
NE DİYELİM AĞLAYLIM AMANDA AMAN
KARELER BAĞLAYALIM.

- 3 -

DOLAŞIR DOLAŞIR AMAN HADI GİZ
SOKAKLAR DOLAŞIR
TOPLA GELİN ŞALVARIN
TOPLA AY GİZ ŞALVARIN
ÇAMURLARA BULAŞIR
NE DİYELİM ANLAYALIM
OYARA SÖYLEYELİM AMANDA AMAN
YAZIMIZDA BÖYLEDIR.

- 4 -

DİVİDİDE VARDA AMANDA HADI GİZ
KALEMİDE VAR
YAZI, YAZI YAZARLAR
ATLARIDA ŞAYIRDA
AMAN SERBEST GEZERLER
NE DİYELİM AĞLAYALIM
KADERİMİZ BÖYLEDIR AMANDA AMAN
YAZIMIZDA BÖYLEDIR.

OYUN TÜRKÜSÜ'NÜN YALNIZ SESDEN ALINMIŞ ŞEKİL TARZINDAN BİR ÖRNEK.

[M.H.: 152] EL LAL TUN YOL LA - DIM A - MAN - HA DI GİZ A MAN DEL - DAK - BOY - NU - NA

AMAN BOY NU - NA - MU BA LI - DE VAR - İ SE A MAN İ SE O KI - ZİM - DA BOY -
NU - NA BOY NU NA S R Z NE Dİ - YE LİM - AĞ LA - YA LİM AĞ LA YA - LİM
KA DE - Rİ MİZ - BÖY - LE - DİR A - MAN DA A - MAN - TE CEL LA - MİZ BÖY - LE DİR

MİSKET OYUN TÜRKÜSÜ 1941 ANKARA BÖLGESİ

1. H.M.: 1203

1 SAZ GİRİŞİ

2. H.M.: 126

3. H.M.: 126

TEMPO

MU

ŞÖRSAMUYA NİR- MI

OR DA - DEH - BİR - DA - A - HAN - A - MAN - BE - NA - CAN - DA - YA - NİR -

MI - A BE NİM H CI - YA - RİM - BA - ŞI - MİN - TA - CI - YA - RİM -

EL LER BA NA - A - CI MAZ - SEN BA - Rİ A - CI YA - RİM -

① [H.M.: J = 152] MISKET'İN OYUN TARZINDAN BİR ÖRNEK.

② GÜ VER Cİ NİM U YUR MU - CA BİR SAM U - YA NIK - MI
MISKET OR DA BEN BUR - DA - A HAN A HAN -

MISKET DÜZENİ : ALTI TELLİ «ANKARA»

(V) - BU İŞARETLER, TEZENE TUTAN ELİN BOŞ OLAN PARMAKLARIYLA, RİTH KIYMETİNE GÖRE SAĞIN GÖĞÜS KISMINA VURUŞU GÖSTERİR. FİSKE DENİR.

MISKET OYUN TÜRKÜSÜ

VAKİLE ANKARANIN CEMİYET HAYATINDAKİ EĞLENCERLER ARASINDA, ÂDET HÜKMÜNDE OLAN SOHBETLER YAPILIRDI. BU TOPLANTILARA İSTİRÂK EDENLER YİNE ÂDET ÜZERE RİAYET EDİLMESİ LÂZİM GELEN BİR TAKIM KAYIT VE ŞARTLARA BAĞLI BİR HALDE EĞLENME LERİ LAZİM GELİRDİ. SOHBET ESNAF TEŞKİLATINA DAHİL KİMSELER İSTİRÂK EDERLERDİ. BİR MÜNASEP YERDE TOPLANTI YAPILDIKTAN SONRA GECE SABAHA KADAR BİR BİR ÇEŞİT OYUNLAR OYNANIR VE TÜRKÜLER SÖYLENİLEREK EĞLENCE DEVAM EDER. MÜZİKDE DE BİR SIRA KAİDESİ VARDI. EVELÂ AĞIR VE UZUN HAVALAR SONRA KIRIK (OYNAK) HAVALAR, EN SONDA OYUN HAVALARINA.

BASLANIR VE ARTIK SOHBET EN COŞKUN BİR HAVA İÇİNE GİRER BÖYLECE
SABAH EDİLİRDİ. BURADA VERDİĞİMİZ MİSKET OYUN TÜRKÜ VE HAVASI
BU HAVALARDAN BİRİDİR. BU HAVA 70 - 80 SENE EVVELKİ BİR ZAMANDA,
MİSKET (1) İSMİNİ VERDİKLERİ GÜZEL BİR KADIN ÜZERİNE ÇIKARILMIŞ
BİR TÜRKÜDÜR.

MİSKET TÜRKÜSÜ

- 1 -

GÜVERCİNİM UYURMU
ÇAĞIRSAM UYANIRMI
MİSKET ORDA BEN BURDA
BUNA CAN DAYANIRMI.

NAKARAT

A BENİM HACI YARIM
BAŞIMIN TACI YARIM
ELLER BANA ACIMAZ
SEN BARI ACI YARIM.

- 2 -

GÜVERCİN (İN) UÇUVERDİ
KANADIN AÇIYERDİ (2)
ELİN OĞLU DEĞİLMI
ÖPTÜDE BEÇİVERDİ. (KAŞİVERDİ)

NAKARAT

A BENİM ASLAN YARIM
DİVARA YASLAN YARIM
DİVAR CEFA GÖTÜRMEZ
BAĞRIMA YASLAN YARIM.

- 3 -

GÜVERCİN VURDUM UÇTU
(VARDI) UÇTU BAĞÇEYE DÜŞTÜ
KÜÇÜK DEN SEYDİĞİM KIZ (OĞLAN)
GELDİ YANIM DANI GEÇTİ.

NAKARAT

A BENİM GÜZEL YARIM
DAĞLARA YASLAN YARIM
DAĞLAR CEFA GÖTÜRMEZ
SİNEME YASLAN YARIM.

(1) MİSKET : ÜZÜM'ÜN GAYET MAKBUL OLAN BİR CİNSİNE VERİLEN İSİM.
(2) BU MİSRA YERİNE BAZANDA (UÇTUDA KAŞİVERDİ) DENİR.

- 4 -

GÜVERCİNİM DÜZ BEYAZ
AYRI DÜŞÜK BİZ BU YAZ
HEDİYENİ İSTEMEM
MEKTUBUNU SIKCA YAZ :
NAKARAT
ABENİM HACI YARIM
GÖNLÜM İLÂCI YARIM
KİMSE BANA ACIMAZ
SEN BANA ACI YARIM.

- 5 -

GÜVERCİN VURDUM KALKMAZ
KANI SEL OLDU AKMAZ
KÜÇÜKDEN SEVDİĞİM YAR
ŞİMDİ YÜZÜME BAKMAZ
NAKARAT
ABENİM ASLAN YARIM
DAĞLARA YASLAN YARIM
DAĞLAR CEFA GÖTÜRMEZ
BAERİMA YASLAN YARIM.

- 6 -

GÜVERCİNİM UYURMU
DOKUNSAM UYANIRMI
SEN ORDA BEN BURADA
BUNA CAN DAYANIRMI.
NAKARAT
ABENİM HACI YARIM
GÖNÜL İLÂCI YARIM
ELLER BANA ACIMAZ
GEL BANA ACI YARIM

- 7 -

GÜVERCİNİM KANADI
BEN SEVDİM EL KINADI
HASRETİN ŞEKE ŞEKE
YANDI İÇİM KANADI.
NAKARAT
ABENİM ASLAN YARIM
DİVARA YASLAN YARIM
DİVAR CEPA GÖTÜRMEZ
SİNEME YASLAN YARIM.

MİSKET TÜRKÜSÜNÜN YALINIZ AĞIZLA SÖYLENTİSİNDE BİR ÖRNEK.

NOTA KIYMETLERİNE GÖRE CI NİM U YORMU SAĞIR SAH U YA NİR MI
GÖR USOLSÜZ

MİS KET DR DA - BE BUR - DA - A MANA MAN - BUNA CAN - DA - YA - NİR -

TEMPO
MI - A BE NİM HA - CI YA RİM - BA ŞI - MİN TA - CI YA - RİM - ELLER BA NAL

A CI - MAZ - SEN BA - Rİ - A - CI - YA - RİM - [BAĞLAMA İLE]

[M. H. J. = 160]

ŞELEHUN OYUN HAVASI

1943
KARS

①

②

③

OYUN HAVASI ESASI İÇİNDE MELODİ DEVAM ETTİKÇE YAPILAN MAHALLİ DEĞİŞTİRMELER.

① a)

① b)

Bu HAVALİDE ÇALINAN DAVUL KÜÇÜK OLUP TOKMAK VE DEĞNEKLE ÇALINIR ANCAK EL İLE, AVUÇLARLA VURULARAK ÇALINIR. DAVULUN BÜYÜKLÜĞÜ ANCAK ALTIŞ SANTİM KUTRUNDA OLUP EKSERİYETLE ÖMÜZE VAZEDİLEREK ÇALINIR.

②

③ a)

[x]

③ b)

Anadolu Halk Türkülerinden

Örnekler

VII

- I - KIZILELMA DESTANI KONYA
II - HACI OSMAN TÜRKÜSÜ SAFRANBOLU
III - ÇAYDA ÇIRA OYUN TÜRKÜSÜ ELAZIĞ
IV - SAP KAĞNISI TÜRKÜSÜ NİĞDE
V - ESNAF OYUNU KASTAMONU
VI - HİKKÂRİ BARI ERZURUM
VII - BITLİS ÇÖKERİSİ "

Ferruh ARSUNAR.

507

GİRİŞ

TÜRK DUYGUSUNU VE KARAKTERİSTİK TARAFLARINI, ORJİNAL OLARAK BELİRTMEK ÜZERE HAZIRLADIĞIMIZ BU SERİ, DEVAM EDERKEN. BU SAYIMIZDA ^{ÇİHETİ} ~~ŞUNLARI~~ BELİRTMEK İSTEDİK:

ŞİMDİYE KADAR VERMİŞ OLDUĞUMUZ SAYILARDA BULUNAN BÜTÜN PARÇALAR, BİRER ESAS ÖRNEGİNİ GÖSTERMEKTE İDİLER. BUNDAN SONRA, ^{BU NEŞRİYAT} DEVAM EDERKEN, TERTİBİMİZİN ESAS TARZINA ^{GÖRE} AYRICA FOLKLOR İLE DAHA FAZLA BİLGİ EDİNMEK İSTEYENLERE İLGİLİ OLANLARLA) ^{BU MELODİLERİN} BU SAYILARIMIZDA VERDİĞİMİZ PARÇALARIN HER BİRİNİN MEVZULARI İLE, ADETLERDEKİ YERLERİNİ DAHA ŞÜMULLÜ OLARAK, MAHALLİ MUKAYESE TARZLARI İLE TEKNİK BAKIMINDAN BELİRTMEK ÜZERE, BÜTÜN MÂLUMATI HAVİ AYRICA BİR KİTABI VERECEĞİZ. BUDA, HER ON SAYI ARASINDA TAMAMLAYICI BİR KİTAP OLACAKTIR.

HARP DESTANI (1)

AŞIK (HALK ŞAİRİ) AĞIZ TARZINDAN BİR ÖRNEK OLAN BU DESTAN, ÇOK ESKİ BİR YUNAN HARBİNDE SÖYLENMIŞTİR.

HALK MÜSİKİSİ SAHASINDA İCRACI OLARAK EN MÜHİM BİR SANATKÂR ZÜMRESİ SAYILAN AŞIKLAR, TARZLARI İTİBARI İLE AYRI BİR BÖLÜMÜ TEŞKİL EDERLER. HARPLER, TARİHİ VAKIALARINDA ASIRLARDAN BERİ BU GÜNE KADAR YAŞAMASINI, BU HALK SANATKÂRLARI TEMİN ETMİŞTİRLER.

AŞIK, ANADOLUYA HAS OLAN AĞIZ İLE, DIVAN EDEBİYATININDA KUDRETLİ BİR YARATICI VE YAŞATICISIDIR. HER AŞIK KENDİ BİLGİSİ İLE MEYDANA GETİRDİĞİ TARZ VE ÜSLUBUNA GÖRE OLAN BİR TERENNÜMLE DEYİŞLERİNİ SÖYLER. (2) BURADA VERDİĞİMİZ BU DESTAN AŞIK RİNDİNİN VE YİNE AŞIKLARDAN ÇOPUR İSMAIL ADINDAKİ ŞAİRDEN ALINMIŞ KONYA YA MAHSUS DESTAN TARZINDAN BİR ÖRNEKTİR.

(1) - BU DESTAN'A, KIZIL-ELMA DESTANI DA DENİR.

(2) - ANADOLUDA HER GÖRÜLEN VE SAZ ŞAİRİYİM DİYEN BU SÖYLEDİKLERİMİZDEN DEĞİLDİR.

HACI OSMAN

BİR ÇOK BÖLGELERDE BU MEVZUDA SÖYLENEN TÜRKÜLERE RASTLAMAK MÜMKÜNDÜR. BUNLAR, MUHITTEKİ HER HANGİ BİR VAK'A ÜZERİNE OLDUĞU GİBİ, SEVIŞME VE AŞK ÜZERİNE ÇIKARILIR.

BURADA VERDİĞİMİZ «HACI OSMAN» TÜRKÜSÜ; MUHITTE NAZARİ DİKKATİ ÇEKECEK KADAR, BİRİNİN GAYET GÜZEL İKİ KIZI VARMİŞ. BUNLARA TALİP ÇIKARAK EVLENMEGE KARAR VERİLMİŞKEN HER HANGİ BİR SEBEPLE BU EVLENMEDEN VAZ GEÇİLMESİ ÜZERİNE, HALK ARASINDE BU HADİSEYE VERİLEN MÂNÂYA GÖRE ÇIKARILMIŞTIR. ÇOK ESKİ OLAN BU TÜRKÜ BU GÜN BİLE HÂLÂ SÖYLENMEKTEDİR. KARAKTERİSTİK BİR MELODİSİ OLAN BU TÜRKÜ, BAZI BÖLGELERDEDE TESADÜF EDİLEN, SECOND OGMANTE TARZİNİN BİR TERENNÜM ÖRNEĞİDİR. (1) VERDİĞİMİZ BU MELODİ İSE, SİRF BU HAVALİNİN HUSUSİYETİNE GÖRE OLAN BİR ÖRNEKTİR.

ÇAYDA ÇIRA

BU BÖLGEYE MAHSUS DÜĞÜN VE KİNA GECELERİNDE, HALKIN EN ÇOK SEVDİKLERİNDEN, HATTÂ ADETLERİ İÇİNE ALDIKLARI TÜRKÜLERDEN BİRİ OLAN BU «ÇAYDA ÇIRA» TÜRKÜSÜ, BİLGESİ GELİNE KİNA YAKILIRKEN SÖYLENEREK OYNANIR. ÇOK HAREKETLİ OLAN BU TÜRKÜNÜN, KIZLAR TARAFINDAN OYNANAN VE KENDİNE MAHSUS BİR DÜYUNU VARDIR.

GENÇ KIZLAR ELLERİNE ALDIKLARI KİNA TABAKLARININ İÇİNE MUMLAR DİZERLER. BU MUMLAR YAKILARAK İKİ ELLERİNDE TABAKLAR OLDUĞU HALDE GELİNİN ETRAFINDA DÖNEREK KENDİLERİNE MAHSUS FİGÜRLERİLE GELİNİ NEŞELENDİRİRLER. BUDA DÜĞÜNÜN EN HÜZÜNLÜ BİR ANINDA KIZIN BABA EVİNDEN AYRILMA TESSÜRÜNÜ GİDERMEK İÇİNDİR.

(1) - ANADOLU TÜRK MELODİLERİNDE BU MAKAMIN^{AYR} BİR MEVZU TEŞKİLETTİĞİ ANLAŞILMAKTADIR. BU MAKAM HAKKINDA BİRİNİN TELEKKİSİ BELİRTİLEREK ESASLARI GÖSTEREN BİR ÇOK ÖRNEKLERDE VERİLECEKTİR. [GARPLI BESTECİLER EKSERİYETLE ŞARK MEVZULARINI BU MAKAMLA CANLANDIRIRLAR].

SAP KAĞNISI

ÇOK ESKİ OLAN BU TÜRKÜ, ATALAR MIRASI /^{SAYILAN} ~~OLAN~~ VE KÖYLÜLERİN EN ESKİ BİR NAKİL VASITASI ~~OLAN~~ KAĞNI ÜZERİNE SÖYLENMİŞTİR. KAĞNI HER TAŞIDIĞI NİN İSMİNİ ALIR. MESELÂ, KARPUZ KAĞNISI, BOSTAN, MISIR İLAH... GİBİ İSİMLERLE ADLANIR. BU TÜRKÜ İSE, BUNUN GİBİ BUĞDAY SAPI YÜKLEMİŞ SAP KAĞNISI ÜZERİNE SÖYLENMİŞ DEYİMLERİN BİR MELODİ ÖRNEĞİDİR. BİLGESİ ÇİFTÇİLERE AİD OYUN TÜRKÜSÜDÜR.

HASAT VE HARMAN ZAMANI İŞ ARALARINDA YAPILAN EĞLENCELERDE, KADIN ERKEK BİRLİKTE SÖYLER VE DYNARLAR. OYUN DAHA ZİYADE KADIN OYUNUDUR. ANADOLUNUN HER BÖLGESİNDEKİ ÇİFTÇİ TOPLULUKLARINDA KENDİLERİNE MAHSUS BİR ÇOK OYUN VE TÜRKÜLER, HİKÂYELER VARDIR. Kİ, BU HAVA DA NİĞDE BÖLGESİNE AİD) ^{OLANLARDAN} BİR OYUN TÜRKÜSÜDÜR.

ESNAF OYUNU

ANADOLU^{NUN} EKSERİ BÖLGELERDE^{İN}, ERKEK OYUNLARI ARASINDA BİRDE TAKLİDİ OLANLARIDA VARDIR Kİ, BU OYUNLAR İCTİMÂİ HAYAT SAHASININ MUHTELİF TARAFLARINI BELİRTEN TAKLİTLERLE DYNANIRLAR. FIGÜRLERİ İSE HER HANGİ BİR TARAFIN MEVZUUNA GÖRE VE KENDİNE MAHSUS HARAKETLERİNİ BELİRTEREK RİTMİK BİR MELODİ İLE TAKLİT EDEREK DYNARLAR. BU NEVİ OYUNLARDAN KADINLAR ARASINDA OLANLARIDA ÇOKTUR. BURADA VERDİĞİMİZ (ESNAF OYUNU) KASTOMONU KADIN OYUNLARINDAN ÇOK TİPİK OLAN BİRİDİR.

HİKKÂRİ VE BİTLİS ÇÖKERİSİ BARLARI.

BU İKİ BARDA ERZURUM'UN SERİ HALİNDE DYNANAN, BU BÖLGEYE MAHSUS KARAKTERİSTİK OYUNLARIN^{İN HAVALARIDIR} ~~BARLARI~~. BUNLAR DÖRT, ALTI, SEKİZ, ON - ON İKİ KİŞİ İLE DYNANIRLAR.

F. A.

HARP DESTANI
(KIZILELMA)
1944
KONYA

DESTAN GİRİŞ [M.M.: J = 162]
SAZ

TEMPO

BİLSÜZ

YAR [M.M.: J = 144] NOTA KIYMETİLE BİRLİKTE

MAY RO LA KUD RET DEN BİR TOP - A TIL DI [S... A... Z] BİR GÜL GÜ LE

DÜS - TÜ - EH - LI DÜN YA - YE - YAR - YAR [S A Z]

YAR - KAN LAR AK DI DER YA - LA RA KA TIL DI [SES]

ÇOK LA RI HAV FİN DAN GİT Dİ - UK - BA YE

YARLI DUYGUYA GÖRE ESAS İÇİNDE, SAZ İLE DESTAN'A ÇIĞIŞTEN
DİĞER KARAKTERİSTİK BİR ÖRNEK.

[M.M.: J = 144]

TEMPO

RİTMİK OLAN BU GİRİŞ PARÇASI SAZ
ÇALANIN ARZUSU İLE MÜNASİP BİR ŞEKİL-
DE BAZAN İKİ ÖLÇÜ VEYA ÜÇ ÖLÇÜ OLARAK
ÇALINDIĞI GİBİ, DAHA FAZLA UZADILABİLİR.

BU PARÇA: ...KİDEN FAZLA SAZ TOPLULUĞU İLE ÇALINIP SÖYLENİRKEN SES KIS-
MINDA BÜTÜN SAZLAR DURUR. ANCAK: DESTANI SÖYLEYEN ADAHDA SAZ ÇALIYORSA, ARA-
LARDAKİ CÜMLE SONU DURUŞLARINDA KISA SAZ NAĞMELERİNİ KENDİ YAPARAK BOŞLUK-
LARI DOLDURUR. EĞER SÖYLEYEN ADAH SAZ ÇALMAYIP YALINIZ DESTANI SÖYLEYORSA
EÇALANLARIN İÇİNDE BİRİ, BU BOŞLUKLARI DOLDURUR. RİTMİK OLAN BAŞLANGIÇ İSE
TOPLU SAZLARLA ÇALINMASI KALDEDENİR.

SAZ GİRİŞİNİN SON PARÇASINDAN
SESLE BAŞLANGIÇ ÖRNEĞİ.

[SES]

[SAZ]

TEMPO

2 USULSÜZ

YA

MAY RO LA KUD RET TEN BİR- TOP A TIL DI

DESTAN BİTİNDİĞİNİ ESASA GÖRE YAPILAN BİR DEĞİŞİME ÖRNEĞİ:

3 USULSÜZ

ÇOK LA RI GİT Dİ HAV- FİN- DAN YAR- YAR UK BA- YA YAR

[ON TELLİ MEYDAN SAZI] SAZ DÜZENİ: KANYA

HARP DESTANI

HALK MÜSİKİSİ ALANINDAKİ İCRACILAR ARASINDA AYRI BİR ZÜMRE VARDIR Kİ BUNLAR, HALK TARAFINDAN ÇOK SEVİLEN VE SAYILAN AŞIKLAR DIR. [HALK ŞAİRİ] AŞIKLARIN (1) ÜMÜMİ OLARAK HALKA MAHSUS MÜSİKİLERİNDEN BAŞKA AYRI OLARAK BİRDE, KENDİLERİNE HAS OLAN BİR MÜSİKİ TARZLARI VARDIR. HALK, BU TARZLARIDA BENİMSEYEREK ÇOK MAKBUL SAYARLAR. YALINIZ, HER SAZ ÇALAN VE TÜRKÜ SÖYLEYEN BİR KİMSE

[1] - ANADOLUDA HALK BUNLARA AŞIK VEYA HAK AŞİBİ DERLER. KATİYYEN HALK ŞAİRİ DEMEZLER VE BİLMEZLER.

490 01 969 748 13

Bu gibi musiki parçalarını söyleyemediği için aşıkın bu tarz ve üslubundan aşık rindinin harp destanını örnek olarak burada vermekteyiz. [Bu destana KIZILELMA DESTANI DA DENİR]

KIZILELMA

" DESTANI "

- 1 -

HAYR-OLA KUDRETTEN BİR TOP ATILDI
BİR GULGULE DÜŞTÜ EHLİ DÜNYAYA (1)
KANLAR AKTI DERYALARA KATILDI
ÇOKLARI HAVFINDAN GİTTİ UKBAĞA

- 2 -

YEDİ DÜVEL TEREDDÜTTE TEŞVİŞTE
MÜDEBBİRLER ACİZ KALDI BU İŞTE
HAZIRLANDI HİKMET OKU KİRİŞTE
KARŞI DURULURMU TİR-Ü KAZAYA .

- 3 -

OYUNBAZLAR MÜSAVERE ETTİLER
DÖRT TARAF HEMDE BİR BERK ETTİLER
GÜYA BAHRE BİR TEFTİŞE GİTTİLER
VAPURLARI DOLOURDULAR DERYAYA .

- 4 -

HABERSİZ ATILDI ECEL OKLARI
AKMAĞA BAŞLADI KAN OLUKLARI
HİYLE TUZAĞINI KURDU ÇOKLARI
KURAN DÜŞER DERLER DAMÜ BELÂYA .

- 5 -

DAHA ÇOK KUVVET VAR EHLİ TEVHİT'DE
SEKSEN İKİ MİLYON MÜ'NİN VAR HİNT DE
SEKSEN ALTI MİLYON ÇİN-İ BAİT DE
KIRK MİLYON MOSKOF TA BAKTIM KÜYAYA

(1) - HER ^{Kısa Kısa} KİTAPIN SONUNDAKİ MİSRANIN BİTİŞİNDEKİ (YA) LAR (YE) GİBİ OKUNURSA MÂHALLİ SÖYLENİŞE UYGUN GELİR .

- 6 -

BİLHİSAP ÂLEMDE HAZİR MÜMİNAN
ACEMİSTAN, BAĞDAT, BASRA, GÜRCİSTAN
ELLİ MİLYON MEKKE, MEDİNE HEMAN
OTUZ ALTI MİLYON MEHOİ LİVAYA.

- 7 -

YİRMİ İKİ MİLYON MISIRLA YEMEN
ÜÇ YÜZ DOKSAN MİLYON HESAP ETTİM MEN
SANCAĞIN ALTINDA GÖRELEKSİN SEN
CEM OLUR SANCAĞI TAHT-U BÂLÂYA.

- 8 -

BU PÜNHAN NOKTADAN FAŞ OLDU ESRAR
SEFİNE-İ MAKSUT BULDU RUZİGÂR
ÂYİNE-İ DİLDEN SİLİNDİ ÇUBAR
NAZAR EYLE BİR HİKMET-İ MEVLÂYA

- 9 -

YÜRÜTTÜ EMRİNİ BU DİNİN ŞAHI
ZİRA ANIN HÜKMÜ, HÜKMÜ İLÂHİ
ŞARK TARAFTAN HAZIRLANDI SİPAHİ
RUHANIYAN BU CİHETİ UZMAYA.

- 10 -

EMANETLER YERLİ YERİNE KONDU
GÜLLE İKEN BEYTULLAHA DOKUNDU
KÜFFARIN KATLİNE FERMAN OKUNDU
DAĞILDI NAĞMELER BAĞI BEDAYA.

- 11 -

SANCAĞI RESULÜN BEYTÜL-HAREMDEN
ÇEKİLDİ ÂLEME ZATI KİRAMDAN
İRÂDE ŞAH İLE ŞEYHÜL-İSLÂMDAN
ÇIKTI İMÂN ETTİK HÜKMÜ FETVAYA.

- 12 -

ULEMÂ VARIS-İ NURİ PEYGAMBER
ŞEMİ AYÂT İLE ÂLEM MÜNEVVER
LEVHİ KALBİMİZDE ŞEM'A MUSAVVER
BİLDİRMEK FARZ OLDU KAVMİ TERSAYA.

- 13 -

HÜKMÜNE RAM OLDU VEZİR VÜZERA
OKUNDU SURE-İ İNNÂ FETEHNÂ
DESTİ SEDAKATLE TUTTU ÜMERA
TEŞEKKÜR ~~HATEMİN~~ HATEMİN BASTI İMZAYA

- 14 -

ŞERİAT-İ AHMEDİYE KADİMDİR
ME-ÂLİ KELÂMIN SİRRI AZİMDİR
BÜRHANIMIZ BU KUR'ANI KERİMDİR
HÜKMÜ BÂKİ İLÂ YEVMÜL BEKAYA .

- 15 -

ŞECERE-İ DİN-İ İSLAM DALLANDI
SEMERE-İ ÜMİDİMİZ BALLANDI
MÜRTEZANIN ZÜLFİKARI SALLANDI
KÜFERANIN BAŞI GİTTİ ARAYA .

- 16 -

SEYFÜL-İSLÂM UCU LÂMA İLİŞTİ
TAVUS KUŞU GİBİ KAFİRLER ŞİŞTİ
SEFINE-İ NUH İMDADA YETİŞTİ
ÇIKARDI İSLÂMİ BEYTİ ~~ŞEHİD~~ ÜLÂYA .

- 17 -

SULTANIMIZ HAK MUHAMMET MUSTAFA
YÜZ ON BİN MÜ'MİNLE GELDI BA SEFA
SUVAR OLMUŞ DÜLDÜLÜNE MÜRTEZA
SERDAR OLMUŞ GELDI OL ŞÜHEDAYA .

- 18 -

ŞÜHEDANIN NURU İLE SERÂPA
TEZYİN OLMUŞ SEKİZ CENNETİ ÂLÂ
YETHİŞ ÜÇ BİN ERLE ŞAHİ KERBELÂ
YETİŞTİ İMDADA GİRDİ GAZAYA

- 19 -

TOPLANDI ASKERLER İNDİ HUDUDA
SİĞİNALIM HALLÂKIMIZ MÂBUDA
BU CEZA ERİŞTİ KAVMI MERDUDA
İBLİS GİBİ TUTULDULAR İEVAYA .

- 20 -

KILAP SÜRÜSÜNDEN GÖRÜNMEZ DAĞLAR
HANAZİR BOYNUNDA GLADE BAĞLAR
ŞAHİN KESİLDİLER BİR TAKİM SAĞLAR
PERVAZ EDİP UÇMAK İSTER HAVAYA .

- 21 -

BAHRİ KÜFFAR TÜĞYAN ETTİ SERASER
BESBİNDEN ZİYADE ALINAN HABER
HAZIRLANDI EHLİ İMAN BERABER
ERİŞÜP BELDİLER YAKA YAKAYA .

- 22 -

İKİ SAAT KADAR SÜRMEYİ KÜFFAR
KIRILDI SÜRÜSÜ OLDU TAR-ÜMAR
NARTA, TIRNAVA, TIRHALA, TEK-İRAR
ALINIP KAĞTILAR BAŞKA ~~DU~~DUYAYA .

- 23 -

TOP, TÜFEK, CEPHANÇ ÇADIR Bİ HESAP
ERZAK, KAZMA, KÜREK, MİSALİ HÜBAP
OVA, DAĞ, KIRK BEŞ KÖY NİCE ASİYAP
NİCE BİN ESİRLE KALDI BEKAYA .

- 24 -

YENİ MORA ŞEHRİNE GİRDİK TEZ ANDA
BAŞLAR KALDI GÖR PENÇE-İ ASLANDA
KÖPEKLERİN LÂŞELERİ MEYDANDA
CANİLERİN CANI BİTTİ GAYYAYA .

- 25 -

CANAVARLAR ŞİRE VERDİ BOYUNU
KOÇ KESİLDİ BİNE KUDRET KOYUNU
HAMD-OLSUN GEÇİLER KÖSTEM SOYUNU
BİR GÜN İNDİRİRLER KIZILELMAYA .

- 26 -

BİR KAÇ GÜNE KADAR YUNAN MAH-VOLUR
ANDAN SONRA GELEN BELÂSIN BULUR
YEDİ DÜVEL BU KAVGADA BOZULUR
MUABBİRLER MÂNÂ VERDİ RÜYAYA .

- 27 -

RİNDİYA DÜNYAYI UKBAYI UNUT
HARFSİZ, SARFSİZ, NİDASINA KULAK TUT
ŞECERE-İ NEFSİ KÖKÜNDEN KURUT
TÜĞYAN EDER YÜZ VERME PEK İĞVAYA .

HACI OSMAN TÜRKÜSÜ
"KADIN OYUN HAVASI"
1941
SAFRANBOLU
VE
ÇEVRESİ

[M.M.: ♩ = 192]

HA COS - MA NIN - HA VU - ZUN - DA - KUM - KAY - NAR -

HA COS - MA NIN - GE LİN - LE - Rİ - ÇİFT OY - NAR -

MA - NIN - GE LİN - LE - Rİ - ÇİFT OY - NAR -

İKİNCİ PARÇADA DİĞER MİSRA
SÖYLENECEK.

SAZ GİRİŞİ

HA COS MA - NIN - GE LİN - LE - Rİ - ÇİFT OY - NAR - HA COS - MA - NIN -

2) a) HA COS MA NIN HA VU ZUN DA KUM Kay- NAR HA COS MA NIN DA

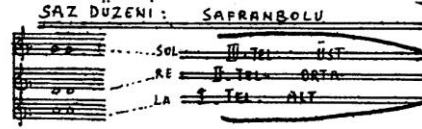
2) a) HA COS MA NIN GE LIN LE RI ÇİFT OY NAR

2) b) HA COS MA NIN GE LIN LE RI ÇİFT OY NAR

SAZ DÜZENİ: SAFRANBOLU

HACI OSMAN TÜRKÜSÜ

SAFRANBOLU BÖLGESİNİN DOĞRUDAN DOĞRUVA KENDİNE MAH-SUS BİR MELODİ TARZI OLAN VE AYNIZAMANDA YERLİ DUYGU KARAKTERİNİ BELİRTEN BU TÜRKÜ ŞARK MUSİKİSİNDE HICAZ MAKAMI ADI VERİLEN VE BU MAKAMIN ANADOLU-YE HAS BİR ÇEŞNİ ÖRNEĞİDİR. BU MAKAMA GÖRE OLAN TÜRKÜLERE, ANADOLUNUN BAZI BÖLGELERİNDE TESADÜF EDİLİRSE DE, BUNLAR, MÂHÂLLİ TARZLARA GÖRE DEĞİŞİRLER.

BİRHASSA BU MELODİ TONU İLE YAPILAN TÜRKÜ ÇEŞİTLERİNDEKİ DEĞİŞMELE-RDE YER ALAN TESİR AMİLLERİ, DİĞERLERİNE NAZARAN DAHA ZİYADE BELLİ ÖLÜR.

61.71

HACI OSMAN
TÜRKÜSÜ

- 1 -

(1) HAC-OSMANIN HAVUZUNDA KUM KAYNAR
HAC-OSMANIN BELİNLERİ ÇİFT OYNAR
KÜŞÜK GELİN BÜYÜĞÜNDEN HOŞ OYNAR
NAKARAT

ALIRIM DEDİNDE ALDATTIN BENİ (2)
OLUR'A OLMAZA KUL ETTİM BENİ

- 2 -

ÇAYIRLIKTA ÇİMENLİKTE EVİM VAR
EĞRİ FESLİ BİR OĞLANA MEYLİM VAR
BENİM SENDEN BAŞKA BAŞKA KİMİM VAR
NAKARAT

VAR BİR OĞLAN VAR BİR DENGİM DEĞİLSİN
ANAMDAN BABAMDAN ZENBİN DEĞİLSİN

- 3 -

EVLERİNE VARAMADIM ARIMDAN
AYIRDILAR BENİ NAZLI YARIMDEN
EL AYRILSIN BEN AYRILMAM GÜLÜMDEN
NAKARAT

AL YAZMAMI SİL BÖZÜNÜN YAŞINI
BEN GURBETTE GAYIP ETTİM EŞİMİ.

?

[1] - HACOSMAN = HACI OSMAN : MÂHÂLLİ ŞİVE OLMAKLA BERABER KELİMENİN 4
MELODİ İCABİ BİRLEŞMESİ.

[2] - BU NAKARA BAZANDA ŞÖYLE SÖYLENİR. [ALIRIM DEDİNDE ALDATTIN BENİ .]
ON TELLİ SAZ İLE OYNATTIN BENİ

TÜRKÜMÜN YALINIZ AĞIZLA
SÖYLENTİSİNDEN MAHALLİ
BİR ÖRNEK [H.M: ♩ = 144]

HA COS — MA NIN — HA VU — ZUN — DA —
KUM — KAYNAR — HA COS — MA — NIN — GE LİN — LE — RI — ÇİFT — OY — NAR —
HA COS — MA — NIN — GE LİN — LE RI A MAN — ÇİFT OY — NAR —

KİNA OYUN
TÜRKÜSÜ

4935
EL'AZİZ
ÇEVRESİ

APBTA KIVRAK

SAZ
GİRİŞ

SEF

ŞAY DA ÇI - RA YA NI - YOR -

NAY - NA HA - NİM - NA - NAY - NAY - NA - GÜ - LÜH - NA - NAY -

NAY - NA - Kİ - BAR NA NAY

① a)

① b)

DARBÜKA

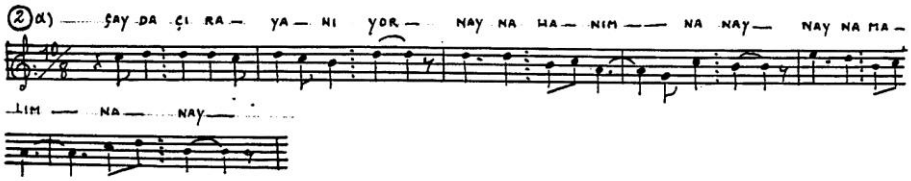
① c)

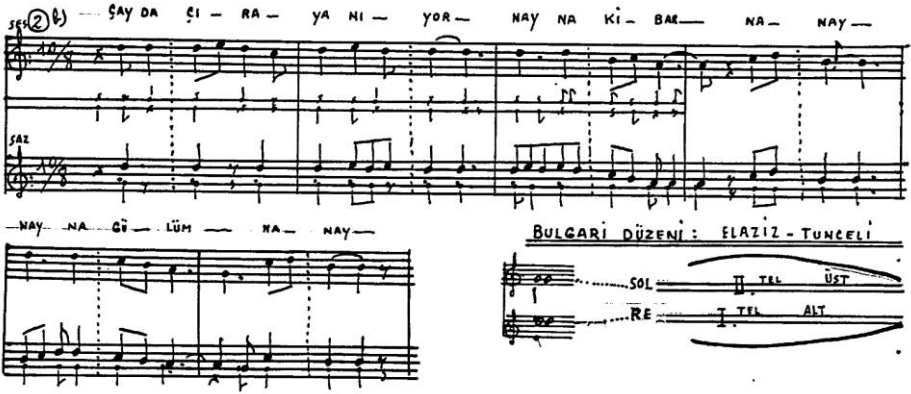
DARBUKA

② a) — ŞAY DA ÇI RA — YA NI YOR — NAY NA HA NİM — NA NAY — NAY NA MA —
LİM — NA — NAY —

sa (2) b) — ŞAY DA ÇI RA — YA NI — YOR — NAY NA KI — BAE — NA — NAY —
NAY — NA — GÜ — LÜM — NA — NAY —

BULGARI DÜZENİ : ELAZIZ - TUNCELİ

SOL — TEL ÜST
RE — TEL ALT

KINA OYUN TÜRKÜSÜ

"ŞAYDA ÇIRA"

ANADOLUDA HER BÖLGENİN KENDİNE MAHSUS
ÂDETLERİLE EVLENME TARZLARI VARDIR. BUNLAR, BİR TAKİM KUTLAMA TÖREN-
LERİ, MİSAFİR AĞIRLAMA VE DAHA BİR ÇOK TARAFLARDIR. BU TARAFLARINDA AYRICA
BİR DE MEVZUA GÖRE TERENNÜMLÜ OLANLARI VARDIRKİ, BURADA VERDİĞİMİZ BÜ.

TÜRKÜ DE, DÜĞÜN SAHESİNİN KİNA EĞLENESİNDE VE BELİNE KİNA YAKILIR
KEN ERGEN KIZLAR TARAFINDAN OYNANAN BİR MELODİ ÖRNEĞİDİR.

ÇAYDA ÇİRA
TÜRKÜSÜ

- 1 -

ÇAYDA ÇİRA YANIYOR
NAYNA HANIM NANAY
NAYNA GÜLÜM NANAY
NAYNA KIBAR NANAY
AYDA YILDA YANIYOR
NAYNA HANIM NANAY
NAYNA GÜLÜM NANAY
NAYNA KIBAR NANAY
USUL KALDIR YORGANI
NAYNA GELİN NANAY
NAYNA GÜZEL NANAY
NAYNA KIBAR NANAY
ENGELLER UYANIYOR
NAYNA HANIM NANAY
NAYNA GÜLÜM NANAY
NAYNA GELİN NANAY

- 2 -

BURALARDA GÜLÜM YOK
SÖYLESEMDE DİLİM YOK
GECELER UYKUM GELMEZ
BİR İŞE KARARIM YOK

- 3 -

DAM ÜSTÜNDE DURAN KIZ
YÜREGİMİ YAKAN KIZ
BAYRAM KURBAN SIZ OLMAZ
CANIM SANA KURBAN KIZ.

- 4 -

BİR SU GİBİ AK GÜZEL
GÜL MENEVŞE TAK GÜZEL
BEN YOLUNDAN GEÇERKEN
PENCEREDEN BAK GÜZEL.

- 5 -

ELDE FİNCAN GEZDİRİR
(KOLA) KOLDA MERCAN DİZDİRİR
GÜZEL YARDAN AYRILAN
BİR KURU CAN GEZDİRİR.

- 6 -

ZÜLFÜNÜ YANA BIRAK
UCUNU TARA BIRAK
ATEŞİNDEN YANIYOM
HELE BİR DÖN BANABAK

- 7 -

Ay GÖRÜNDÜ MEŞEDEN
YAR GELİYOR KÖŞEDEN
KOKUSUN GÜLDEN ALMIŞ
YANAKLAR BENEFEDEDEN.

?

ÇAYDA ÇIRA

YALINIZ AĞIZ İLE SÖYLENTİ ÖRNEĞİ.

ADETA

ŞAY DA ÇI RA- YA - NI YOR -
NAY - NA - HA - NİM - NA NAY - NAY NA GÜ - LÜM - NA NAY - NAY - NA KI - BAR NA NAY -

SAPKAĞNISI 1941 NİĞDE: BOR
[m. n. d. 160] [T. Ü. A. K. Ü. S. Ü.]

SAZ GİRİŞİ

SAP. YÜK. LET. TİN KÂE Nİ. YA

VAY DE Lİ - GÖN - LÜH ÇOK. YAL - VAR - DIM - TAN NI. YA - A - MAN MEV - LÂH

BE Nİ KA VUŞ DUR VAY DE Lİ - GÖN - LÜH GÖY - SÜ - TEL - Lİ -

YAV. RU YA - A - MAN

ON TELLİ MEYDAN SAZI: BOZUK DÜZEN: NİĞDE

TEL: (ÜST)
TEL: (ORTA)
TEL: (ALTI)

TÜRKÜ ESASİ BOZULMADAN YERLİ KARAKTERE GÖRE YAPILAN DEĞİŞİMLERLE BİR BAŞLANGIÇ ÖRNEĞİ.

GİRİŞ

TÜRKÜYE BAŞLANGIÇ : MAHALLİ, ESAS TARZA GÖRE BİR SES GİRİŞİ.

HEY ————— (20) SAP YÜKLETTİM KAĞ NI YA YAR —————

SES

VAY DE LI - GÖN - LÜM ÇOK YAL VAR DİM TAN RI YA - A MAN

YAR YAR ————— (21) SAP YÜKLET DİM KAĞ NI YA YAR YAR VAY DE LI GÖN - LÜM ÇOK YAL -

VAR - DİM - TAN RI YA A - MAN

GİRİŞ VEYA OYUN HAVASININ MELODİ TARZINDAN DİĞER BİR ÖRNEK İLE TÜRKÜNÜN ESASA GÖRE YALINIZ AĞIZ İLE SÖYLENTİSİNDEN BAŞKA BİR ÖRNEK.

[SAP KAĞNISI TÜRKÜSÜ]

SAP GİRİŞ [M.H.: J = 160]

SAP YÜK LET TİM KAĞ NI YA

VAY DE LI - GÖN - LÜM ÇOK YAL VAR DİM TAN RI YA - A MAN MEVLAM BE Nİ KA VES DUR

VAY DE LI GÖN - LÜM - GÖN SÜ - TEL - LI - YAV RI - YA - A - MAN

OYUN OYNANIRKEN KIVRAK VE MÜMKÜN OLDUĞU KADAR KESİK KESİK ÇALINIR.

[K] : HANŞİRKİYMETH ÜZERİNDE İSE, Ö. KİYMETE GÖRE TAZENE [MIZRAP] TUTAN ELİN BOŞ OLAN PARMAKLAR İLE SAZIN GÖĞÜS TAHTASINA RİTH BOZULMADAN VURULUR BUNADA FİSKE DENİR.

SAPKAĞNISI
[TÜRKÜSÜ]

HASAT ZAMANI, BUĞDAYLAR BİÇİLİP DEMET HALİNDE KAĞNILARA YÜKLETİLİRKEN, KADIN VE ERKEK ÇİFTÇİLERİN İSTİRAHATLARI SIRASINDA BİR YİĞİNİN KENARIN OTURARAK SÖYLENİR, BAĞLAMA VEYA SAZ İLE ÇALINIR. BU HAVANIN OYUNUDA VARDIR FAKAT, BU OYUN DAHA ZİYADE KADINLARA MAHSUS BİR TARZDIR.

YURDUMUZUN BİR ÇOK YERLERİNDE OLUŞU GİBİ NİĞDE BÖLGESİNDE DAHI HER MEVSİMDE GÖRÜLEN İŞLERİN ÇEŞİDİNE GÖRE TÜRKÜLER VARDIR. İŞTE BU SAPKAĞNISI TÜRKÜSÜDE BU BÖLGEDE HASADIN ANCAK BU YÜKLEME TARAFINDA SÖYLENENLERDEN BİRİDİR.

SAPKAĞNISI

- 1 -

SAP YÜKLETTİM KAĞNIYA
ÇOK YALVARDIM TANRIYA
MEVLÂM BENİ KAVUŞTUR
GÖYSÜ TELLİ YAVRUYA.

- 2 -

SAPKAĞNISI YÜRÜDÜ
DAĞI DUMAN BÜRÜDÜ
ACACAĞSAN AL BENİ
CAHİL ÖMRÜM ÇÜRÜDÜ.

- 3 -

SAP KAĞNISI KIRILDI
YARIM BANA DARILDI
DARILMA SEN GÜZEL YAR
EL KIZIDIR SARILDI.

- 4 -

SAPKAĞNISI GİDİYOR
BÜLBÜL FİĞAN EDİYOR
ÖPERSEN İŞTE GERDAN
KÜPE SANA N'EDİYOR.

- 5 -

SAP KAĞNISI YOLUNDA
YAR OTURMUŞ SOLUMDA
KİMSE GÖRMESİN BİZİ
GEL YAT ŞU SAĞ KOLUMDA

- 6 -

SAPKAĞNISI YÜKLENDİ
ETRAFI ÇİÇEKLENDİ
YARE KAVUŞDUM DERKEN
AYRILIK GERÇEKLENDİ .

- 7 -

SAP KAĞNISI SALLANDI
DAĞ YOLUNDAN YOLCANDI
AL AL OLMUŞ YANAĞI
DUDAKLARI BALLANDI .

- 8 -

SAP KAĞNISI GEÇİYOR
YİĞİTLE SAP BİÇİYOR
ERDEN KIZLAR OTURMUŞ
BİR, BİR YARIN SEÇİYOR .

2

72-1
7

ESNAF OYUNU 1941
KASTOMONU

[M.M.: ♩ = 100]

(ACEMİ TARAF) DE MIR CI LER DE MI RI NEY- LE DÖ GER- LER (USTATARAF) SÖY- LE DÖ-

GER- LER BÖY- LE DÖ GER- LER (ACEMİ) SÖY- LE MI SÖY- LE BÖY- LE MI BÖY- LE

DÖ- RU YU SÖY- LE [AYAK YÜRÜYÜŞ] SAĞ [X] SOL SAĞ SOL SAĞ SOL SAĞ SOL SAĞ SOL SAĞ SOL SAĞ

SOL SAĞ SOL SAĞ SOL SAĞ SOL SAĞIN YANINA GELİR

AŞAĞIDA GÖSTERİLEN ESNAF OYUNU, AYNI PARÇA OLUP YİNE BU BÖLGEDE, BAŞKA BİRİNDEN TESPİT EDİLMİŞTİR. BİRHASSA KADINLARA MAHSUS OLAN BU OYUN HAVASI MUKAYESE EDİLDİĞİ VAKİT MELODİ ESASI BOZULMADAN YAPILAN ÜSLUP DEĞİŞİMLERİ MELODİLERDE GÖRÜLMEKTEDİR.

E S N A F O Y U N U

(ACEMİ TARAF) DE MIR CI LER DE MI RI NEY- LE DÖ GER- LER NEY- LE DÖ GER- LER

(USTATARAF) SÖY- LE DÖ GER- LER BÖY- LE DÖ GER- LER (ACEMİ) SÖY- LE MI SÖY- LE BÖY-

LE MI BÖY- LE DÖ- RU YU SÖY- LE [AYAK YÜRÜYÜŞ] MELODİSİ

MAHALLİ İCRA TARZINDA ESAS BOZULMADAN YAPILAN DEĞİŞİMLERDEN BİR ÖRNEK.

(USTALAR) SÖY- LE DÖ GER- LER BÖY- LE DÖ GER- LER (ACEMİ) SÖY- LE MI SÖY- LE BÖY- LE MI BÖY- LE DÖ-

[X] Ayak yürüyüş melodisi üzerindeki ayırhalarla [SOL, SAĞ] diye gösterilen hareket ifadeleri melodinin ritm kıymetlerine göre olan zaman içinde yapılır.

MAHALLİ SÖYLENTİLERDEN DİĞER BİR ÖRNEK. BURADA OLDUĞU GİBİ TON DEĞİŞİMESİLE BERABER.
① (USTA) göy-LE-Dİ-GER-LER BÖY-LE-OÖ-BER-LER. MELODİ DAHA SADELEŞMİŞTİR Kİ, BU
SEKİLDE GÖSTERİLDİĞİ GİBİ BÜTÜN
OYUN MELODİSİ "LÂ" KARA VEREREKDE
SÖYLENDİĞİ GÖRÜLMÜSTÜR.

YÜRÜYÜŞ MELODİSİNİN SAZ İLE ÇALINIRKEN MAHALLİ DÜZENE GÖRE TAZENE VURUŞLARI İLE
MEYDANA GELEN TOPLU SESLER...

SAZ DÜZENİ: KASTOMONU

ÜST
ORTA
ALT

ESNAF OYUNU

ANADOLUNUN BİRÇOK BÖLGELERİNDE TEMSİLİ BİR ŞEKİLDE OY-
NANAN OYUNLARA RASTLANIR. BU OYUNLAR ÇEŞİTLİ MEVZULARIN MÂNALARINI İFADE
EDEN FİGÜRLERLE SICRA EDİLİRLER. BURADA VERDİĞİMİZ ESNAF OYUNU, KASTA-
MONU'NUN BELLİ BAŞLI KADIN OYUNLARINDAN BİRİDİR.

Bu oyun KADINLAR TARAFINDAN HALK SANATLARININ BİRÇOK
İNCELİKLERİNİ GÖSTEREN FİGÜRLERLE, TÖREN MAHİYETİNDEKİ ~~KADIN~~ KADIN TOPLAN-
TILARINDA OLDUĞU GİBİ BİLGESİ, KİNA GECELERİNDEKİ EĞLENCERDE YAPILAN
BAŞLICA OYUNLARDAN BİRİDİR. OYUNCULAR DÖRT KİŞİDEN AZ OLMAMAK ÜZRE
YERİN GENİŞLİĞİ NİSBETİNDE YIRMI - OTUZ KİŞİ İLE OYNANIR.

I. - OYUNCULAR KAÇ KİŞİ İSE, YARISI BİR TARAF, YARISI DA
ÖBÜR TARAF İKİ GRUPO OLARAK AYRILIP YÜZLER BİR BİRİNE KARŞI OLARAK DİZİ
HALİNDE DURURLAR. SAĞ AYAKLAR SOLUN BİRAZ İLERİSİNDE, ELLERDE ARKAYA BAĞLI
BİR VAZİYETTEDİR. BU İKİ TARAFTAN BİRİ "ACEMİ", DİĞERİ DE "USTALAR" SAYILIR.
OYUN DURUŞU TAMAMLANDIKTAN SONRA OYUN HAVASI ÇALMAYA BAŞLAR. (SAZ İLE)

II. - İLK OLARAK ACEMİ TARAF ~~SAĞ~~ USTA TARAF HİTAP EDE-
REK SAĞ ELLERİNİN ŞAHADET PARMAKLARINI GÖSTERİP TEMPOYA GÖRE SALLIYARAK
MELODİ ESASLA GÖRE SORARLAR.

ACEMİLER — DEMİRCİLER DEMİRİ NEYLE DÖBERLER?

MİSRAINI SÖYLERLER. BU SIRADA USTA TARAF, ELLER ARKADA, ACEMİ TARAFIN SORUSUNU DİNLER.

III. — SORU BİTTİKTEN SONRA USTA TARAF, BİR DEMİRCİNİN ÇEKİÇ VURUŞU GİBİ VAZİYET ALARAK AYAKTA VE DURDUĞU YERDE EVVELÂ GÖVDEYİ SAĞA BÜKER, MUSİKİNİN TEMPOSU İLE ÇEKİCİ YUKARDAN AŞAĞI İNDİREREK ÖRSÜN ÜSTÜNE VURUR. BİBİ YAPARLAR. SONRA ÇEKİCİ KALDIRARAK AYNI FIGÜRÜ SOLDAN VE YUKARDAN AŞAĞI İNDİREREK TEKRARLANIR. BU İKİ HAREKET İKİ DAFADA. BÖYLECE MELODİYE GÖRE BİR SAĞDAN BİR SOLDAN DÖRT DAFADA YAPILIRKEN USTALAR:

USTALAR — SÖYLE DÖĞERLER, BÖYLE DÖĞERLER.

MİSRAINI SÖYLERLER. USTA TARAF BU MİSRAI SÖYLERKEN ACEMİLERİN EİLERİ ARKA-YA BAĞLI OLARAK DİNLEYİŞ VAZİYETİNDE DURURLAR. USTA TARAF BİTİNCE BUNDU ACEMİ TARAF TAKLİT İLE:

— SÖYLEMİ SÖYLE, BÖYLEMİ BÖYLE

DOĞRUYU SÖYLE.

DIYE HEM SÖYLER, HEMDE ^{GÖSTERİLEN} HAREKETİ YAPARLAR. BU TAKLİT SONUNDA, ÇEKİÇ ÖRSÜN ÜZERİNDE KALMIŞ, BİR VAZİYETTE EGİLMİŞ OLARAK DURULUR VE GÖZLER, USTA TARAF DOĞRU DİKKAT EDİLİYORMUŞCASANA BAKAR. BU SEFER USTA TARAF KENDİ TARAFININ SOLUNA DOĞRU ÇEKİCİ KALDIRARAK VURUR. AYNI VAZİYETTE, ÇEKİÇ ÖRSÜN ÜZERİNDE İMİŞ GİBİ DURUR. ACEMİLERDE, NE TARAFTA KALMIŞSA ÇEKİCİ OTARAFTAN KALDIRIR, ESKİ İSTİKAMETE GÖTÜRÜR GİBİ YAPARXI, BÖYLECE HER İKİ TARAF KARŞI KARŞIYA OLDUĞU İÇİN AKSİ İSTİKAMETLER İMİŞ GİBİ OLUR. BU TARZDA MELODİ BİR KAÇ DAFADA TEKRARLANIR, HER İKİ TARAFTA BİR MÜDDET ÇEKİÇ VURMAK FIGÜRÜNÜ TEKRARLARLAR. ARTIK USTALAR ACEMİ TARAFI ÖĞRETMİŞ SAYILIR.

IV. — BUNDAN SONRA USTA VE ACEMİ TARAF, HER İKİ-SİDE, DURUŞLARINA GÖRE SAĞA DOĞRU YÜZLERİNİ ÇEVİREREK DÖNERLER. ARANAĞMENİN TEMPOSU İLE, SAĞ AYAK İLERİ, SOL AYAK ONUN YANINA GETİRİLMEK ŞARTİLE SAHAYI BİR DAİRE ŞEKLİNDE YÜRÜYEREK DÖNERLER. USTA TARAF BİR BİRİ ARKASINA TEK, TEK OLARAK YÜRÜRLER, ACEMİ TARAF TA AYNI ŞEKİLDE ONLARI TAKİP EDERLER.

Bu yürüyüş SAĞ AYAKLA BAŞLAR, DÖRT ADIM YÜRÜDÜKTEN SONRA, BU SEFER SOL AYAK ATILIR, SAĞ ÖNÜN YANINA ÇEKİLEREK VE HER DÖRT ADIMDA DEĞİŞEREK YÜRÜRLER. BÖYLECE DÂİRE TAMAMLANIP ESKİ YERLERİNE GELDİKTEN SONRA TEKRA İKİ TARAF YERLERİNİ ALIR VE DURURLAR. BU SEFER BİR BAŞKA ESNAF TAKLİT EDİLMESE HAZIRLANIR.

Bu oyunun DEMELERİ :

-1-

DEMİRCİLER

- ACEMİ — DEMİRCİLER DEMİRİ NEYLE DÖĞERLER?
USTA — SÖYLE DÖĞERLER, BÖYLE DÖĞERLER.
ACEMİ — SÖYLEMİ SÖYLE, BÖYLEMİ BÖYLE,
DOĞRUYU SÖYLE.

-2-

KALAYCILAR

- KALAYCILAR BAKIRI NASIL (NEYLE) KALAYLAR?
— SÖYLE KALAYLAR, BÖYLE KALAYLAR.
— SÖYLEMİ SÖYLE, BÖYLEMİ BÖYLE,
DOĞRUYU SÖYLE.

-3-

KEÇECİLER

- KEÇECİLER KEÇEYİ NEYLE DEPERLER?
— SÖYLE DEPERLER, BÖYLE DEPERLER.
— SÖYLEMİ SÖYLE, BÖYLEMİ BÖYLE,
DOĞRUYU SÖYLE.

-4-

- ÇULHACILAR ÇULHAYI NEYLE DOKURLAR?
— SÖYLE DOKURLAR, BÖYLE DOKURLAR.
— SÖYLEMİ SÖYLE, BÖYLEMİ BÖYLE,
DOĞRUYU SÖYLE.

BUNLAR GİBİ DAHA BİRÇOK TAKLİDİ YAPILABİLEN ESNAFLAR BU OYUNDA BELİRTİLİR. BAKIRCILAR, DABAKLAR, KENDİRCİLER, HALICILAR VESA... GİBİ. BU OYUN ESKİ İKTİSADİ HAYATIMIZIN HALK EĞLENCELERİNE KADAR SINMIŞ DERİN İZLERİNİ TAŞIMAKTADIR. TAKLİTLİ VE ŞALBİLİ OYUN, GÖRÜLÜYORKİ, DRAMATİK UNSURLARA DA MALİKTİR; DEMELERİDE KONUŞMALIDIR. KASTOMONU'NUN BU YERLİ OYUNU HER BAKIMDAN DİKKATE DEĞER. İŞTE ANADOLUDA DAH BU GİBİ NELER VARDIR Kİ SIRASI GELDİKÇE BU SAHİFALARDA VERECEĞİZ.

Bu yürüyüş SAĞ AYAKLA BAŞLAR, DÖRT ADIM YÜRÜDÜKTEN SONRA, BU SEFER SOL AYAK ATILIR, SAĞ ÖNÜN YANINA ÇEKİLEREK VE HER DÖRT ADIMDA DEĞİŞEREK YÜRÜRLER. BÖYLECE DÂİRE TAMAMLANIP ESKİ YERLERİNE GELDİKTEN SONRA TEKRA İKİ TARAF YERLERİNİ ALIR VE DURURLAR. BU SEFER BİR BAŞKA ESNAF TAKLİT EDİLMESE HAZIRLANIR.

Bu oyunun DEMELERİ :

-1-

DEMİRCİLER

- ACEMİ — DEMİRCİLER DEMİRİ NEYLE DÖĞERLER?
USTA — SÖYLE DÖĞERLER, BÖYLE DÖĞERLER.
ACEMİ — SÖYLEMİ SÖYLE, BÖYLEMİ BÖYLE,
DOĞRUYU SÖYLE.

-2-

KALAYCILAR

- KALAYCILAR BAKIRI NASIL (NEYLE) KALAYLAR?
— SÖYLE KALAYLAR, BÖYLE KALAYLAR.
— SÖYLEMİ SÖYLE, BÖYLEMİ BÖYLE,
DOĞRUYU SÖYLE.

-3-

KEÇECİLER

- KEÇECİLER KEÇEYİ NEYLE DEPERLER?
— SÖYLE DEPERLER, BÖYLE DEPERLER.
— SÖYLEMİ SÖYLE, BÖYLEMİ BÖYLE,
DOĞRUYU SÖYLE.

-4-

- ÇULHACILAR ÇULHAYI NEYLE DOKURLAR?
— SÖYLE DOKURLAR, BÖYLE DOKURLAR.
— SÖYLEMİ SÖYLE, BÖYLEMİ BÖYLE,
DOĞRUYU SÖYLE.

BUNLAR GİBİ DAHA BİRÇOK TAKLİDİ YAPILABİLEN ESNAFLAR BU OYUNDA BELİRTİLİR. BAKIRCILAR, DABAKLAR, KENDİRCİLER, HALICILAR VESA... GİBİ. BU OYUN ESKİ İKTİSADİ HAYATIMIZIN HALK EĞLENCELERİNE KADAR SINMIŞ DERİN İZLERİNİ TAŞIMAKTADIR. TAKLİTLİ VE ÇALGILI OYUN, GÖRÜLÜYORKİ, DRAMATİK UNSURLARA DA MALİKTİR; DEMELERİDE KONUŞMALIDIR. KASTOMONU'NUN BU YERLİ OYUNU HER BAKIMDAN DİKKATE DEĞER. İŞTE ANADOLUDA DAH BU GİBİ NELER VARDIR Kİ SIRASI GELDİKÇE BU SAHİFALARDA VERECEĞİZ.

HİKKÂRİ BARI

1941

ADETA CANLI

"TAVUK BARI"

ERZURUM
ÇETRESİ

The musical score is written on ten staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The music is in a single melodic line. The first section is marked 'ADETA CANLI' and ends with a double bar line. The second section is marked 'BIRAZ ÇABUKCA' and features a tempo change. The score includes various musical notations such as eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings. The piece concludes with a final cadence and a double bar line.

Bitlis Çökerisi BARI
" SON OYUN "

1941
ERZURUM
ÇEVRESİ

[M.M.: J = 160]

[M.M.: J = 169]

HOPLATMA

Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler

VII

- I - AŞIRMA BARI ERZURUM VE ÇEVRESİ
II - KAŞIK HAVASI DİVRİK - KANGAL - ŞARKIŞLA
III - KEKLİK VAN - GEVAŞ VE ÇEVRESİ
IV - HOZAN DAĞ YOL HAVASI SARIKAMIŞ - CAVLAK VE ÇEVRESİ
V - ENZELİ KARS - GÖLE VE ÇEVRESİ
VI - DESTAN KONYA VE ÇEVRESİ

FERRUH ARSUNAR

GİRİŞ

TÜRKÜ VE OYUNLARIN MENŞE'LERİ HAKKINDA BAZI DÜŞÜNCE-
LER . . .

FOLKLOR SAHASINDAKİ TETKİK VE DERLEMELERİMİZİN BAŞLANGICINDAN BU GÜNE KADAR ELDE EDİLEN MÂLZEMENİN MÂHÂLLİ ADLARI TAŞIMASI MEVZU'U ÜZERİNDE, BAZI İLGİLİLER, TARAFINDAN, ZAMAN, ZAMAN DURULMUŞ VE BAZI MÜTÂLEALARDA BULUNULMUŞ İSEDE BİR DÜRLÜ, MÜSBET NETİCEYE VARMAKADAN BU BAHİS HER SEFERİNDE KAPANMIŞ VE BELKİDE, LÜZUMU HİS EDİLMEYİNDEN UNUDULMUŞTUR. HALBUKİ, BU YOLDA ÇALIŞMAYA DEVAM EDENLER HER GEÇEN YILIN VERDİĞİ TECRÜBELERE GÖRE BU CİHETİN TASNİP ESASI BAKIMINDAN LÜZUMUNUN ZAMAN GEÇTİKÇE GİT GİDE ARTTIĞINI GÖRMÜŞLERDİR. BU GÜN İSE, ELİNDE MATERYAL BULUNAN KİMSELERİNDE DAİMA AYNI DUYGUDA OLUŞUKLARINI TAHMİN EDEREK ZARURET HALİNİ ALMIŞ OLAN BU MEVZU ESASLARI HAKKINDA EDİNDİĞİMİZ KANAATE GÖRE BAZI DÜŞÜNCELERİMİZİDE, BU VE SİLEYLE BURAYA KAYT ETMEK İHTİYACINI DUYDUK.

GELENEK VE ÂDETLERİN ŞÜMUL SAHALARINI GÖZ ÖNÜNDE TUTACAK OLURSAK, HALK TERENNÜM VE OYUNLARINIDA AYNI TARZDA GÖRMEMİZ İCABEDER. BU BAKIMINDAN MİSÂL OLARAK BURADA AĞIZ KELİMESİNİN İFADE ETTİĞİ MÂNAYA BAKILACAK OLURSA, ŞÖyledir ki; BİR SAHA ÇEVRESİNDEKİ TOPLULUKLARIN GENEL BAKIMINDAN KARAKTERİSTİK TERENNÜMÜNÜ BELİRTEN VE BÜTÜN MELODİ HUSUSİYETLERİNİ İÇİNE ALAN BİR MÂNAYI İFADE ETTİĞİ ANLAŞILIR. BUNA DA MİSAL, EGİN AĞZI, URFA AĞZI, HARPUT AĞZI İLÂH. BU AĞIZLAR HER NEKADAR ALDIKLARI İSMEERE GÖRE BİRER HUSUSİYETİ İFADE EDERLERSEDE, HİÇ BİR VAKIT YALINIZ BU MERKEZİ İSMİN MALİ DEĞİLDİRLER. BİR AĞIZ ANCAK, ŞÜMULİ NİSBETİNDEKİ BÖLGENİN DUYU BİRLİĞİNDEN HASIL OLAN BİR İFADESİDİR. BÖLGE İSE YALINIZ ŞEHİR ÇEVRESİ OLMAYIP HER AĞIZA GÖRE (1) BİR KAÇ ŞEHİRİ İÇİNE ALAN BÖLÜM DÜR Kİ, BUNLARDA AĞIZA GÖRE DÜŞÜNÜLMESİ LÂZİMDİR.

İŞTE, BU KARAKTERİSTİK AĞIZLARI FOLKLOR KADROMUDA BULUNAN BİRTAKIM BÖLÜMLERLE GÖSTERMEK İHTİYACI HASIL OLANCAĞINDAN, AYNI ZAMANDA TASNİP BAKIMINDAN TÜRKÜ MENŞE'LERİNDE

(1) - TÜRK ELİNİN FOLKLOR BAKIMINDAN BÖLÜMLERİNE GÖRE OLAN BU BAHSİŞ İLERİDEKİ İMKANA GÖRE BÖLGELEİ BÜTÜN HUSUSİYETLERİLE BİRLİKTE FOLKLOR HARİTAMIZLA BELİRTMEGE ÇALIŞACAĞIZ.

NAZARI İTİBARA ALMAK İHTİYACI DOLAYISIYLA BİR FİKİR OLARAK
BURADA BAŞETTİKDEN SONRA BU SAYIMIZDAKİ HALK ESERLERİNE
GEÇMEKTEYİZ .

AŞIRMA BARI :

ERZURUM BÖLGESİNİN HUSUSİYETLERİ İÇİNDE KARAK-
TERİSTİK HARAKETLERİNİ BELİRTEN ~~BU~~ BİR VASİTASI OLAN BU BAR HA-
VASI , BUNDAN EVVELKİ SAYILARIMIZDA VERDİKLERİMİZ GİBİ KENDİNE MAH-
SUS FİGÜRLERİYLE DYNANAN BİRİSİNİN HAVASIDIR .

AĞIR KAŞIK HAVASI :

BU TİP TÜRKÜLER SAZLA ÇALINIRKEN BİLHASSA KAŞIĞIN-
DA İŞTİRÂKİ ZARURİDİR . BUNDAN DOLAYIDIRKI KAŞIK HAVASI ADINI
ALIRLAR . HER KAŞIK HAVASI MUHAKKAK OLARAK DYNANMAZ . BU HA-
VALAR BAZENDE KAŞIK ÇALMA MAHARETİNİ GÖSTERMEK İÇİNDE ÇALI-
NIR . MUHTELİP TARZDA VE ŞEKİLLERDE KAŞIK ÇALANLARA RASTLANMIŞTIR ,
BUNLARDAN ÜÇ KAŞIKTAN BEŞ , YEDİ , ON , ON İKİ KAŞIĞI BİR ADAMIN ÇAL-
DIĞI GÖRÜLMÜŞTÜR . MESELÂ ÜÇ KAŞIĞIN İKİSİ BİR ELDE , BİRİ BİR ELDE TU-
TULARAK ÇALINDIĞI GİBİ , BEŞ KAŞIKDAN ON İKİ KAŞIĞA KADAR ÇALANLAR-
DA HER KAŞIĞI VÜCUDUNUN MUHTELİP YERLERİNE MÜNASİP ŞEKİLDE YERLEŞDİ-
RİP İKİ KAŞIĞIDA ELİNDE TUTARAK DİĞERLERİNE VURMAK SURETİYLE ÇALAR-
LAR . BUNLAR AKSAKLI , DÜZ BÜTÜN TEMPOLARI OKADAR MAHARETLE VERİR-
LERKİ ARTIK İŞİN VİRTİÖZÜ OLUP SOLİST BİR MAHARETE SAHİPTİRLER .
KADINLAR ARASINDADA KAŞIK ÇALANLARA RASTLANMIŞSADA , ERKEKLER
KADAR MAHİR OLANLARI GÖRÜLMEMİŞTİR . EN ZİYADE SOHBET ÂLEM-
LERİNDE BU GİBİ MAHARETLİ ÇALANLARA RASTLANIRDI , BU ÂLEMLER
AYNI ZAMANDA , HALK SANÂTKÂRİNINDA YETİŞMESİNE VESİLE OLUR-
DU FAKÂT , ŞİMOİ BU GİBİ SANÂTKÂRLARA E ÇOK ENDER RASTLAN-
MAKTADIR . KAŞIK ÇALMA BİLHASSA ORTA ANADOLU HUSUSİYTLERİ
ARASINDADIR . ANCAK BU HAVALİDE GÖRÜLÜR .

DESTAN :

HALK ŞAİRİ AĞZINDAN BİR TAR OLAN BURADA VERDİĞİ
MİZ DESTAN ÖRNEĞİ . KONYA AĞZI İLE SÖYLENENLERDEN BİRİ DİR .

MELODİ TARZI İSE AYRI BİR ÇEŞNİ ARZEDER. DESTAN AĞZI BU BÖLGEDE EKSERİYETLE BU MELODİ TİPİ İLE SÖYLENİR.

DESTANIN MEVZU DA RUHUN KALIP DEĞİŞTİRMESİ HAKKINDAKİ FIKRİN İHTİMALLERLE BEYANIDIR. BUNA BENZER VE DAHA BAŞKA MEVZULARDA MİSTİK VE TASAVVUFİ TARAFLARA TEMAS EDEN TERENNÜM TARZLARINADA RASTLANIR Kİ BUNLARIDA HALK ŞAİRİ MEVZU İÇİNDE GÖRMEK MÜMKÜNDÜR. DİVAN EDEBİYATININ HALK ŞAİRİ AĞZINDAKİ TARZININ MEVZULARIDA EKSERİYETLE BU GİBİ TARAFLARIN İLHAMİLEDİR.

KEKLIK :

KADIN TİPİ OYUNLARDAN BİRİNİN "OYUN HAVASI" OLAN BU TÜRKÜYE DOĞU ANADOLUNUN MUHTELİF YERLERİNDE RASTLANIR. BUNUN OYUNU İSE, KADIN OYUNLARININ EN KIVRAK HAREKETLERLE OYNANANLARINDAN BİRİDİR. BU OYUN TÜRKÜSÜNÜN DİĞER TARAFLARDA GÖRÜMÜŞ OLANLARINDA RİTH DEĞİŞİKLİĞİ VARSADA MELODİSİNDE DE AZ DEĞİŞİKLİKLERİ GÖRÜLÜR. DÜĞÜNLERİN KINA EĞLENCELERİNDE BİLHASSA KIZLARIN OYNADIĞI BU OYUN İLE GELİNDE DYNADILIR. MEVZU İTİBARIYLA BİR ÖVME, GÜZELLEME HAVASIDIR.

HOZAN DAĞ, YOL HAVASI :

BU GİBİ HAVALARA ANADOLUDA ÇOK RASTLANIR. BUNLAR, BİR HAREKET MEVZUUNUN DUYGU İFADELERİDİRLER. AĞIZLA ÜFLENEREK ÇALINAN HALK SAZ ALETLERİNİN, KARAKTERİSTİK VE KENDİNE MAHSUS SES ÇEŞNESİNE GÖRE BU HAVALAR TESİRLİ VE İFADELİDİR. BURADA VERDİĞİMİZ BU HAVA (MEY) İLE ÇALINMIŞTIR (1)

BU SAZ DAĞLILAR, ÇOBANLAR TARAFINDAN ÇALINDIĞI GİBİ, SÖYLENDİĞİNE GÖRE VAKTİYLE KERVAN ŞEKLİNDEKİ SEYAHATLERDE BİLHASSA ÇALINAN BİR ÇALGI TİPİ OLDIĞI DA NAZARIDIKKATI ÇEKMEKTEDİR. (KERVAN ÇALGISI) GİBİ BURADA VERDİĞİMİZ HOZAN DAĞ HAVASI İLE YOL HAVASI,

(1) - MEY: YUKARI DOĞU İLLERİMİZDE KULLANILAN BU HALK ÇALGI ALETİ, KAYAL NEVİNDE OLUŞTURULUP, BUNUN DÜDÜK KISMI TAYADAN, SES KÇIRAKLAN VASİTASI İSE BU DÜDÜK KISMINA EKLENEN VE KAMİŞTAN YAPILAN BİR NEVİ DİL İLE ÇALINIR. SESİ, OBUANIN KALIN SESİNE BENZER. DAHA ZİYADE FAĞOTUN SES ÇEŞNESİNDE BENZERLİĞİ VARDIR. SES VÜSATI AZ FAKAT ÇOK MÜESSİR VE İFADELİDİR.

BİR DAĞIN ARIZALARI İLE YOLUN DEVAM GİDİŞİNİN BİR İFADESİ OLARAK
GÖRÜLMEKTEDİR. BU HAVAYI ÇALANIN MELODİ HAKKINDAKİ İYİZAHATIDA
BUNU GÖSTERMEKTEDİR. MELODİNİN MOTİLELERİ ÜZERİNDE DURULACAK
OLURSA, TABİAT ORTASINDA BULUNAN BİR YOLUN YOLCUSU TARAFINDAN
TEMSİLİ BİR ŞEKİLDE CANLANDIRILARAK DİLE ÇETİRMESİ BİRİZ BİR ŞE-
KİLDE HİS EDİLİR.

MOR KOYUN :

ANKARANIN YERLİ TÜRKÜLERİNDEN BİRİ OLAN MOR KO-
YUN, SOHBET ALEMLERİNİN HAREKETLİ MELODİLERİNDEN KARAKTERİS-
TİK SAYILAN BİR MELODİ ÖRNEĞİDİR. TÜRKÜ TİPİNDEKİ MELODİ TAR-
ZINA DİKKAT EDİLİRSE ~~BU~~ DÂİMİ BİR TESİRLE (Sİ) PERDESİ ÜZERİN-
DE KARAR EDECEK MİŞ HİSSİNİ TAŞIR, FAKAT KARARI NİHAİYET (LA)
ÜZERİNDE VERİR Kİ BU TİP TÜRKÜLER EVELKİ SAYILARIMIZDA VERDİĞİ-
MİZ « ASMA KARARLI » TÜRKÜLERİN DİĞER BİR TARZI OLARAK SAYI-
LABİLİR. BU GİBİ MELODİ TİPLERİNE ANADLUDA ÇOK RASTLANIR.

ENZELİ :

KARS BÖLÜGESİNDE RASTLANMIŞ OLAN BU DÜYUN HAL-
VASI KAFKAS TÜRK MELODİLERİNDEN TIRIK BİR ÖRNEKTİR.
İKİ KİŞİ TARAFINDAN DÜYUNANAN DÜYUNLARDAN BİRİ OLAN BU DÜYUN
DİĞERLERİ GİBİ TEK SESLİ ARMONİKA İLE ÇALINDIĞI GİBİ, KAFKAS
SAZLARINDAN (TAR) İSMİ VERDİKLERİ SAZ İLEDE ÇALINIR.

F - A ..

1942 ERZURUM

AŞIRMA BARI

1. (M. N. J. 1952)

ŞEHİDİLERİ
BİZİM İÇİN KAYBOLAN
BAŞININ BÜYÜK KURBAN OLMAN
FIRININ KESİNE DİĞER BİR BİRİ
ŞİKAYETİME

ŞİKAYETİME (M. N. J. 1952)

BİRİNİN HAYATI KAYBINA GİREN
ŞEHİDİLERİNİN KURBAN YAPILAN
ŞİKAYETİME

M. N. J. 1952

M. N. J. 1952

ŞİKAYETİME

3. (M. N. J. 1952)

M.M.: 176 [ERKEK OYUNU] KAŞIK HAVASI
- AĞIR -

1941
DİVRİK
BİLECE

Saz giriş (1)

(2)

SES (3) DUM LU CA NIN BA YI RI NA KER VAN KON MUŞ ÇA YI RI NA

Saz

A NAN BA BAN HA YI RI NA

(4) YAN Dİ Mİ SA NA AL LI GE - LİN VAY

MELODİ ESASİ İÇİNDE MAHALLİ OLARAK YAPILAN DEĞİŞTİRMELER.

(1 a)

(1 b)

(2)

③ a) — DUM LU CA NIN — BA YI RI NA — KER VAN KON MUŞ — SA — YI —
SPE
SARZ
RI — NA — VAY —

Saz Düzeni: DİVRİK

SOL — ÜST
RE — ORTA
LA — ALT

③ b) DUM LU CA NIN — BA YA RI NA — KER VAN KON MUŞ — CA — YI — RI NA —

④ a) — YAN DIM SA NA — AL LI GE LIN — VAY —

④ b) YAN DIM SA NA — AL LI DA GE LIN — VAY —

- AĞIR KAŞIK OYUN HAVASLI -

ANADOLUNUN ORTA KISMINDA, BİLGESSE GÖRÜLEN BU NEVİ KAŞIKLI OYUNLARIN EN EYİLERİNE VE SANATKÂRANE OLANLARINA SIVAS BÖLGESİNİN EKSERİ KISIMLARINDA DA TESADİF ETMEK MÜMKÜN -
DIR. BU OYUNLARI DAHA ZİYADE ERKEKLER İKİ KİŞİ KARŞILIKLI OY -
NARLAR. TEK OLARAKTA OYNARLARSADA MAKBUL OLANI ÇİFT OYNAMAKDIR.
MAHIRANE KAŞIK ÇALANLAR VARDIR. MUHTELİF TARZDA KAŞIK ÇALINIR
İSEDE OYNAYANLAR HER ELDE İKİŞER KAŞIK DAN DÖRT KAŞIK İLE OYNA
NIR. (EN MAKBUL VE SES ÇIKARAN KAŞIK, ŞİMSİR AĞACINDAN OLANDIR)

KAŞIK OYUN TÜRKÜSÜ

- 1 -

(1) DURLUCANIN BAYIRINA
KERVAN KONMUŞ SAYIRINA
ANAM, BABAM HAYIRINA
YANDIM SANA ALLI GELİN.

(1) DİVRİĞİ'NİN BATISINDA BİR DAĞ: DURLUCA VAYLASI

- 2 -

YANDIM SANA ALLI GELİN
AĞ Gerdanı BENLİ GELİN
ÖLÜRSEM KANLIM OLURSUH
KIYMA BANA TELLİ BELİN VAY.

- 3 -

EVLERİNİN ÖNÜNDEYİM
GÜZELLERİN YURDUNDAYIM
BİR GÜZELİN DERDİNDEYİM
DERDİNDEN OLDUM DİVANE VAY.

- 4 -

EVLERİNİN ÖNÜ HARMAN
HARMANDA OKUNUR FERMAN
DATLI DİLİN CANA DERMAN
YANDIM SANA ALLI GELİN VAY.

- 5 -

EVLERİNİN ÖMÜ KAYA
KAYADAN BAKARLAR AYA
YAR HASRETİNDEN ERİDİM
GÜNLERİMİ SAYA SAYA . VAY.

YALINIZ AĞIZLA SÖLENE TÜRKÜ TARZINDAN ÖRNEK .

DUM LU CA NIN BA YI - RI NA - KER VANKON - MUS - SA YI - RI - NA -
VAY - AH A NAN BA BAN HA YI - RINA - YANDIM - SA - NA - AL LI -
GE - LIN - VAY -

1941

KONYA

DESTAN
GUFRA Nİ DEN.

[AYAK], [M.M.: 160]
SAZ GİRİS Ad-
USULSÜZ

USULSÜZ SES. AH

[M.M.: 144] KAT RE İ DİM UMMAN

LA RA HA VUS DİM KAÇ KA RIL-DİM KAÇ DU

RUL-DİM KİM Bİ LİR

(SAZ)

SAZ DÜZENİ: - ALTI TELLİ "KONYA"

SOL — III — ÇÜ — TEL — ÜST

RE — II — Çİ — TEL — ORTA

LA — I — Zİ — TEL — ALT

HALK MUSİKİSİNİN BİR TARAFI DAHA VARDIR Kİ, BU DA HALK DİVAN TARZIDIR. BU TARZ ANADOLUDA AĞIZ HUSUSİYETİ OLAN BÖLGELERDE OLDUĞU GİBİ BİRDE, HALK ŞAIRLERİNDE - AŞIKLARDA DA, BİRER ÜSLUP TARZLARİLE İCRA EDİLİR. MÜHİM HUSUSİYETLER TAŞIYAN KONYA BÖLGESİNDE GÖRÜLEN AŞIK GUFRA NİDEN BİR DESTANLI YİNE AŞIK OLAN ÇOPUR İSMALDAN *destan*

GUFRA Nİ
DESTAN

KATRA İDİM UMMANLARA KAVUŞTUM
KAÇ BULANDIM KAÇ KARILDIM KİM BİLİR ?

ALEMLERİ KAÇ DEVREDİP DOLAŞTIM
BİR SA, ATA KAÇ SARILDIM KİM BİLİR?

BULUT OLUP AKDIĞIMI BİLİRİM
BÂRÂN İLE YAĞDIĞIMI BİLİRİM.

ALTI ANADAN DOĞDUM BİLİRİM
KAÇ EBEDEN KAÇ SORULDUM KİM BİLİR?

KAÇ GEZ GANI OLDUM KAÇ KERRE FAKİR
KAÇ GEZ ALTUN OLDUM KAÇ KERRE BAKIR?

BİLEMEM KAÇ KÂTİP İSMİMİ OKUR
KAÇ DEFTERDE KAÇ GÖRÜLDÜ KİM BİLİR?

KAÇ ALET OLDUM ELLERDE BAKILDIM
SEMADAN KAÇ KERRE İNDİM ÇEKİLDİM

BALÇIK OLUP BİNALARA YAPILDIM
KAÇ YIKILDIM KAÇ KURULDUM KİM BİLİR?

BAZI NEBAT OLDUM TOPRAKTA SÜRDÜM
BİLEMEM KAÇ ATANIN SULBÜNDE DURDUM

BİR DAF A CENNETİ ÂLÂYA GİRDİM
FAKAT NARE KAÇ SÜRÜLDÜM KİM BİLİR?

BENİ BİR KAÇ ŞEKLE NAKLETTİ HÂLLÂK
KÜLLİ ŞEYE KADİR FEYYAZI MUTLAK
KAÇ GEZ KÂSE OLDUM KAÇ KERE BARDAK
KAÇ YOĞRULDUM KAÇ KIRILDIM KİM BİLİR?

HİKMETİ YEZDANE KARIŞMAK MUHAL
BAZI NİSA EYLER VE BAZI RİCAL
BU KAÇINCI KEMÂL KAÇINCI ZEVAL
BİR MANSURUM KAÇ FAR OLDUM KİM BİLİR?

ŞİKÂR OLUP SAYO OLUNDUM TUTULDUM
NİCE, NİCE PAMUK OLUP ATILDIM
DOKUNDUM TEZGÂTA HALKA SATILDIM
KAÇ AÇILDIM, KAÇ DÜRÜLDÜM KİM BİLİR?

KAÇ KERRE SÜT OLDUM KAÇ KERE AYRAN
KAÇ BEZ DAVAR OLDUM KAÇ KERE KURBAN
KAÇ BEZ MEMLÜK OLUP MİSALİ HAYVAN
ELDEN ELE KAÇ VERİLDİM KİM BİLİR ?

KAÇ BEZ GEZDİM EHLİ DÜKKÂN ELİNDE
KUL NE BİLÜR HER ŞEY SULTAN ELİNDE
İLÂÇ İDİM HEKİM LOKMAN ELİNDE
KAÇ KURUDUM KAÇ KARILDIM KİM BİLİR ?

KAŞINCI ADEMİN EVLÂDINDANIZ
KAŞINEİ ÂLEMİN BÜNYADINDANIZ
KAŞINEİ FIRKANIN EFRADINDANIZ
ANLATAHAM KAÇ BOZULDUM KİM BİLİR ?

OLAMAZ ECZAYI EBDANA DURAK
ALDANMA DÜNYAYA HEY KARA BATAK
KAÇ ATILDI ÜZERİME BÜTOPRAK
KAÇ DERİLDİM KAÇ SERİLDİM KİM BİLİR ?

GURANİDİR TARİFATIM BOŞ DEĞİL
GÜZEL DİNLE BAĞRIN DEMİR TAŞ DEĞİL
FELEK İLE HİÇ ARAMIZ HOŞ DEĞİL
KAÇ BARIŞTIM KAÇ DARILDIM KİM BİLİR ?

3

KEKLİK

KADIN OYUN TÜRKÜSÜ

1942

VAN GEVAŞ BÖLGESİ

① SAZ GİRİŞİ ADETA

② KEK Lİ GİM AV LAR - BE Nİ - DAĞ LA - RA SAL - MA - BE - Nİ

GE CE LER YAR KÖY - NÜM DA - GÜN DÜZ - MU HAT - LA - BE - Nİ

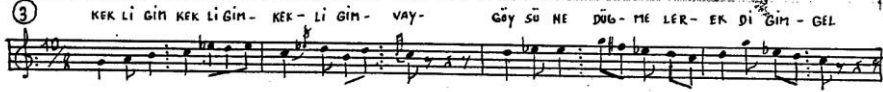
③ KEK Lİ GİM KEK Lİ GİM KEK Lİ GİM - vay GÖK SÜ NE DÜĞ ME LER - EK Dİ GİM - GEL

TÜRKÜ ESASI İÇİNDE MAHALLİ AĞIZA GÖRE YAPILAN DEĞİŞTİRMELEDE ÖRNEKLER:

①

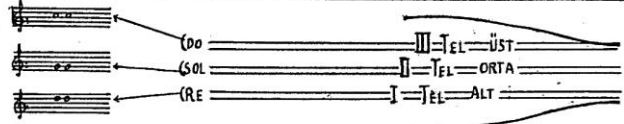
② a) KEK Lİ - GİM AV LAR - BE - Nİ - DAĞ LA - RA SAL - MA - BE - Nİ

② b) KEK - Lİ - GİM AV LAR - BE - Nİ - DAĞ LA - RA - SAL - MA - BE - Nİ

[BAĞLAMA DÜZENİ]

ALTI TELLİ VAN BÖLGESİ

YALINIZ SES İLE TÜRKÜNÜN SÖYLENİŞ TARZI ÖRNEĞİ

KEKLİK TÜRKÜSÜ:

VAN BÖLGESİNDE TESADİP EDİLEN BU TÜRKÜ, KADIN OYUNU TÜRKÜSÜDÜR. RİTMİK OLAN HAVARIN HEMAN HEPSİDE OYNALARI OLAN PARÇALARDIR. BU HAVALİDE DE DOĞRUDAN DOĞRU YA OLAN ERKEK OYUNLARININ HEMAN HEPSİNİ GÜFTESİZ OLARAK OYNARLAR. MÜSTEREK OLANLAR MÜSTESNA. YALINIZ TEMÜR AĞA OYUNUNDA BAZEN GÜPTE SÖYLENİR.

KEKLİK
OYUN TÜRKÜSÜ

- 1 -

KEKLİGİM AVLAR BENİ
DAĞLARA SALMA BENİ
GECER YAR KOYUNDA
GÜNDÜZ(1) MUHATLA BENİ

NAKARAK

KEKLİGİM KEKLİGİM KEKLİGİM GEL
GÖYSÜNE DÜĞMELER EKTİGİM GEL
NEDİR BENİM SEKDİGİM GEL

(1) - MUHATLA : MUHAFAZ , GÖZ KULAK OLMA (BUHA YLA) DA DENİR .
BUHA YLA - BUKAĞLA : KÜSTEKLEME ATLARIN AYAĞINA
TAKILAN.

- 2 -

KINALI PARMAKLARIN
SEDEFİR TIRNAKLARIN
ALMADAN AL AL OLMUŞ (1)
O SENİN YANAKLARIN

NAKARAT

KEKLİGİM KEKLİGİM KEKLİGİM GEL
GÖYSÜNE DÜGMELER EKDİGİM GEL
NEDİR SENDEN ÇEKTİGİM GEL.

- 3 -

EVLERİ DAŞ BAŞINDA
(2) SIRMALI FES BAŞINDA
Koy BENİ ÖLDÜRSÜNLER
SİZİN SIVAK (3) BAŞINDA.

NAKARAT

- 4 -

EVLERİ GÖRÜNÜYOR
GÖNÜLDÜR VERİLİYOR
ÇEKİLECEK DERT DEĞİL
MEVLÂM SABİR VERİYOR.

NAKARAT

KEKLİGİM KEKLİGİM KEKLİGİM GEL
GÖYSÜNE DÜGMELER EKTİGİM GEL
NEDİR BENİM ÇEKTİGİM GEL.

- 5 -

KEKLİGİM SEKER AĞLAR
TÜYÜNÜ DÖKER AĞLAR -
ANASIZ GELİN OLAN
DİZİNİ DÖĞER AĞLAR.

NAKARAT

KEKLİGİM KEKLİGİM KEKLİGİM GEL
GÖYSÜNE DÜGMELER EKTİGİM GEL
SANA HASRET ÇEKTİGİM GEL.

- 6 -

BEN BAĞ YOLUNDA YONCA
SEN BAĞ YOLUNDA GONCA
SEN AÇILIR ÇÜLERSİN
BEN SARARIP SOLUNCA

NAKARAT

KEKLİGİM KEKLİGİM KEKLİGİM GEL
GÖYSÜNE DÜGMELER EKTİGİM GEL
NEDİR BENİM ÇEKTİGİM GEL

- (1) - BU MİSRA YERİNE " ELMADAN AL BEYİNİMİŞ " DE DENİR
(2) - " KIRMIZI FES BAŞINDA " ARADA DENİR .
(3) - SIVAK : SOKAK .

MİY İLE [II] [H.M.:♩ = 126] HOZAN (DAĞ HAVASI) 1 9 4 1
Ad. USULSÜZ ③ SARIKAMIS DALGESİ
CAVLAK ROY

YUKARIDAKİ DAĞ HAVASI ARZUYA GÖRE UZADILA BİR.
BİR MÜDDET ÇALDIKDAH SONRA RİTHİK OLAN YOL HAVASINA GEÇİLİR.
DAĞ HAYALARININ EN KARAKTERİSTİKLERİNDEN OLAN BU MELODİLERİN,
İFADE BAKIMINDAN TAZELARINA DİKKAT. BU YOL HAVASINDAKİ RİTHİM ASKER
YÜRÜŞÜ İFADESİ OLMAYIP, MUNTAZAM
BİR YOLCU YÜRÜŞÜ OLDUĞU.

YOL HAVASI ④ [H.M.:♩ = 138] YOL HAVASI

① a) USULSÜZ

MAHALLİ BÖLGEYE GÖRE MELODİ ESASI
İÇİNDE YAPILAN DEĞİŞTİRMELERDEN ÖRNEKLER.

① b)

② USULSÜZ

③ USULSÜZ

④

⑤

Saz girişi (1) C.M.M: 1447 MÖR KOYUN TÜRKÜSÜ 1941 ANKARA

1 - HA Kİ KAT LI - YAR - OL SA -
2 - MÖR KO YUN - ME - LER - GE LİR -

A MAN - HA Kİ KAT LI - YAR - OL SA - HAY Dİ Mİ KU YU - BÖ LER - GE LİR -
A MAN - MÖR KO YUN ME - LER - GE LİR - HAY Dİ BAĞ RI MI - DA LER - GE LİR -

HAY Dİ GE CE Yİ - BÖ LER - GE LİR
HAY Dİ BAĞ RI MI - DE LER - GE LİR (3) E Mİ ŞİM DE GÜ MÜ ŞÜM BİR HO ŞUM - A MAN

ÇOK - CA DA İÇ Mİ ŞİM - BİR HO ŞUM - A MAN -

(3a)

(3b)

2a) A MAN - MOR KO YUN - ME - LER - GE LİR - AH - MOR KO - YUN -

2b) AH MOR - KO - YUN ME - LER - GE - LİR - A MAN - MOR KO - YUN ME - LER - GE LİR -

3) HAY Dİ BAĞ RI MI - DE - LER - GE LİR HAY Dİ BAĞ RI - MI - DE LER - GE LİR -

4a) E MI ŞİM - DE GÜ MÜ ŞÜM - BİR HO - ŞUMA - MAN A MAN ÇOK CA - DA İÇ Mİ ŞİM - BİR HO - ŞUMA - MAN -

4b) E MI - ŞİM DE GÜ MÜ ŞÜM - BİR - HO ŞUM A MAN A MAN ÇOK - CA DA İÇ - Mİ - ŞİM - BİR HO - ŞUMA - MAN

YALINIZ AĞIZ İLE SÖYLENTİ TARZI .

MOR KO YUN ME - LER - GE - LİR - AH -

MOR KO YUN - ME - LER - GE - LİR - HAY Dİ BAĞ RI MI - DE - LER - GE LİR - A MAN BAĞ RI

MI - DE LER - GE LİR E MI ŞİM DE - GÜ MÜ ŞÜM - BİR HO - ŞUM - A - MAN - ÇOK CA DA İÇ Mİ - ŞİM - BİR HO

SUM - A - MAN

(V) Bu şekil ile gösterilen yerler saz veya bağlamada çalarken ritm bozulmadan tezene (mızrap) tutan elin boş kalan parmakları ile sazın gövdesine melodinin münasip yerinde vurularak çalmaya devam edilir. Bu vuruş parmak aDEDİNE göre ses çıkarır. Avucun içine kısılarak yapılır. Bu vuruşa FİSKE denir.

ANKARANIN YERLİ HAVALARINDAN OLAN "MOR KOYUN" TÜRKÜSÜ, AYNI ZAMANDA, BİR OYUN HAVASIDIR. ÇOK ESKİ OLAN BU HAVA, KIŞ EĞLENCELERİNDE SOHBET ALEMLERİNİN EN ÇOK RABET GÖSTERİLEN HAVALARINDAN SAYILIR. YAR ÜSTÜNE ÇIKARILMIŞ, KIVRAK HAVA'DIR. ESKİ YARAN SOHBETLERİNİN SONA DOĞRU EN ÇOŞBUN ANLARINDA ÇALINIR.

(1) MOR KOYUN

-1-

MOR KOYUN BAĞDAN GELİR
(2) PORTAKAL BAĞDAN GELİR
AK TOPUK BEYAZ BAĞDAN
6. KÜNDE HAMAMDAN GELİR

NAKARAT

EMİŞİMDE GÜMÜŞÜM BİR HOŞUM AMAN...
ÇOKCADA İÇMİŞİM BİR HOŞUM AMAN "SERHOŞUM"

-2-

MOR KOYUN MELER GELİR
BAĞRIMI DELER GELİR
HAKİKATLİ YAR OLSA
(3) UYKUYU BÖLER GELİR.

NAKARAT:

NESİNEDE YANDIM AMAN NESİNE
BEN YANDIM O YAR CİLVESİNE

-3-

AMAN MOR KOYUN MEŞELERDE
(4) HAYDİ GÜL YAĞI ŞİŞELERDE
AMAN ELLER YARINI ALMIŞ
HAYDİ BEN KALDIM KÖŞELERDE

NAKARAT

NESİNEDE AMAN YAVRUM NESİNE
SİĞARA DA SÖKMÜŞ FESİNE

-4-

MOR KOYUN GÜZLAYINCA
YARELER SIZLAYINCA
A'H SENİ NEREDE BULSAM (5)
GÖNÜL ARZULAYINCA.

NAKARAT -

NESİNEDE YANDIM AMAN NESİNE
BEN YANDIM CİLVESİNE

- (1) - MOR - KOYUN KAHVE RENGİ. SIYAHA ÇALAN ACI KAHVE RENGİ
(2) - BU İKİNCİ MİSRA' "İLİMON BAĞDAN GELİR" DİYE DE SÖYLENİR. ~~İLİMON~~ KELİMELEERDE 1, 2 "İLE" -K- KAR DAİMA -G- OLARAK SÖYLENİR. MAHALLİ ŞİVE
(3) - BU MİSRA, "GECEYİ BÖLER GELİR" DİYE DE SÖYLENİR.
(4) - BU MİSRA YERİNE BAZANDA "HAYDİ GÜL KAYNAR ŞİŞELERDE" DENİR.
(5) - BU MİSRA YERİNE ARADA "SENİ ~~NERDE~~ NERDE BULURUM" DA DENİR.

-5-

MOR KÖYÜN MİLER GELİR
DAĞLARI DELER GELİR
YALINIZ YATAN KIZLAR
KALBİNE NÉLER GELİR.

NAKARAT

EMİŞİMDE GÜMÜŞÜM BİR HOŞUM AMAN
ÇOKCADA İŞMİŞİM SERHOŞUM AMAN

-6-

KAR YAĞAR SÜGÜM SÜGÜM (1)
ELİNDE GÜMÜŞ GÜGÜM
ALIRSAN BENİ BÖYLE
İSTEMEM DÜĞÜN MÜGÜN

NAKARAT

NESİNDEDE YANDIM AMAN NESİNE
BEN YANDIM YARIN AH CİLVESİNE.

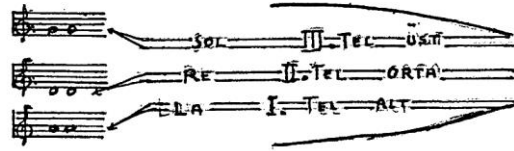
-7-

KAR YAĞAR KARDAĞINA
GÜL KOYDUM BARDAĞINA
YAR BİZİ DAVET ETMİŞ
AK CÖBEK ŞARDAĞINA.

NAKARAT

HAYDİ NESİNDEDE NESİNE
BEN YANDIM YARIN CİLVESİNE.

BAĞLAMA DÜZENİ : ALTITELLİ "ANKARA"

(1) - SÜGÜM - SESSİZ VE KUŞ BAŞ YAĞAN KAR.

ENZELİ HALK BİRİM HAYATI 1 9 4 3
KARŞI BİRİMLERİ

MELCİ DEVA' ETİRİCE İŞİN GÜNE YAPILAN DEĞİŞİMLERLE.

490 01 19 12

